

EURÓPSKA ÚNIA
Európsky fond regionálneho rozvoja
OP Integrovaná infraštruktúra 2014 – 2020

MINISTERSTVO
DOPRAVY A VÝSTAVBY
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

MINISTERSTVO
HOSPODÁRSTVA
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

VZNIK A ZÁNIK MSP NA SLOVENSKU V ROKU 2019

BRATISLAVA
NOVEMBER 2020

Vydavateľ: Slovak Business Agency

© SBA, Bratislava, 2020

Všetky práva vyhradené. Údaje, ktoré sú obsahom tejto publikácie, je možné použiť len s uvedením zdroja.

Neprešlo jazykovou úpravou.

Obsah

Zoznam grafov, tabuliek a skratiek.....	4
Úvod	7
1 Stav a vývoj početnosti malých a stredných podnikov	8
1.1 Fyzické osoby - podnikatelia	9
1.2 Právnické osoby – podniky.....	11
2 Vznik malých a stredných podnikov na Slovensku	14
2.1 Vznik MSP podľa veľkostnej kategórie	16
2.2 Vznik MSP podľa právnych foriem.....	18
2.3 Vznik MSP podľa odvetvovej štruktúry	20
2.4 Vznik MSP podľa sídla.....	22
3 Zánik malých a stredných podnikov na Slovensku	24
3.1 Zánik MSP podľa právnych foriem	27
3.2 Zánik MSP podľa odvetvovej štruktúry	29
3.3 Zánik MSP podľa sídla	31
4 Dynamika vývoja a čistý prírastok vzniknutých a zaniknutých podnikateľských subjektov na Slovensku	33
4.1 Čistý prírastok podnikateľských subjektov podľa právnych foriem	34
4.2 Čistý prírastok podnikateľských subjektov podľa odvetvovej štruktúry	37
4.3 Čistý prírastok podnikateľských subjektov podľa sídla	44
5 Finančné ukazovatele vzniknutých a zaniknutých podnikateľských subjektov	51
5.1 Finančné ukazovatele vzniknutých MSP	52
5.1.1 Stav finančných ukazovateľov vzniknutých MSP.....	52
5.1.2 Vývoj finančných ukazovateľov vzniknutých MSP	53
5.2 Finančné ukazovatele zaniknutých podnikateľských subjektov	55
Záver	58

Zoznam grafov, tabuliek a skratiek

Zoznam grafov

Graf č. 1: Vývoj počtu MSP v r. 2008-2019 v SR.....	9
Graf č. 2: Vývoj počtu FO a PO MSP na Slovensku v r. 2008-2019.....	9
Graf č. 3: Vývoj počtu živnostníkov (MSP) v r. 2008-2019.....	10
Graf č. 4: Vývoj počtu podnikateľov - slobodné povolania a SHR v r. 2008-2019.....	10
Graf č. 5: Vývoj počtu PO MSP v r. 2008-2019.....	11
Graf č. 6: Vývoj počtu spol. s r.o. v r. 2008-2019.....	12
Graf č. 7: Vývoj počtu a.s., ZO, družstiev a ostatných foriem PO v r. 2008-2019 v SR.....	13
Graf č. 8: Vývoj počtu vzniknutých MSP v r. 2008-2019 v SR.....	14
Graf č. 9: Vývoj vznikov MSP po mesiacoch v r. 2008-2019 v SR.....	15
Graf č. 10: Vývoj vzniknutých FO - podnikateľov MSP v r. 2008-2019 v SR.....	15
Graf č. 11: Vývoj vzniknutých PO MSP v r. 2008-2019 v SR.....	16
Graf č. 12: Vývoj počtu vzniknutých mikropodnikov v r. 2008-2019 v SR.....	17
Graf č. 13: Vývoj počtu vzniknutých malých a stredných podnikov v r. 2008-2019 v SR.....	17
Graf č. 14: Vývoj počtu vzniknutých živnostníkov a PO v r. 2008-2019 v SR.....	19
Graf č. 15: Vývoj počtu vzniknutých slobodných povolaní a SHR v r. 2008-2019 v SR.....	19
Graf č. 16: Vývoj počtu vzniknutých MSP podľa odvetví v r. 2008-2019 v SR.....	21
Graf č. 17: Vývoj počtu vzniknutých MSP podľa sídla v r. 2008-2019 v SR.....	23
Graf č. 18: Vývoj počtu zaniknutých podnikateľských subjektov v r. 2008-2019 v SR.....	24
Graf č. 19: Priebeh zánikov MSP po mesiacoch v r. 2008-2019 v SR.....	25
Graf č. 20: Vývoj počtu zaniknutých FO-podnikateľov v r. 2008-2019 v SR.....	26
Graf č. 21: Vývoj počtu zaniknutých PO v r. 2008-2019 v SR.....	27
Graf č. 22: Vývoj počtu zaniknutých živnostníkov a PO v r. 2008-2019 v SR.....	28
Graf č. 23: Vývoj počtu zaniknutých slobodných povolaní a SHR v r. 2008-2019 v SR.....	28
Graf č. 24: Vývoj počtu zaniknutých podnikateľských subjektov podľa odvetví v r. 2008-2019 v SR.....	30
Graf č. 25: Vývoj počtu zaniknutých podnikateľských subjektov podľa sídla v r. 2008-2019 v SR.....	32
Graf č. 26: Vývoj počtu vzniknutých a zaniknutých podnikateľských subjektov v SR v r. 2008-2019.....	33
Graf č. 27: Vývoj čistého prírastku podnikateľských subjektov v SR v r. 2008-2019.....	33
Graf č. 28: Vývoj počtu vzniknutých a zaniknutých FO - živnostníkov v r. 2008-2019 v SR.....	35
Graf č. 29: Vývoj počtu vzniknutých a zaniknutých FO - slobodných povolaní v r. 2008-2019 v SR.....	35
Graf č. 30: Vývoj počtu vzniknutých a zaniknutých FO - SHR v r. 2008-2019 v SR.....	36
Graf č. 31: Vývoj počtu vzniknutých a zaniknutých PO v r. 2008-2019 v SR.....	37
Graf č. 32: Vývoj čistého prírastku podnikateľských subjektov v pôdohospodárstve v r. 2008-2019 v SR.....	38
Graf č. 33: Vývoj čistého prírastku podnikateľských subjektov v priemysle v r. 2008-2019 v SR.....	38
Graf č. 34: Vývoj čistého prírastku podnikateľských subjektov v stavebníctve v r. 2008-2019 v SR.....	39
Graf č. 35: Vývoj čistého prírastku podnikateľských subjektov v obchode v r. 2008-2019 v SR.....	39
Graf č. 36: Vývoj čistého prírastku podnikateľských subjektov v doprave a informáciách v r. 2008-2019 v SR.....	40
Graf č. 37: Vývoj čistého prírastku podnikateľských subjektov v ubytovaní a stravovaní v r. 2008-2019 v SR.....	40
Graf č. 38: Vývoj čistého prírastku podnikateľských subjektov v obchodných službách v r. 2008-2019 v SR.....	41
Graf č. 39: Vývoj čistého prírastku podnikateľských subjektov v ostatných službách v r. 2008-2019 v SR.....	41
Graf č. 40: Vývoj čistého prírastku podnikateľských subjektov podľa odvetví v r. 2008-2019 v SR.....	42
Graf č. 41: Vývoj čistého prírastku podnikateľských subjektov v Banskobystrickom kraji v r. 2008-2019.....	44
Graf č. 42: Vývoj čistého prírastku podnikateľských subjektov v Bratislavskom kraji v r. 2008-2019.....	45
Graf č. 43: Vývoj čistého prírastku podnikateľských subjektov v Košickom kraji v r. 2008-2019.....	45
Graf č. 44: Vývoj čistého prírastku podnikateľských subjektov v Nitrianskom kraji v r. 2008-2019.....	46
Graf č. 45: Vývoj čistého prírastku podnikateľských subjektov v Prešovskom kraji v r. 2008-2019.....	46
Graf č. 46: Vývoj čistého prírastku podnikateľských subjektov v Trenčianskom kraji v r. 2008-2019.....	47
Graf č. 47: Vývoj čistého prírastku podnikateľských subjektov v Trnavskom kraji v r. 2008-2019.....	47
Graf č. 48: Vývoj čistého prírastku podnikateľských subjektov v Žilinskom kraji v r. 2008-2019.....	48

Graf č. 49: Vývoj čistého prírastku podnikateľských subjektov podľa sídla v r. 2008-2019.....	48
Graf č. 50: Vývoj podielu podnikov s kladným VH v r. 2017 – 2019 (vzniknuté)	55
Graf č. 51: Vývoj podielu podnikov s kladným VH v r. 2015 - 2019 (zaniknuté).....	57

Zoznam tabuliek

Tab. č. 1: Počet podnikateľských subjektov podľa veľkostnej kategórie a právnych foriem v roku 2019	8
Tab. č. 2: Prehľad počtu FO - podnikateľov podľa právnych foriem v r. 2019	10
Tab. č. 3: Index vývoja FO - podnikateľov v SR	11
Tab. č. 4: Prehľad počtu PO MSP podľa jednotlivých právnych foriem v roku 2019	12
Tab. č. 5: Index vývoja jednotlivých typov PO v SR.....	13
Tab. č. 6: Počet vznikov MSP v jednotlivých mesiacoch r. 2019 v SR	14
Tab. č. 7: Počet vznikov MSP podľa veľkosti v r. 2008-2019 v SR	16
Tab. č. 8: Index vývoja vzniknutých MSP podľa veľkosti v SR.....	18
Tab. č. 9: Počet vznikov MSP podľa právnych foriem v r. 2008-2019 v SR.....	18
Tab. č. 10: Index vývoja vzniknutých MSP podľa právnych foriem v SR.....	20
Tab. č. 11: Počet vznikov MSP podľa odvetví v r. 2008-2019 v SR	20
Tab. č. 12: Index vývoja vzniknutých MSP podľa odvetví v SR.....	22
Tab. č. 13: Počet vznikov MSP podľa sídla v r. 2008-2019 v SR.....	22
Tab. č. 14: Index vývoja vzniknutých MSP podľa sídla v SR	23
Tab. č. 15: Počet zaniknutých podnikateľských subjektov v jednotlivých mesiacoch r. 2019 v SR.....	25
Tab. č. 16: Počet zaniknutých podnikateľských subjektov podľa právnych foriem v r. 2008-2019 v SR	27
Tab. č. 17: Index vývoja zaniknutých podnikateľských subjektov podľa právnych foriem v SR.....	29
Tab. č. 18: Počet zaniknutých podnikateľských subjektov podľa odvetví v r. 2008-2019 v SR.....	29
Tab. č. 19: Index vývoja zaniknutých podnikateľských subjektov podľa odvetví v SR	31
Tab. č. 20: Počet zaniknutých podnikateľských subjektov podľa sídla v r. 2008-2019 v SR.....	31
Tab. č. 21: Index vývoja zaniknutých podnikateľských subjektov podľa sídla v SR	32
Tab. č. 22: Prehľad počtu vzniknutých a zaniknutých podnikateľských subjektov s ohľadom na čistý prírastok v SR v r. 2008-2019.....	34
Tab. č. 23: Index vývoja vzniknutých, zaniknutých podnikateľských subjektov a čistého prírastku v SR.....	34
Tab. č. 24: Čistý prírastok podnikateľských subjektov podľa odvetví v r. 2008-2019 v SR	37
Tab. č. 25: Najväčší čistý prírastok podnikateľských subjektov podľa odvetví v r. 2018 a 2019 v SR.....	42
Tab. č. 26: Dynamika ČP podľa odvetví 2018/2019 (krátkodobá)	43
Tab. č. 27: Najväčší čistý prírastok podnikateľských subjektov podľa odvetví v r. 2008 a 2019 v SR.....	43
Tab. č. 28: Dynamika ČP podľa odvetví 2008/2019 (dlhodobá)	43
Tab. č. 29: Čistý prírastok podnikateľských subjektov podľa sídla v r. 2008-2019 v SR.....	44
Tab. č. 30: Najväčší čistý prírastok podnikateľských subjektov podľa sídla v r. 2018 a 2019 v SR	49
Tab. č. 31: Dynamika ČP podľa sídla 2018/2019 (krátkodobá)	49
Tab. č. 32: Najväčší čistý prírastok podnikateľských subjektov podľa sídla v r. 2008 a 2019 v SR	50
Tab. č. 33: Dynamika ČP podľa sídla 2008/2019 (dlhodobá)	50
Tab. č. 34: Prehľad počtu subjektov vstupujúcich do spracovania k stavu finančných ukazovateľov vzniknutých MSP.....	52
Tab. č. 35: Stredné hodnoty vybraných finančných ukazovateľov novozaložených MSP v r. 2017-2019 (stav) ...	53
Tab. č. 36: Prehľad počtu subjektov vstupujúcich do spracovania k vývoju finančných ukazovateľov MSP vzniknutých v r. 2017	54
Tab. č. 37: Stredné hodnoty vybraných finančných ukazovateľov MSP vzniknutých v roku 2017 (vývoj)	55
Tab. č. 38: Prehľad počtu subjektov vstupujúcich do spracovania k vývoju finančných ukazovateľov zaniknutých subjektov v roku 2019	55
Tab. č. 39: Stredné hodnoty vybraných finančných ukazovateľov zaniknutých subjektov v roku 2019 (vývoj)	56

Zoznam skratiek

ČP	čistý prírastok
FO	fyzická(é) osoba(y)
L2	likvidita 2. stupňa
L3	likvidita 3. stupňa
MPRV SR	Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky
MSP	malé a stredné podniky
p. č.	poradové číslo
PO	právnická(é) osoba(y)
SBA	Slovak Business Agency
SHR	samostatne hospodáriaci roľník/roľníci
SR	Slovenská republika
SZČO	samostatne zárobkovo činná(é) osoba(y)
ŠÚ SR	Štatistický úrad Slovenskej republiky
VH	výsledok hospodárenia

Úvod

„Vznik a zánik malých a stredných podnikov na Slovensku“ je pravidelným analyticko-štatistickým dokumentom zameraným na analýzu početnosti vznikov a zánikov malých a stredných podnikov na Slovensku, kvantifikáciu čistého prírastku a finančných ukazovateľov vzniknutých a zaniknutých podnikateľských subjektov podľa štyroch kritérií – veľkostnej kategórie, právnych foriem, odvetvovej štruktúry a sídla. Publikácia okrem stavu analyzuje aj vývoj, ktorý je doplnený o prijaté legislatívne opatrenia vplyvajúce na vznik a zánik podnikateľských subjektov na Slovensku. Analýza tak umožňuje nielen identifikovať veľkostné kategórie, právne formy, odvetvia či regióny, ktoré sú na Slovensku podnikateľsky najviac alebo najmenej žiadané, ale odhaľuje aj dopad legislatívy na podnikateľské prostredie. Okrem podrobnej analýzy početnosti vznikov, zánikov a čistého prírastku, obsahuje analýza aj kvantifikáciu finančných ukazovateľov vzniknutých a zaniknutých podnikateľských subjektov na Slovensku, na základe ktorej možno identifikovať finančné zdravie podnikov na začiatku a na konci podnikateľskej činnosti.

Hlavným cieľom tohtoročnej publikácie je na základe informácií z Registra organizácií Štatistického úradu SR analyzovať, porovnať a zhodnotiť vplyv malých a stredných podnikov vzniknutých a zaniknutých v roku 2019 na podnikateľské prostredie na Slovensku a zároveň identifikovať ich spoločné črty a odlišnosti vo vývoji finančných ukazovateľov. Dokument je rozdelený do piatich kapitol. Prvá kapitola má informačný charakter a venuje sa aktuálnemu stavu MSP na Slovensku. Druhá kapitola sa zameriava na podrobnú analýzu vznikov MSP v členení podľa spomínaných štyroch kritérií. V tretej kapitole sa venujeme analýze zánikov podnikateľských subjektov v totožnom členení s výnimkou kategorizácie podľa veľkosti. Štvrtá kapitola má sumarizačný charakter a agreguje údaje o vzniknutých a zaniknutých podnikateľských subjektoch v podobe čistého prírastku. Obsahom záverečnej kapitoly je analýza finančných ukazovateľov vzniknutých MSP v prvých troch rokoch podnikateľskej činnosti (2017 – 2019) a zaniknutých podnikov v posledných piatich rokoch existencie (2015 – 2019).

1 Stav a vývoj početnosti malých a stredných podnikov

V roku 2019 bolo na Slovensku evidovaných celkom 596 042 aktívnych podnikateľských subjektov – z nich až 595 371 spadalo do kategórie malých a stredných podnikov (ďalej len „MSP“), čo predstavuje 99,9 % z celkového počtu aktívnych podnikateľských subjektov. Počet MSP v medziročnom porovnaní vzrástol o 6,3 % (resp. o 35 530 podnikateľských subjektov). Z hľadiska jednotlivých veľkostných kategórií boli v najväčšom počte zastúpené mikropodniky (0-9 zamestnancov) s celkovým počtom 577 827 podnikateľských subjektov, ktoré v relatívnom vyjadrení tvorili 96,9 % všetkých podnikateľských subjektov. Druhou najpočetnejšou kategóriou boli malé podniky (10-49 zamestnancov), ktoré tvorili 2,4 % z celkového počtu podnikateľských subjektov (resp. 14 601 podnikateľských subjektov). V roku 2019 pôsobilo na Slovensku aj 2 943 podnikateľských subjektov spadajúcich do kategórie stredných podnikov (50-249 zamestnancov), ktoré tvorili 0,5 % celkového počtu aktívnych podnikateľských subjektov.

Tab. č. 1: Počet podnikateľských subjektov podľa veľkostnej kategórie a právnych foriem v roku 2019

Veľkostné kategórie / právne formy	Podniky	Živnostníci	Slobodné povolania	SHR	Spolu	
					abs.	%
Mikropodniky	230 054	322 678	21 391	3 704	577 827	96,9 %
Malé podniky	13 399	1 174	13	15	14 601	2,4 %
Stredné podniky	2 900	42	1	0	2 943	0,5 %
SPOLU MSP	246 353	323 894	21 405	3 719	595 371	99,9 %
Veľké podniky	669	2	0	0	671	0,1 %
SPOLU	247 022	323 896	21 405	3 719	596 042	100,0 %

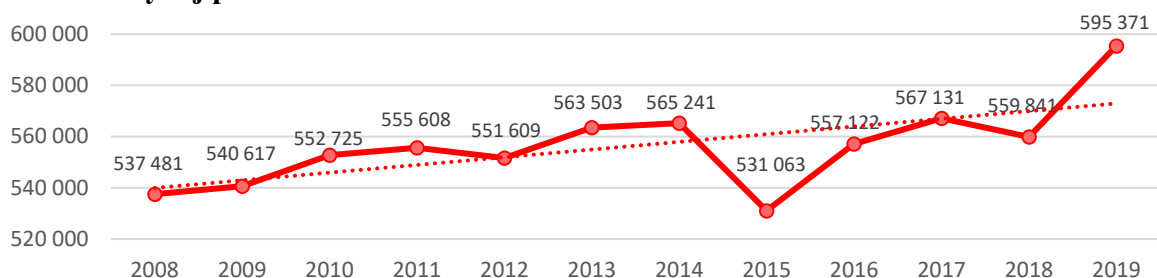
Zdroj: SBA na základe údajov ŠÚ SR

Z hľadiska jednotlivých právnych foriem sa najpočetnejším zastúpením vyznačovali živnostníci, ktorí predstavujú dlhodobo najobľúbenejšiu formu podnikania na Slovensku. V roku 2019 pôsobilo na Slovensku 323 896 živnostníkov – z nich 323 894 splnilo kritériá pre zaradenie do veľkostnej kategórie MSP. Podiel živnostníkov na celkovom počte aktívnych MSP predstavoval v roku 2019 predstavoval v roku 2019 viac ako polovicu všetkých MSP (54,4 %). Po živnostníkoch zaznamenali najvyšší počet evidovaných podnikateľských subjektov podniky v počte 247 022 – z nich 246 353 spadalo do kategórie MSP. Podniky tvorili v rámci MSP 41,4 % všetkých aktívnych MSP. V nižšej miere sa na celkovom počte MSP podieľali slobodné povolania a samostatne hospodáriaci roľníci, ktorí tvorili 3,6 % (21 405 podnikateľských subjektov) resp. 0,6 % (3 719 podnikateľských subjektov).

Vývoj počtu MSP mal za posledných 12 rokov rastúci trend. V porovnaní s rokom 2008 vzrástol počet MSP v roku 2019 o 10,8 % (resp. o 57 890 subjektov), pričom o najvyšší nárast sa postaral práve rok 2019. K poklesu v počte MSP došlo v rokoch 2012, 2015 a 2018. Zatiaľ čo v rokoch 2012 a 2018 šlo len o mierny pokles, v roku 2015 bol tento pokles markantnejší (o 34 178 subjektov), čo bolo spôsobené hlavne vplyvom zavedenia novej metodiky Štatistického úradu SR pre stanovenie aktivity subjektu.¹ V roku 2019 bol zaznamenaný najvyšší medziročný nárast počtu MSP za posledných 12 rokov.

¹ Za ekonomicky aktívny subjekt považuje ŠÚ SR subjekt, ktorý mal v sledovanom referenčnom období zamestnancov, tržby alebo investície. K stanoveniu aktivity využíva ŠÚ SR aj údaje z administratívnych zdrojov o platiteľoch zdravotného poistenia.

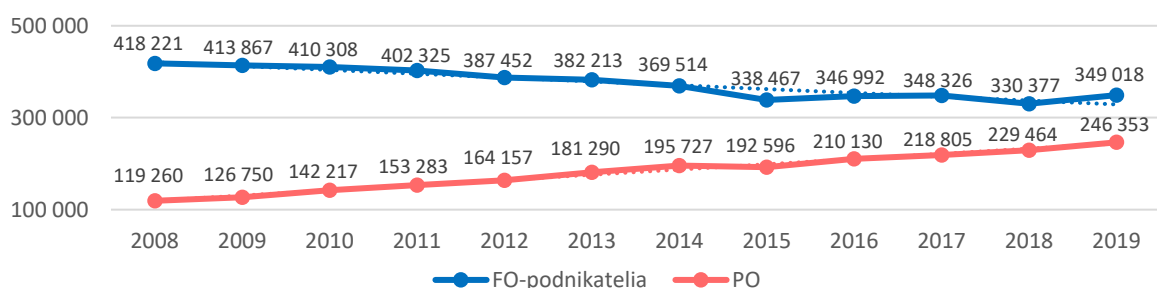
Graf č. 1: Vývoj počtu MSP v r. 2008-2019 v SR

Zdroj: SBA na základe údajov ŠÚ SR

Viac ako polovicu (58,6 %) z celkového počtu aktívnych MSP tvorili fyzické osoby – podnikatelia (živnostníci, slobodné povolania a SHR). Zvyšok (41,4 %) tvorili právnické osoby. V dlhodobom horizonte možno badať odlišný trend vo vývoji FO – podnikateľov a PO. Zatiaľ čo počet FO – podnikateľov má dlhodobý klesajúci trend, počet PO s výnimkou roka 2015 každoročne rastie. V roku 2019 však vzrástol nielen počet PO (o 7,4 % resp. o 16 889 podnikateľských subjektov), ale aj FO – podnikateľov (o 5,6 % resp. o 18 641 podnikateľských subjektov). Napriek tomu, že v relatívnom vyjadrení sa PO vyznačovali vyššou dynamikou rastu, absolútny prírastok podnikateľských subjektov bol vyšší u FO – podnikateľov. Rozdiel v počte FO – podnikateľov a PO sa tak medziročne zvýšil o 1,7 % resp. o 1 752 podnikateľských subjektov. Vývoj počtu FO – podnikateľov a PO MSP v období rokov 2008 – 2019 znázorňuje graf č. 2.

Graf č. 2: Vývoj počtu FO a PO MSP na Slovensku v r. 2008-2019

Zdroj: SBA na základe údajov ŠÚ SR

1.1 Fyzické osoby - podnikatelia

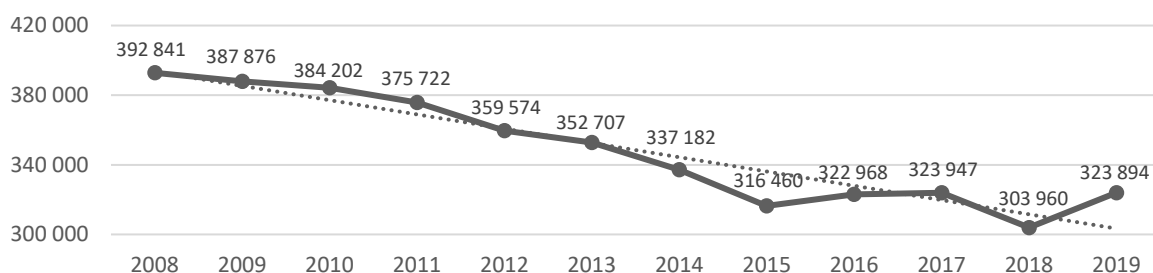
V roku 2019 vzrástol počet aktívnych FO – podnikateľov o 5,6 % resp. o 18 641 podnikateľských subjektov. Z celkového počtu 349 018 FO – podnikateľov pôsobilo v roku 2019 na Slovensku 323 894 živnostníkov (MSP), 21 405 osôb podnikajúcich v slobodných povolaniach a 3 719 samostatne hospodáriacich roľníkov. Napriek tomu, že sa počet slobodných povolanií v období rokov 2008-2019 vyznačoval rastúcim trendom, počet živnostníkov a samostatne hospodáriacich roľníkov dlhodobo klesal. Najväčší podiel na celkovom počte FO – podnikateľov dosiahli živnostníci – na úrovni 92,8 %. Slobodné povolania predstavovali 6,1 % celkového počtu FO – podnikateľov a samostatne hospodáriaci roľníci 1,1 %. Prehľad počtu a podielu jednotlivých kategórií FO – podnikateľov za rok 2019 v členení podľa právnych foriem je uvedený v tabuľke č. 2.

Tab. č. 2: **Prehľad počtu FO - podnikateľov podľa právnych foriem v r. 2019**

Typ FO	abs.	%
Živnostníci (MSP)	323 894	92,8 %
Slobodné povolania	21 405	6,1 %
Samostatne hospodáriaci roľníci	3 719	1,1 %
SPOLU	349 018	100,0 %

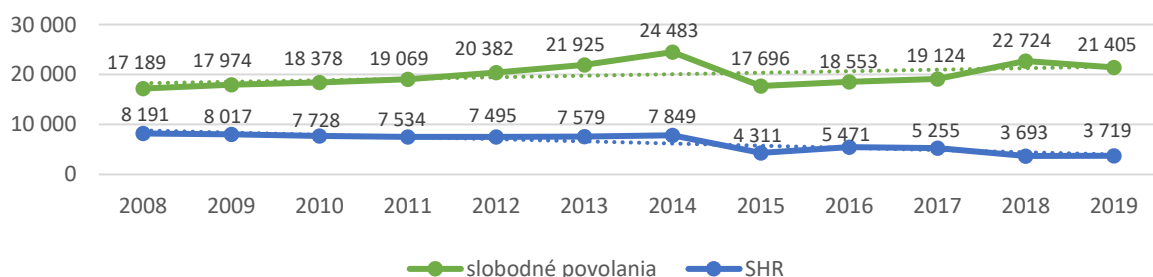
Zdroj: SBA na základe údajov ŠÚ SR

V roku 2019 zaznamenali spomedzi FO – podnikateľov najvyšší medziročný nárast živnostníci, ktorých počet sa medziročne zvýšil o 19 934 podnikateľských subjektov (resp. o 6,6 %). Živnostníci tvoria dlhodobo najpočetnejšiu skupinu FO – podnikateľov, preto je vývoj početnosti celej skupiny do značnej miery závislý práve od vývoja v počte živnostníkov. Vývoj počtu živnostníkov v rokoch 2008 – 2019 znázorňuje graf č. 3.

Graf č. 3: **Vývoj počtu živnostníkov (MSP) v r. 2008-2019**

Zdroj: SBA na základe údajov ŠÚ SR

Počet osôb podnikajúcich v slobodných povolaniach, napriek dlhodobo rastúcemu trendu, v medziročnom porovnaní klesol v roku 2019 o 1 319 podnikateľských subjektov (resp. o 5,8 %). Opačný vývoj bol zaznamenaný v počte samostatne hospodáriacich roľníkov, ktorí sa vyznačujú dlhodobo klesajúcim trendom – ich počet sa v roku 2019 zvýšil o 26 podnikateľských subjektov (resp. o 0,7 %).

Graf č. 4: **Vývoj počtu podnikateľov - slobodné povolania a SHR v r. 2008-2019**

Zdroj: SBA na základe údajov ŠÚ SR

V medziročnom porovnaní zaznamenali nárast počtu podnikateľských subjektov len živnostníci a samostatne hospodáriaci roľníci. Zatiaľ čo počet živnostníkov medziročne vzrástol až o 6,6 %, rast počtu samostatne hospodáriacich roľníkov bol miernejší – na úrovni 0,7 %. Úbytok podnikateľských subjektov v roku 2019 bol zaznamenaný len u slobodných povolaní, ktorých počet v relatívnom vyjadrení medziročne klesol o 5,8 %. Index vývoja jednotlivých typov FO – podnikateľov na Slovensku znázorňuje tabuľka č. 3.

Tab. č. 3: Index vývoja FO - podnikateľov v SR

Typ FO	2018	2019	Index 19/18	Zmena
Živnostníci (MSP)	303 960	323 894	1,066	↑ 6,6 %
Slobodné povolania	22 724	21 405	0,942	↓ 5,8 %
SHR	3 693	3 719	1,007	↑ 0,7 %
SPOLU	330 377	349 018	1,056	↑ 5,6 %

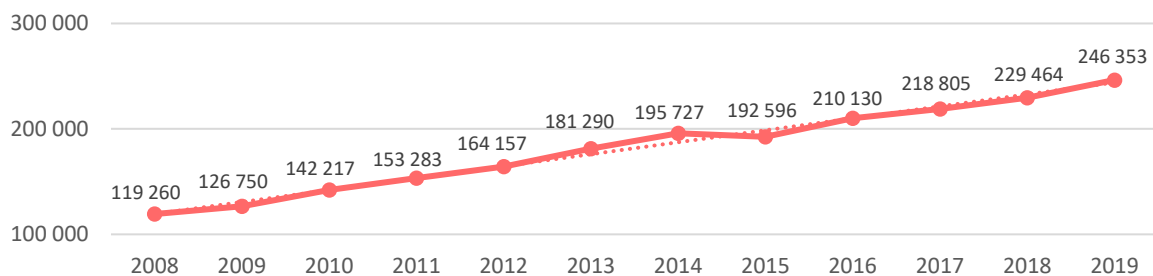
Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Z celkového počtu FO – podnikateľov (MSP) spadalo na základe kritéria počtu zamestnancov do kategórie mikro podnikateľov 347 773 subjektov (99,6 %), malých podnikateľov 1 202 subjektov (0,3 %) a stredných podnikateľov 43 subjektov (0,01 %).

1.2 Právnické osoby – podniky

Podiel právnických osôb – podnikov dosiahol v roku 2019 až 41,4 % z celkového počtu aktívnych MSP, čo je o 0,4 p. b. viac ako v roku 2018. Z dlhodobého hľadiska možno badať rastúci trend podielu právnických osôb na úkor FO – podnikateľov, ktorých podiel sa vyznačuje klesajúcim trendom. K poklesu PO – podnikov došlo len v roku 2015 vplyvom zavedenia novej metodiky ŠÚ SR pre stanovenie aktivity subjektu. MSP tvorili celkovo 99,7 % podiel (246 353 podnikateľských subjektov) z celkového počtu podnikov – právnických osôb. Počet právnických osôb MSP medziročne vzrástol o 16 889 (resp. o 7,4 %) podnikateľských subjektov – z 229 464 subjektov v roku 2018 na 246 353 v roku 2019. Rastúcu obľúbenosť podnikania formou PO však možno spozorovať predovšetkým v dlhodobom horizonte - v porovnaní s predkrízovým rokom 2008 sa počet PO – podnikov v roku 2019 viac ako zdvojnásobil. Vývoj počtu PO spadajúcich do kategórie MSP na Slovensku za posledných 12 rokov znázorňuje graf č. 5.

Graf č. 5: Vývoj počtu PO MSP v r. 2008-2019

Zdroj: SBA na základe údajov ŠÚ SR

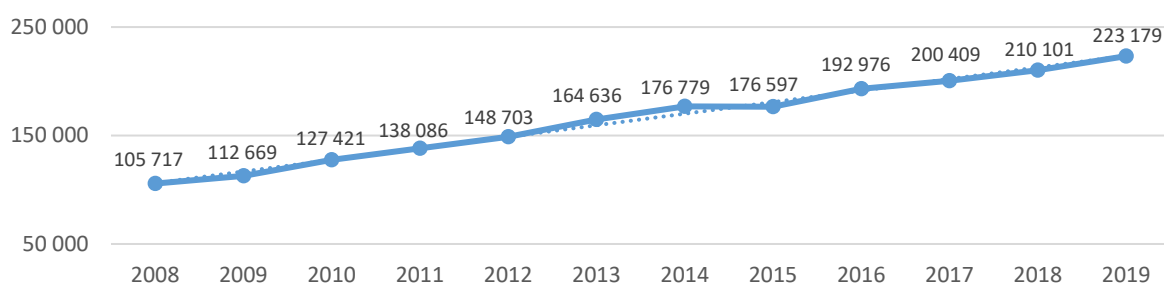
Dlhodobo najobľúbenejšou právnou formou sú spoločnosti s ručením obmedzeným, ktoré tvorili v roku 2019 až 90,6 % všetkých PO spadajúcich do kategórie MSP. Výrazným nárastom počtu podnikateľských subjektov sa v uplynulých rokoch vyznačovali najmä zahraničné osoby, ktorých podiel na celkovom počte PO MSP medziročne vzrástol v roku 2019 o 1,3 p. b. na 3,8 % (resp. 9 290 subjektov). Od roku 2018 tak zahraničné osoby predstavujú druhú najpočetnejšiu skupinu PO MSP. Podiel akciových spoločností sa medziročne nemenil a predstavoval 2,2 % celkového počtu aktívnych PO MSP. Prehľad počtu PO MSP v členení podľa jednotlivých právnych foriem v roku 2019 znázorňuje tabuľka č. 4.

Tab. č. 4: **Prehľad počtu PO MSP podľa jednotlivých právnych foriem v roku 2019**

Typ PO	abs.	%
Spoločnosť s ručením obmedzeným	223 179	90,6 %
Zahraničné osoby	9 290	3,8 %
Akciová spoločnosť	5 168	2,1 %
Družstvo	1 407	0,6 %
Ostatné	7 309	3,0 %
SPOLU	246 353	100,0 %

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

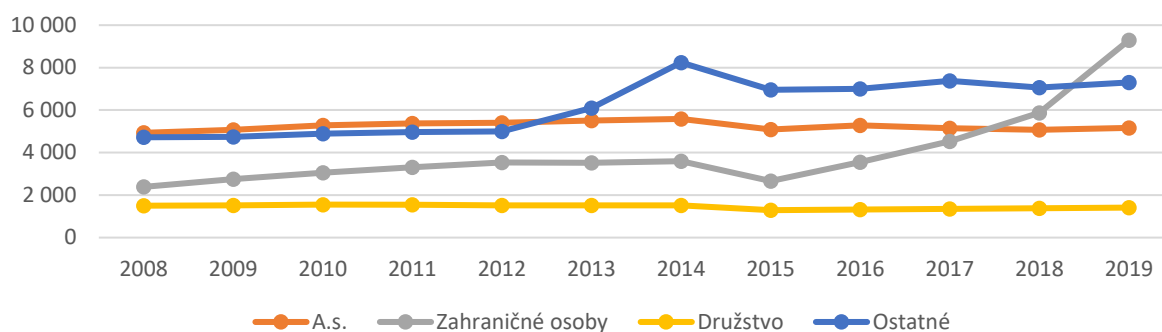
Spoločnosť s ručením obmedzeným je najobľúbenejšou formou podnikania právnických osôb a jej popularita každým rokom narastá. V celom sledovanom období – od roku 2008 do roku 2019 – bol vývoj počtu spoločností s ručením obmedzeným (s výnimkou roka 2015) sprevádzaný kontinuálnym nárastom. V dlhodobom horizonte tak došlo k viac ako dvojnásobnému nárastu počtu spoločností s ručením obmedzeným – zo 105 717 spoločností evidovaných v roku 2008 na 223 179 v roku 2019, čo predstavuje najvyšší počet v celom sledovanom období. Nárast počtu spoločností s ručením obmedzeným bol zaznamenaný aj v krátkodobom horizonte – medziročne o 6,2 %. Vývoj počtu spoločností s ručením obmedzeným v období rokov 2008 – 2019 v SR znázorňuje graf č. 6.

Graf č. 6: **Vývoj počtu spol. s r.o. v r. 2008-2019**

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Pri ostatných formách podnikania PO vo veľkostnej kategórii MSP možno v dlhodobom horizonte badať meniaci sa trend vo vývoji. Zatiaľ čo akciové spoločnosti a družstvá si udržiavajú relatívne stabilný trend vývoja s miernymi medziročnými zmenami, vývoj v prípade zahraničných osôb a ostatných foriem PO bol značne dynamickejší. V posledných piatich analyzovaných rokoch došlo k výraznému zvýšeniu záujmu o podnikanie zahraničných osôb s bydliskom resp. sídlom mimo územia Slovenskej republiky, čo sa prejavilo takmer štvornásobným nárastom ich počtu v porovnaní s rokom 2008. Výrazný nárast počtu zaznamenali aj ostatné formy podnikania PO, ktorých počet sa v porovnaní s rokom 2008 zvýšil o 54,8 %. Naopak, negatívnym vývojom sa vyznačovali družstvá, ktorých počet v období rokov 2008 – 2019 klesol o 6,3 %. Vývoj počtu akciových spoločností, zahraničných osôb, družstiev a ostatných foriem podnikania PO v období rokov 2008 – 2019 znázorňuje graf č. 7 na nasledujúcej strane.

Graf č. 7: Vývoj počtu a.s., ZO, družstiev a ostatných foriem PO v r. 2008-2019 v SR

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Z hľadiska dynamiky vývoja bol v medziročnom porovnaní zaznamenaný nárast počtu podnikateľských subjektov u všetkých právnych foriem podnikania PO. Najväčší medziročný nárast dosiahli už štvrtý rok po sebe zahraničné osoby, ktorých počet vzrástol v roku 2019 o 58,4 % na 9 290 podnikateľských subjektov. Menej dynamickým, avšak dlhodobým rastom počtu podnikateľských subjektov sa vyznačovali spoločnosti s ručením obmedzeným, ktorých tempo rastu sa medziročne zvýšilo o 1,4 p. b. na 6,2 %. Napriek miernejšej dynamike rastu je potrebné podotknúť, že vzhľadom na celkovú početnosť, sú to práve spoločnosti s ručením obmedzeným, ktoré v absolútnej hodnote najviac prispeli k zvýšeniu celkového počtu PO. Počet podnikov ostatných právnych foriem medziročne vzrástol o 3,6 % a družstiev o 2,4 %. Najnižší medziročný nárast počtu zaznamenala tretia najpočetnejšia skupina PO – akciové spoločnosti, ktorých počet sa medziročne zvýšil o 2,0 %. Index vývoja jednotlivých typov PO v SR znázorňuje tabuľka č. 5.

Tab. č. 5: Index vývoja jednotlivých typov PO v SR

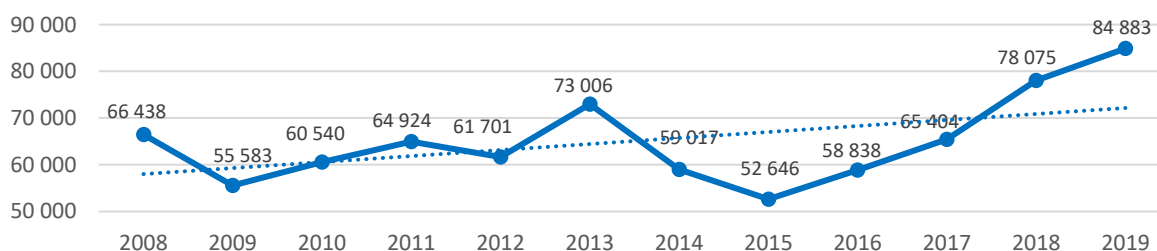
Typ PO	2018	2019	Index 19/18	Zmena
Spoločnosť s ručením obmedzeným	210 101	223 179	1,062	↑ 6,2 %
Akciová spoločnosť	5 067	5 168	1,020	↑ 2,0 %
Zahraničné osoby	5 866	9 290	1,584	↑ 58,4 %
Družstvo	1 374	1 407	1,024	↑ 2,4 %
Ostatné	7 056	7 309	1,036	↑ 3,6 %
PO spolu	229 464	246 353	1,074	↑ 7,4 %

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

2 Vznik malých a stredných podnikov na Slovensku

V období rokov 2008 – 2019 sa celkový vývoj vzniknutých podnikateľských subjektov kategórie MSP vyznačoval kolísavým trendom. Zatiaľ čo ešte v roku 2008 dosiahol počet novovzniknutých MSP hodnotu 66 438 subjektov, v roku 2009 došlo vplyvom krízy k výraznému poklesu vznikov o 10 855 subjektov (resp. o 16,3 %). Po tomto prepade sa začali podniky postupne zotavovať a s výnimkou roku 2012 početnosť vzniknutých podnikateľských subjektov rástla až do roku 2013. V roku 2014 došlo k výraznému zníženiu počtu nových podnikateľských subjektov, čo bolo do značnej miery spôsobené zavedením daňových licencií. Tento pokles pretrvával až do roku 2015, po ktorom sa záujem o podnikanie začal opäť každoročne zvyšovať. Rastúci záujem o podnikanie sa naplno prejavil v poslednom analyzovanom roku – roku 2019, ktorý bol z pohľadu počtu vzniknutých MSP mimoriadne úspešný. V roku 2019 vzniklo 84 883 MSP, čo je najviac za posledných 12 rokov. V medziročnom porovnaní tak vzrástol počet vzniknutých MSP o 6 808 podnikateľských subjektov (resp. o 8,7 %). Vývoj počtu vzniknutých MSP v období rokov 2008 – 2019 na Slovensku je znázornený v grafe č. 8.

Graf č. 8: Vývoj počtu vzniknutých MSP v r. 2008-2019 v SR

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Z časového hľadiska bolo viac MSP zaregistrovaných v priebehu prvého polroka 2019, kedy vzniklo 45 967 podnikateľských subjektov (resp. 54,2 % z celkového počtu vzniknutých MSP). Počas druhého polroka bolo zaevidovaných 38 916 nových podnikateľských subjektov (resp. 45,8 % z celkového počtu vzniknutých MSP). Najviac nových registrácií bolo zaznamenaných v januári – až 8 456 podnikateľských subjektov, čo predstavuje 10,0 % celkového počtu MSP vzniknutých v roku 2019. Naopak, najmenej MSP vzniklo v decembri – 3 926 subjektov.

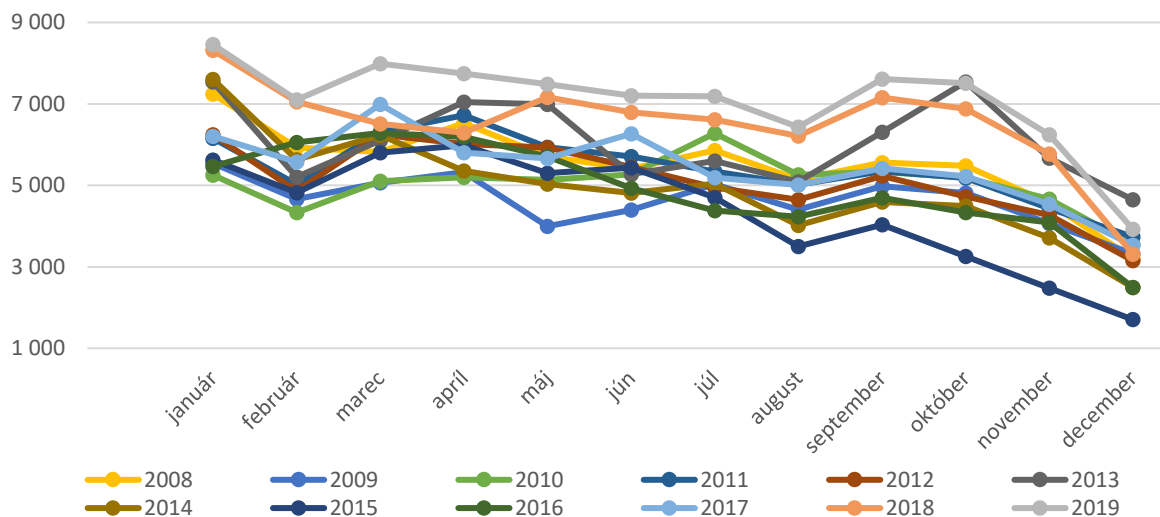
Tab. č. 6: Počet vznikov MSP v jednotlivých mesiacoch r. 2019 v SR

Mesiac	Počet vznikov	%	Počet vznikov za polrok	%
január	8 456	10,0 %	45 967	54,2 %
február	7 097	8,4 %		
marec	7 987	9,4 %		
apríl	7 743	9,1 %		
máj	7 481	8,8 %		
jún	7 203	8,5 %		
júl	7 188	8,5 %	38 916	45,8 %
august	6 433	7,6 %		
september	7 612	9,0 %		
október	7 512	8,8 %		
november	6 245	7,4 %		
december	3 926	4,6 %		
SPOLU	84 883	100,0 %	84 883	100,0 %

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Rovnako ako v predchádzajúcich rokoch sledovaného obdobia, tak aj v roku 2019 bolo viac nových podnikateľských subjektov zaregistrovaných v prvej polovici kalendárneho roka. S príchodom zimného obdobia sa prírastok MSP postupne znižoval. Priebeh počtu vzniknutých MSP v jednotlivých mesiacoch roka za obdobie rokov 2008 – 2019 znázorňuje graf č. 9.

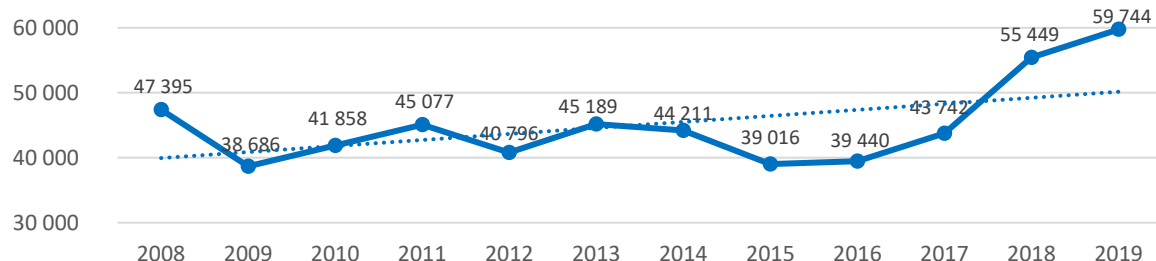
Graf č. 9: Vývoj vznikov MSP po mesiacoch v r. 2008-2019 v SR

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Vývoj vzniknutých FO – podnikateľov MSP mal v skúmanom období kolísavý priebeh. Najmenej FO – podnikateľov MSP vzniklo v krízovom roku 2009, kedy bolo zaregistrovaných len 38 686 podnikateľských subjektov. Naopak, najväčší prírastok FO – podnikateľov bol zaznamenaný v roku 2019, kedy sa zaregistrovalo až 59 744 nových podnikateľských subjektov, čo predstavuje najvyšší počet nových registrácií FO – podnikateľov za posledných 12 rokov. Výrazný nárast počtu nových registrácií FO v uplynulých troch rokoch bol spôsobený predovšetkým zvýšením sumy paušálnych výdavkov, ktoré si od roku 2018 môžu SZČO uplatniť – zo 40 % z úhrnu príjmov na 60 % spolu so zvýšením ročného limitu z 5 040 na 20 000 Eur.² Rast uplatniteľných paušálnych výdavkov sa v najväčšej miere prejavil dynamickým nárastom počtu nových registrácií práve v roku 2018, kedy došlo k medziročnému zvýšeniu počtu nových registrácií FO – podnikateľov až o 26,8 %. V roku 2019 záujem o podnikanie FO neútlmalo – práve naopak, v porovnaní s rokom 2018 vzrástol počet nových registrácií FO – podnikateľov ešte o 7,7 %.

Graf č. 10: Vývoj vzniknutých FO - podnikateľov MSP v r. 2008-2019 v SR

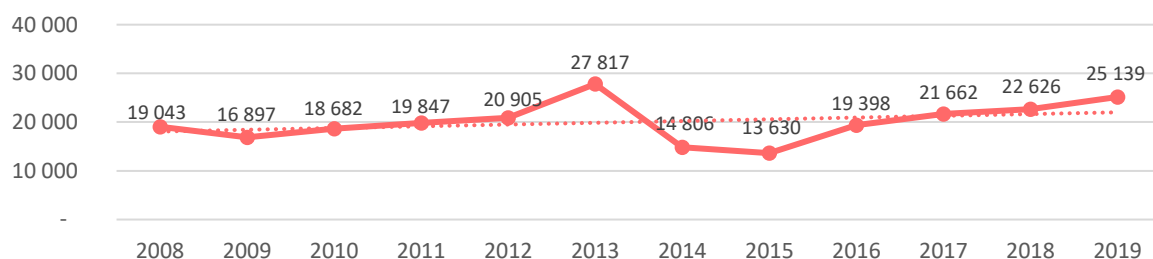

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

² Zákon č. 341/2016 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony. Dátum účinnosti: 1.1.2017 - aktuálna časová verzia predpisu účinná od 1.1.2018.

Vývoj vznikov právnických osôb – MSP mal v porovnaní s FO – podnikateľmi odlišný priebeh. Po vypuknutí krízy v roku 2008 sa jej dôsledky prejavili aj v počte nových registrácií v roku 2009, kedy došlo k poklesu podnikateľskej aktivity, čo malo negatívny dopad na zakladanie nových podnikov. Po roku 2009 došlo k opätovnému rastu. V roku 2013 dosiahol vznik nových PO svoje maximum – 27 817 nových podnikateľských subjektov, čo bolo do značnej miery spôsobené prijatím zákona o nutnosti splatiť základné imanie na účet v banke.³ Prijatie zákona vyvolalo záujem o registráciu nových spoločností do konca novembra, pokiaľ sa ešte dali vytvoriť bez nutnosti splatiť základné imanie na účet v banke. V nasledujúcom roku (2014) došlo vplyvom tejto zmeny k rapídneho zníženiu počtu nových registrácií – takmer o 50 %. Po zrušení tejto povinnosti v roku 2016 došlo k opätovnému nárastu počtu vzniknutých PO MSP.⁴ Rastu záujmu o podnikanie PO MSP v uplynulých rokoch výrazne dopomohlo aj zníženie dani z príjmov právnických osôb z 22 % na 21 % a zrušenie daňových licencií.⁵ V roku 2019 vzrástol počet PO MSP o 11,1 % na 25 139 nových podnikateľských subjektov. Vývoj vzniknutých PO MSP v rokoch 2008 - 2019 je znázornený v grafe č. 11.

Graf č. 11: Vývoj vzniknutých PO MSP v r. 2008-2019 v SR

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

2.1 Vznik MSP podľa veľkostnej kategórie

V počte nových registrácií celkom prirodzene a dlhodobo dominujú podnikateľské subjekty s počtom zamestnancov nižším ako 10. Inak tomu nebolo ani v roku 2019, v ktorom bolo zaregistrovaných až 84 638 mikropodnikov. V porovnaní s mikropodnikmi bol počet novovzniknutých malých a stredných podnikov výrazne nižší – na úrovni 222 resp. 23 podnikateľských subjektov.

Tab. č. 7: Počet vznikov MSP podľa veľkosti v r. 2008-2019 v SR

Veľkostná kategória	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Mikro	65 936	55 441	60 431	64 822	61 596	72 943	58 957	52 552	58 704	65 228	77 842	84 638
Malé	486	128	96	91	97	51	50	79	119	163	216	222
Stredné	16	14	13	11	8	12	10	15	15	13	17	23
SPOLU	66 438	55 583	60 540	64 924	61 701	73 006	59 017	52 646	58 838	65 404	78 075	84 883

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

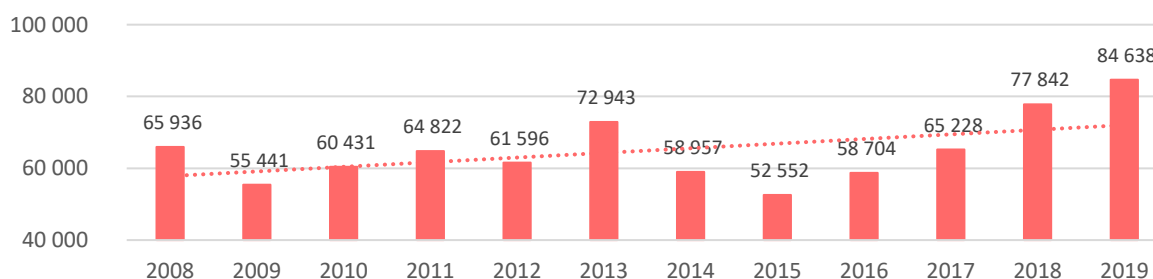
³ Zákon č. 357/2013 Z.z., ktorým sa dopĺňa zákon č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony. Dátum účinnosti: 1.12.2013.

⁴ Zákon č. 87/2015 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony (v § 60 sa vypúšťa odsek 2). Dátum účinnosti: 1.1.2016

⁵ Zákon č. 341/2016 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony. Dátum účinnosti: 1.1.2018

V dlhodobom horizonte rokov 2008 – 2019 mal vývoj počtu vzniknutých mikropodnikov nepravidelný priebeh. Po poklese v roku 2009 spôsobenom hospodárskou krízou mal vývoj počtu vzniknutých mikropodnikov s výnimkou roka 2012 rastúci trend, ktorý pretrvával až do roku 2013. Po roku 2013 však začal záujem o podnikanie klesať, čo bolo do značnej miery spôsobené legislatívnou úpravou týkajúcou sa nutnosti splatiť základné imanie na účet v banke. V dôsledku prijatia tejto legislatívnej úpravy počet vzniknutých mikropodnikov klesal až do roku 2015. Od roku 2015 až do roku 2019 mal vývoj počtu nových registrácií mikropodnikov opätovne rastúci trend – v priebehu spomenutých 5 rokov vzrástol počet nových registrácií mikropodnikov o 61,1 %. Nárast záujmu o podnikanie v tomto období bol spôsobený predovšetkým prijatím troch legislatívnych úprav – zrušením povinnosti splatiť základné imanie na účet v banke (od roku 2016), zvýšením paušálnych výdavkov SZČO a znížením dane z príjmov PO (od roku 2018). V roku 2019 vzniklo až 84 638 mikropodnikov, čo je najviac za posledných 12 rokov - v porovnaní s rokom 2018 vzrástol počet nových registrácií mikropodnikov o 6 796 subjektov.

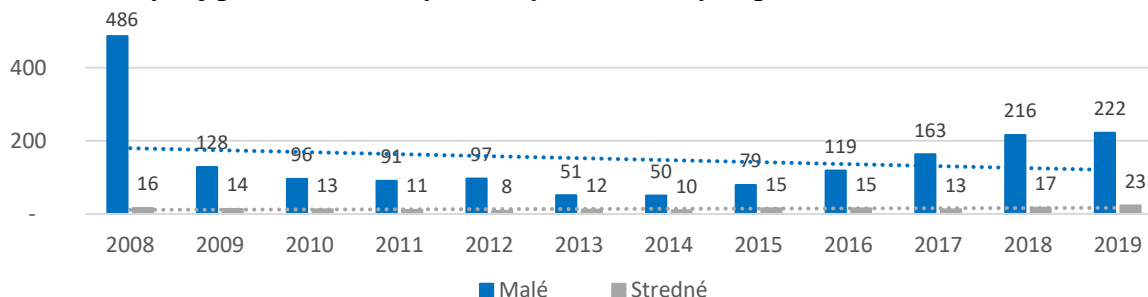
Graf č. 12: Vývoj počtu vzniknutých mikropodnikov v r. 2008-2019 v SR

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Najvyšší počet registrácií malých podnikov bol zaznamenaný v predkrízovom roku 2008, kedy vzniklo na Slovensku 486 nových malých podnikov. Vplyvom ekonomickej recesie, ktorá bola dôsledkom hospodárskej krízy, došlo v roku 2009 k výraznému poklesu, ktorý s výnimkou roka 2012 pretrvával až do roku 2014, kedy bol zaznamenaný najnižší počet nových registrácií malých podnikov v celom sledovanom období – na úrovni 50 podnikateľských subjektov. V roku 2019 vzniklo 222 nových malých podnikov – o 6 subjektov viac ako v roku 2018. Počet nových registrácií stredných podnikov si udržiaval dlhodobo stabilný trend a bol spojený hlavne s investičnými aktivitami domácich a zahraničných podnikateľov. V roku 2019 bolo zaevidovaných 23 nových stredných podnikov, čo je najviac za uplynulých 12 rokov.

Graf č. 13: Vývoj počtu vzniknutých malých a stredných podnikov v r. 2008-2019 v SR

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

V medziročnom porovnaní vzrástol počet nových podnikateľských subjektov vo všetkých veľkostných kategóriách MSP. Najdynamickejším tempom rastu sa vyznačovali stredné podniky, ktorých počet medziročne vzrástol až o 35,3 %. Dynamika rastu v počte novozaložených mikropodnikov a malých podnikov bola v porovnaní so strednými podnikmi výrazne nižšia – počet novozaložených mikropodnikov medziročne vzrástol o 8,7 % a malých podnikov o 2,8 %.

Tab. č. 8: Index vývoja vzniknutých MSP podľa veľkosti v SR

Veľkostná kategória	2018	2019	Index 19/18	Zmena
Mikropodniky	77 842	84 638	1,087	↑ 8,7 %
Malé	216	222	1,028	↑ 2,8 %
Stredné	17	23	1,353	↑ 35,3 %
SPOLU	78 075	84 883	1,087	↑ 8,7 %

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

2.2 Vznik MSP podľa právnych foriem

Živnostenské podnikanie je dlhodobo najobľúbenejšou právnou formou podnikania slovenských podnikateľov. Od roku 2015 záujem o živnostenské podnikanie každoročne narastá. K zvýšeniu záujmu o podnikanie živnostníkov v posledných troch rokoch prispelo hlavne zvýšenie sumy uplatniteľných paušálnych výdavkov zo 40 % na 60 %, ktoré si mohli podnikatelia uplatniť už v roku 2018 (za rok 2017). V roku 2019 bolo registrovaných 54 225 nových živnostníkov. Druhou najobľúbenejšou formou podnikania bolo, rovnako ako v predchádzajúcich obdobiach, podnikanie právnických osôb, ktorých počet dosiahol 25 139 novovzniknutých podnikateľských subjektov. Nasledovali slobodné povolania s počtom 5 289 vznikov a napokon samostatne hospodáriaci roľníci v počte 230 podnikateľských subjektov.

Tab. č. 9: Počet vznikov MSP podľa právnych foriem v r. 2008-2019 v SR

Právna forma	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Živnostníci	45 883	37 072	40 442	43 265	38 793	42 664	41 347	35 539	36 518	40 826	50 938	54 225
SP	1 241	1 372	1 197	1 551	1 742	2 193	2 361	2 274	1 573	2 460	4 021	5 289
SHR	271	242	219	261	261	332	503	1 203	1 349	456	490	230
PO	19 043	16 897	18 682	19 847	20 905	27 817	14 806	13 630	19 398	21 662	22 626	25 139
SPOLU	66 438	55 583	60 540	64 924	61 701	73 006	59 017	52 646	58 838	65 404	78 075	84 883

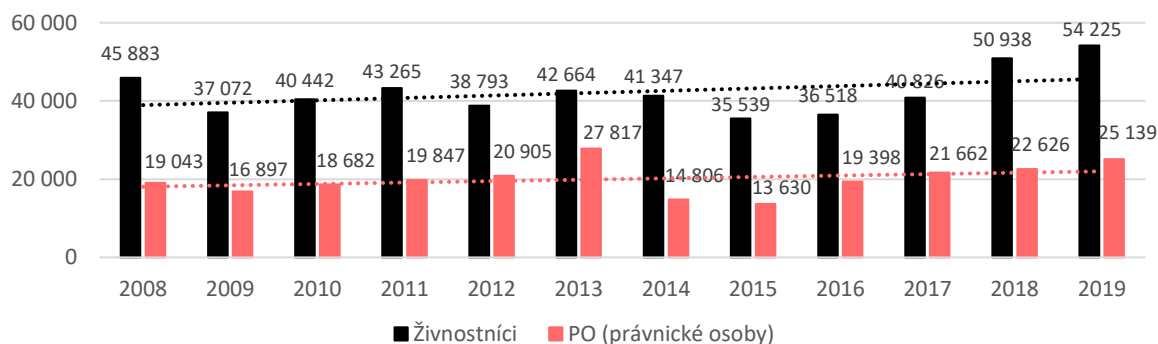
Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Vývoj v počte vznikov živnostníkov a PO bol obdobný a značne nevyrovnaný – líšil sa predovšetkým tempom rastu/poklesu. Po poklese, spôsobenom hospodárskou krízou, sa počet nových registrácií živnostníkov mierne zvyšoval. V roku 2012 síce nastal mierny útlm, avšak v roku 2013 sa počet registrácií opäť zvýšil a následne v rokoch 2014 a 2015 došlo k opätovnému poklesu. Po roku 2015 sa počet novoregistrovaných živnostníkov každoročne zvyšoval až do roku 2019, kedy bolo zaregistrovaných najviac nových živnostníkov za uplynulých 12 rokov – na úrovni 54 225 podnikateľských subjektov. V roku 2019 vzrástol počet nových registrácií živnostníkov o 6,5 % (resp. o 3 287 subjektov).

Počet právnických osôb sa po recesii v roku 2009 neustále zvyšoval. Po desaťročnom maxime zaznamenanom v roku 2008, bolo najviac nových PO zaregistrovaných v roku 2013, čo bolo do značnej miery spôsobené legislatívnou úpravou týkajúcou sa nutnosti splatiť základné imanie na účet v banke, ktorá nadobudla účinnosť 1.12.2013. Podnikatelia začali do decembra vo veľkom registrovať svoje spoločnosti – v dôsledku čoho došlo v roku 2014 k rapídne

poklesu počtu registrácií nových PO (o 46,8 %). Po miernom poklese zaznamenanom v roku 2015 sa počet PO každoročne zvyšoval. V roku 2019 sa registrovalo o 11,1 % (resp. o 2 513) viac PO ako v roku 2018.

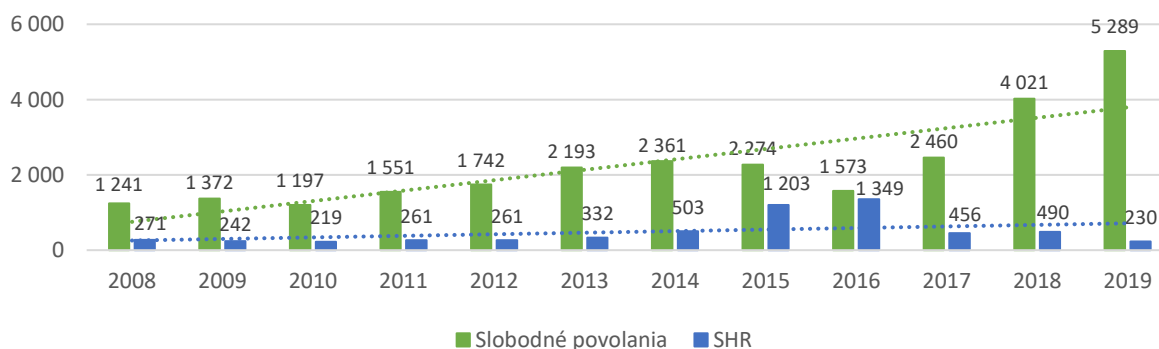
Graf č. 14: Vývoj počtu vzniknutých živnostníkov a PO v r. 2008-2019 v SR

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Počet nových registrácií slobodných povolání a SHR je v porovnaní so živnostníkmi a PO výrazne nižší. Dlhodobý vývoj počtu vzniknutých slobodných povolání mal v sledovanom období kolísavý priebeh – počet registrácií rástol a opätovne klesal. Popularita slobodných povolání však v uplynulých troch rokoch výrazne vzrástla. V roku 2019 bol zaznamenaný najvyšší počet nových registrácií slobodných povolání za posledných 12 rokov – na úrovni 5 289 podnikateľských subjektov. Vývojový trend v počte nových SHR mal v porovnaní so slobodnými povolaniami diametrálne odlišný priebeh. Záujem o podnikanie SHR výrazne vzrástol v roku 2015, čo bolo do značnej miery spôsobené zavádzaním nových podporných opatrení v rámci „Programu rozvoja vidieka 2014 – 2020“ zo strany Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka v SR. Nárast počtu nových SHR pretrvával až do roku 2016, avšak po ňom došlo k výraznému poklesu záujmu o túto právnu formu podnikania. Nezaujím o podnikanie samostatne hospodáriacich roľníkov sa prejavil aj v roku 2019, v ktorom bolo zaregistrovaných iba 230 nových samostatne hospodáriacich roľníkov. Vývoj počtu vzniknutých slobodných povolání a SHR v r. 2008 – 2019 je znázornený v grafe č. 15.

Graf č. 15: Vývoj počtu vzniknutých slobodných povolání a SHR v r. 2008-2019 v SR

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

V roku 2019 vzrástol počet nových registrácií u všetkých právnych foriem s výnimkou samostatne hospodáriacich roľníkov, u ktorých došlo k medziročnému poklesu záujmu o 53,1 %. Výraznému medziročnému rastu záujmu sa tešili najmä slobodné povolania, ktoré zaznamenali medziročný nárast počtu nových registrácií o 31,5 %. Nárast počtu nových registrácií PO a živnostníkov bol v percentuálnom vyjadrení o niečo nižší – na úrovni 11,1 resp.

6,5 %. Vo všeobecnosti možno konštatovať, že záujem o podnikanie PO a FO v posledných rokoch neustále rastie a tento trend sa prejavil aj v roku 2019. Zvýšenému záujmu o podnikanie PO a FO v roku 2019 dopomohli významné legislatívne úpravy prijaté už minulosti – v prípade PO zníženie daní z príjmov a zrušenie daňových licencií (s účinnosťou od 1.1.2018) a v prípade FO zvýšenie sumy uplatniteľných paušálnych výdavkov (s účinnosťou od 1.1.2017).

Tab. č. 10: Index vývoja vzniknutých MSP podľa právnych foriem v SR

Právna forma	2018	2019	Index 19/18	Zmena
Živnostníci	50 938	54 225	1,065	↑ 6,5 %
Slobodné povolania	4 021	5 289	1,315	↑ 31,5 %
SHR	490	230	0,469	↓ 53,1 %
PO	22 626	25 139	1,111	↑ 11,1 %
SPOLU	78 075	84 883	1,087	↑ 8,7 %

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

2.3 Vznik MSP podľa odvetvovej štruktúry

Priaznivý vývoj v počte vzniknutých podnikateľských subjektov sa odzrkadlil aj v odvetvovom členení. Vo všetkých odvetviach okrem pôdohospodárstva došlo v roku 2019 k medziročnému nárastu počtu nových registrácií. Najviac nových registrácií bolo v roku 2019 (rovnako ako v predchádzajúcom období) zaznamenaných v odvetví obchodných služieb (25 599 subjektov), stavebníctva (20 757) a priemyslu (11 913). Najnižší záujem bol o podnikanie v odvetví ubytovania a stravovania (2 517), pôdohospodárstva (3 033) a ostatných služieb (6 026).

Tab. č. 11: Počet vznikov MSP podľa odvetví v r. 2008-2019 v SR

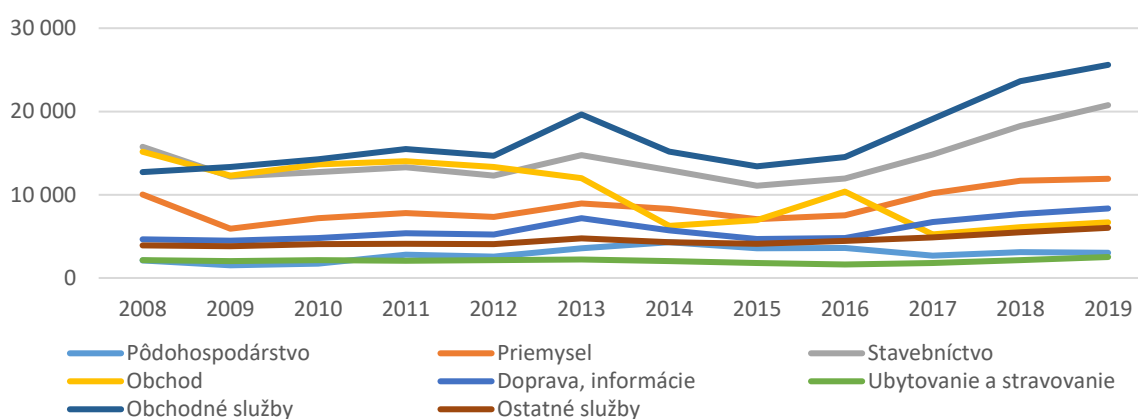
Odvetvie	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Pôdohospodárstvo	2 122	1 523	1 730	2 780	2 584	3 564	4 294	3 558	3 589	2 669	3 097	3 033
Priemysel	10 032	5 919	7 171	7 785	7 348	8 932	8 290	7 058	7 523	10 176	11 687	11 913
Stavebníctvo	15 743	12 181	12 716	13 293	12 288	14 753	12 932	11 079	11 954	14 814	18 262	20 757
Obchod	15 163	12 305	13 642	14 022	13 332	11 984	6 266	6 952	10 380	5 237	6 100	6 689
Doprava a informácie	4 628	4 480	4 812	5 371	5 229	7 178	5 718	4 665	4 790	6 715	7 672	8 349
Ubytovanie a stravovanie	2 132	2 027	2 154	2 077	2 143	2 215	2 027	1 797	1 622	1 809	2 145	2 517
Obchod. služby	12 717	13 335	14 249	15 491	14 695	19 639	15 185	13 415	14 520	19 103	23 618	25 599
Ostatné služby	3 901	3 813	4 066	4 105	4 082	4 741	4 305	4 122	4 460	4 881	5 494	6 026
SPOLU	66 438	55 583	60 540	64 924	61 701	73 006	59 017	52 646	58 838	65 404	78 075	84 883

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Rok 2009 sa s výnimkou odvetvia obchodných služieb vyznačoval poklesom počtu vznikov MSP. Nepriaznivý dopad krízy bol citelný hlavne v priemysle, stavebníctve a obchode, ktoré zaznamenali prudký pokles záujmu o podnikanie. Do roku 2013 počet vzniknutých podnikateľských subjektov rástol naprieč všetkými odvetviami. Legislatívna úprava týkajúca sa nutnosti splatiť základné imanie na účet v banke, ktorá nadobudla účinnosť v roku 2013 však mierne zbrzdila pozitívny trend, v dôsledku čoho došlo k opätovnému poklesu počtu nových registrácií vo všetkých odvetviach okrem pôdohospodárstva, ktoré sa naopak práve v roku 2014 tešilo najväčšiemu záujmu v priebehu celého analyzovaného obdobia – predovšetkým vďaka podporným opatreniam Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka v SR v rámci „Programu rozvoja vidieka 2014-2020“. Od roku 2014 do roku 2017 sa trend vývoja počtu

vznikov MSP v jednotlivých odvetviach začal mierne odlišovať. Najmä zmeny v počte vznikov obchodných podnikateľských subjektov sa vyznačovali veľmi turbulentným vývojom, čo bolo čiastočne spôsobené metodickými úpravami ŠÚ SR. K najvýraznejšiemu nárastu počtu vznikov obchodných MSP došlo v roku 2016, v ktorom vzrástol počet vznikov takmer o polovicu. Tento nárast bol spôsobený predovšetkým rastom počtu nových subjektov v maloobchode. Prispel k tomu aj nový spôsob stanovenia SK NACE kódu pre začínajúce subjekty zo strany ŠÚ SR.⁶ V roku 2017 však počet novoregistrovaných obchodných spoločností opäť výrazne poklesol, čo bolo spôsobené ďalšou metodickou úpravou v Registri právnických osôb, podnikateľov a orgánov verejnej moci ŠÚ SR.⁷ Od roku 2017 sa však výrazne zvýšil záujem o podnikanie nielen v odvetví obchodných služieb, ale aj v odvetviach, ktoré kríza poznačila najviac – stavebníctve a priemysle. Výrazný nárast počtu nových registrácií zaznamenalo aj odvetvie dopravy a informácií, ktoré dosiahlo v rokoch 2017 - 2019 vyšší počet vznikov ako obchod. Z dlhodobého hľadiska je najväčší záujem o podnikanie v obchodných službách a stavebníctve, najnižší o podnikanie v ubytovaní a stravovaní a pôdohospodárstve.

Graf č. 16: Vývoj počtu vzniknutých MSP podľa odvetví v r. 2008-2019 v SR

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

V medziročnom porovnaní vzrástol počet vzniknutých podnikateľských subjektov vo všetkých odvetviach okrem pôdohospodárstva. Najdynamickejší nárast počtu nových registrácií v roku 2019 bol badateľný v odvetví ubytovania a stravovania – počet nových registrácií vzrástol až o 17,3 %, čomu výraznou mierou prispelo zníženie sadzby DPH na ubytovacie služby z pôvodnej 20 % sadzby dane na 10 %.⁸ Znížená sadzba dane sa uplatňuje nielen na hotelové a im podobné služby, ale aj na ubytovacie služby v študentských domovoch alebo ubytovniach pre robotníkov. Druhým najdynamickejším nárastom počtu nových registrácií v roku 2019 sa vyznačovalo odvetvie stavebníctva (o 13,7 %) nasledované odvetvím obchodu a ostatných služieb (obe o 9,7 %). Jediným odvetvím, u ktorého došlo k medziročnému poklesu záujmu o podnikanie je pôdohospodárstvo, v ktorom sa rozhodlo v roku 2019 pôsobiť o 2,1 % menej

⁶ Zákon č. 272/2015 Z.z. o registri právnických osôb, podnikateľov a orgánov verejnej moci a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Dátum účinnosti: 1.11.2015

⁷ Do roku 2017 sa na základe zákona č. 272/2015 Z. z. o registri právnických osôb, podnikateľov a orgánov verejnej moci určovalo odvetvie na základe prvého zapísaného predmetu podnikania, ktorý bol považovaný za hlavný predmet. Od roku 2017 sa v prípade výskytu činnosti maloobchodu a veľkoobchodu a zároveň výrobnéj činnosti v predmete podnikania uvádza ako prevažujúca činnosť výroba.

⁸ Zákon č. 323/2018 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 222/2004 Z. z. o dani z pridanej hodnoty v znení neskorších predpisov. Dátum účinnosti: 1.1.2019

nových podnikateľských subjektov ako v roku 2018. Index vývoja vzniknutých MSP v členení podľa odvetví je uvedený v tabuľke č. 12.

Tab. č. 12: Index vývoja vzniknutých MSP podľa odvetví v SR

Odvetvie	2018	2019	Index 19/18	Zmena
Pôdohospodárstvo	3 097	3 033	0,979	↓ 2,1 %
Priemysel	11 687	11 913	1,019	↑ 1,9 %
Stavebníctvo	18 262	20 757	1,137	↑ 13,7 %
Obchod	6 100	6 689	1,097	↑ 9,7 %
Doprava a informácie	7 672	8 349	1,088	↑ 8,8 %
Ubytovanie a stravovanie	2 145	2 517	1,173	↑ 17,3 %
Obchod. služby	23 618	25 599	1,084	↑ 8,4 %
Ostatné služby	5 494	6 026	1,097	↑ 9,7 %
SPOLU	78 075	84 883	1,087	↑ 8,7 %

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

2.4 Vznik MSP podľa sídla

Obdobne ako v predchádzajúcich dvoch rokoch - 2017 a 2018, aj v roku 2019 vzrástol počet nových MSP vo všetkých slovenských krajoch. Najväčší prírastok nových MSP zaznamenal Bratislavský kraj, v ktorom sa registrovalo 15 320 nových MSP. Druhým najpočetnejším krajom z hľadiska vznikov MSP bol Prešovský kraj s počtom 13 353 nových podnikateľských subjektov spadajúcich do veľkostnej kategórie MSP. Trojicu krajov s najvyšším počtom nových MSP za rok 2019 uzatvára Žilinský kraj, v ktorom bolo založených 11 291 nových MSP. Naopak, najnižší prírastok nových MSP v roku 2019 bol zaevidovaný v Trenčianskom kraji, v ktorom vzniklo 7 754 MSP. Po Trenčianskom kraji sa najnižším počtom nových registrácií MSP vyznačovali Trnavský (8 042) a Banskobystrický kraj (8 583). Počet vzniknutých podnikateľských subjektov MSP v členení podľa sídla v období rokov 2008 – 2019 je uvedený v tabuľke č. 13.

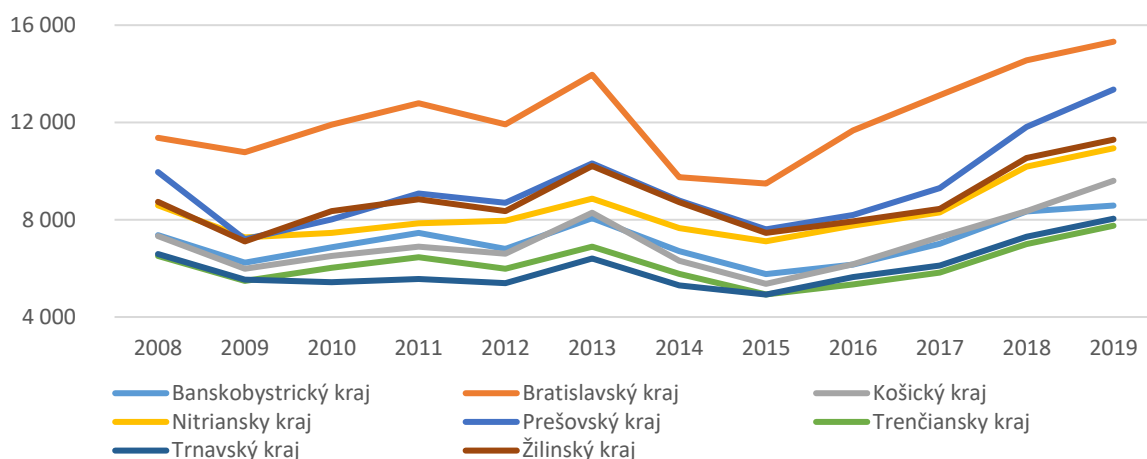
Tab. č. 13: Počet vznikov MSP podľa sídla v r. 2008-2019 v SR

Kraj	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
BB	7 368	6 229	6 861	7 461	6 799	8 061	6 709	5 765	6 150	7 014	8 339	8 583
BA	11 362	10 774	11 903	12 785	11 918	13 961	9 754	9 488	11 666	13 112	14 557	15 320
KE	7 331	5 989	6 510	6 886	6 598	8 285	6 311	5 363	6 165	7 288	8 360	9 602
NR	8 591	7 272	7 460	7 855	7 963	8 872	7 651	7 113	7 756	8 299	10 177	10 938
PO	9 959	7 197	8 008	9 080	8 699	10 311	8 783	7 609	8 190	9 304	11 809	13 353
TN	6 510	5 482	6 018	6 454	5 984	6 898	5 777	4 928	5 335	5 829	6 995	7 754
TT	6 585	5 532	5 428	5 559	5 386	6 408	5 306	4 923	5 646	6 111	7 295	8 042
ZA	8 732	7 108	8 352	8 844	8 354	10 210	8 726	7 457	7 930	8 447	10 543	11 291
SPOLU	66 438	55 583	60 540	64 924	61 701	73 006	59 017	52 646	58 838	65 404	78 075	84 883

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Z dlhodobého hľadiska mal vývoj počtu nových registrácií MSP v jednotlivých krajoch obdobný priebeh – líšil sa však dynamikou rastu/poklesu. V roku 2009 došlo k poklesu počtu nových registrácií vo všetkých krajoch, čo bolo spôsobené hospodárskou recesiou. V období od roku 2009 počet nových MSP vo všetkých krajoch postupne rástol až na vtedajšie maximum v roku 2013, kedy podnikateľské subjekty ešte nemuseli splatiť základné imanie banke (do konca novembra). Po prudkom náraste počtu nových registrácií MSP v roku 2013, záujem o zakladanie nových MSP v rokoch 2014 a 2015 poklesol. V roku 2016 došlo k opätovnému nárastu počtu nových registrácií, ktorý pretrvával aj v priebehu nasledujúcich 3 rokov. V roku 2019 bolo zaregistrovaných najviac nových MSP za 12 rokov vo všetkých slovenských krajoch.

Graf č. 17: Vývoj počtu vzniknutých MSP podľa sídla v r. 2008-2019 v SR

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

V medziročnom porovnaní bol zaznamenaný najdynamickejší nárast počtu vzniknutých MSP v Košickom kraji – o 14,9 %. Po Košickom kraji zaznamenali najvyššiu dynamiku nárastu Prešovský (13,1 %) a Trenčiansky kraj (10,9 %). Najnižšia medziročná dynamika rastu nových MSP bola zaznamenaná v Banskobystrickom (2,9 %), Bratislavskom (5,2 %) a Žilinskom kraji (7,1 %). Rastúcemu záujmu o podnikanie v „mimobratislavských“ krajoch v posledných dvoch analyzovaných rokoch prispelo prijatie legislatívnych opatrení zameraných na znižovanie regionálnych rozdielov prostredníctvom poskytovania regionálnej investičnej pomoci⁹ a podpory najmenej rozvinutých okresov rozšírením okruhu možných prijímateľov podpory aj pre FO - podnikateľov¹⁰. Index vývoja vzniknutých MSP v členení podľa sídla je uvedený v tabuľke č. 14.

Tab. č. 14: Index vývoja vzniknutých MSP podľa sídla v SR

Kraj	2018	2019	Index 19/18	Zmena
Banskobystrický	8 339	8 583	1,029	↑ 2,9 %
Bratislavský	14 557	15 320	1,052	↑ 5,2 %
Košický	8 360	9 602	1,149	↑ 14,9 %
Nitriansky	10 177	10 938	1,075	↑ 7,5 %
Prešovský	11 809	13 353	1,131	↑ 13,1 %
Trenčiansky	6 995	7 754	1,109	↑ 10,9 %
Trnavský	7 295	8 042	1,102	↑ 10,2 %
Žilinský	10 543	11 291	1,071	↑ 7,1 %
SPOLU	78 075	84 883	1,087	↑ 8,7 %

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

⁹ Zákon č. 57/2018 Z. z. o regionálnej investičnej pomoci a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Dátum účinnosti: 1.4.2018.

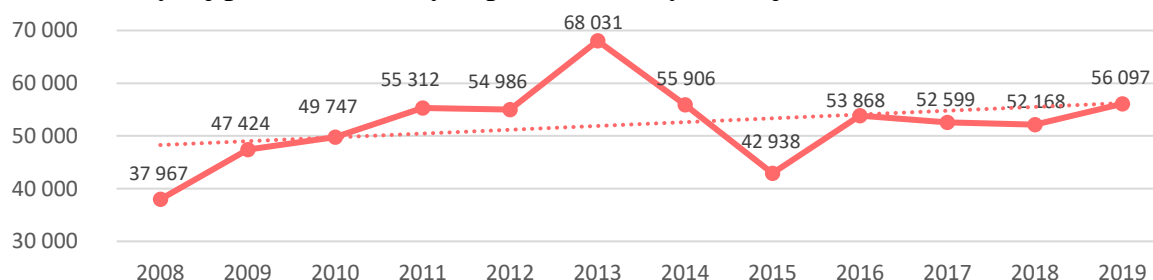
¹⁰ Zákon č. 58/2018 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 336/2015 Z. z. o podpore najmenej rozvinutých okresov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 378/2016 Z. z. a ktorým sa mení zákon č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja v znení neskorších predpisov. Dátum účinnosti: 1.4.2018

3 Zánik malých a stredných podnikov na Slovensku

Zavedením odlišnej metodiky pri spracovaní údajov zo strany ŠÚ SR nie je od roku 2017 možné členiť zaniknuté podnikateľské subjekty podľa veľkostnej kategórie. Z toho dôvodu sú uvedené údaje do roku 2016 len za MSP a od roku 2017 za všetky podnikateľské subjekty vrátane veľkých podnikov.¹¹

Vývoj počtu zaniknutých podnikateľských subjektov mal v dlhodobom horizonte rokov 2008-2018 rastúci trend. Od roku 2008 do roku 2013 počet zaniknutých podnikateľských subjektov každoročne rástol. V porovnaní s rokom 2008 vzrástol počet zánikov v roku 2013 o 79,2 % na 68 031 zaniknutých podnikateľských subjektov. Rápidny nárast počtu zaniknutých podnikateľských subjektov v tomto období zapríčinili predovšetkým FO – podnikatelia, ktorých zánik rástol rýchlejším tempom ako u PO. Dôvodom bol predovšetkým rast minimálneho a maximálneho vymeriavacieho základu pre výpočet odvodov SZČO. V rokoch 2014 a 2015 bol zaznamenaný pokles počtu zaniknutých podnikateľských subjektov. Napriek nárastu počtu zánikov v roku 2016, v rokoch 2017 a 2018 počet zánikov každoročne klesal. V roku 2019 ukončilo svoju podnikateľskú činnosť 56 097 podnikateľských subjektov – o 7,5 % viac ako v roku 2018, čomu nemalou mierou prispelo navýšenie minimálnej mzdy zo 480 Eur v roku 2018 na 520 Eur v roku 2019¹² a tiež zvýšenie príplatkov za nočnú prácu, pohotovosť, prácu cez víkendy a sviatky od 1. mája 2019¹³.

Graf č. 18: Vývoj počtu zaniknutých podnikateľských subjektov v r. 2008-2019 v SR

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Pozn.: do r. 2016 len MSP, od r. 2017 všetky podnikateľské subjekty

Z hľadiska obdobia, v ktorom zaniká viac podnikateľských subjektov, sa v roku 2019 potvrdil trend predchádzajúcich rokov – viac podnikateľských subjektov zaniká v prvej polovici kalendárneho roka, kedy zaniklo 29 294 subjektov (v relatívnom vyjadrení 52,2 % z celkového počtu MSP zaniknutých v roku 2019). Najviac podnikateľských subjektov ukončilo svoju činnosť v januári, v ktorom zaniklo až 5 757 subjektov – t. j. 10,3 % z celkového počtu zaniknutých podnikateľských subjektov v roku 2019. Po januári zaznamenali najvyšší zánik podnikateľských subjektov mesiace február (5 536 subjektov resp. 9,9 %) a december (4 997 subjektov resp. 8,9 %). Naopak, najmenej podnikateľských subjektov zaniklo v auguste (3 884

¹¹ V roku 2016 predstavoval podiel zaniknutých veľkých podnikov 0,02 % z celkového počtu zaniknutých podnikateľských subjektov v SR.

¹² Nariadenie vlády č. 300/2018 Z. z., ktorým sa ustanovuje suma minimálnej mzdy na rok 2019. Dátum účinnosti: 1.1.2019 – 31.12.2019

¹³ Zákon č. 63/2018 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 311/2001 Z. z. Zákonník práce v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony. Dátum účinnosti: 1.5.2018

subjektov resp. 6,9 %), septembri (3 999 subjektov resp. 7,1 %) a máji (4 221 subjektov resp. 7,5 %). Priemerný počet zaniknutých podnikateľských subjektov v jednom mesiaci roka 2019 predstavoval 4 674,8 subjektu.

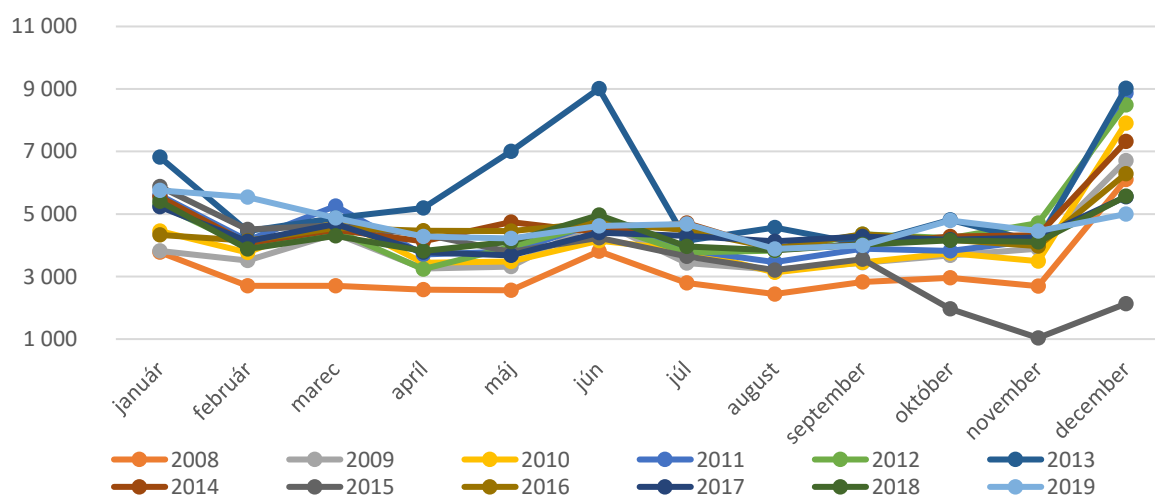
Tab. č. 15: **Počet zaniknutých podnikateľských subjektov v jednotlivých mesiacoch r. 2019 v SR**

Mesiac	Počet zánikov	%	Počet zánikov za polrok	%
január	5 757	10,3 %	29 294	52,2 %
február	5 536	9,9 %		
marec	4 880	8,7 %		
apríl	4 279	7,6 %		
máj	4 221	7,5 %		
jún	4 621	8,2 %	26 803	47,8 %
júl	4 677	8,3 %		
august	3 884	6,9 %		
september	3 999	7,1 %		
október	4 792	8,5 %		
november	4 454	7,9 %		
december	4 997	8,9 %		
SPOLU	56 097	100,0 %	56 097	100,0 %

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Priebeh zánikov podnikateľských subjektov za posledných 12 analyzovaných rokov mal v jednotlivých mesiacoch s výnimkou roku 2013 a konca roka 2015 obdobný priebeh. Najviac podnikateľských subjektov vo všeobecnosti zaniká v zimných mesiacoch – decembri a januári. Výnimku tvoril len rok 2015, kedy v decembri zaniklo menej podnikateľských subjektov ako v ostatných mesiacoch roka. V priebehu roka bol počet zánikov podnikateľských subjektov vyrovnanerší. V júni 2013 došlo k výraznému zvýšeniu počtu zánikov, čo bolo spôsobené predovšetkým FO – podnikateľmi v dôsledku výrazného navýšenia vymeriavacieho základu SZČO, z ktorého je vyrubované sociálne a zdravotné poistenie.¹⁴ V roku 2019 bol počet zánikov v jednotlivých mesiacoch vyrovnanerší ako v predchádzajúcich rokoch – počet zánikov v decembri nebol tak výrazný, naopak vo februári bol výrazne vyšší.

Graf č. 19: **Priebeh zánikov MSP po mesiacoch v r. 2008-2019 v SR**

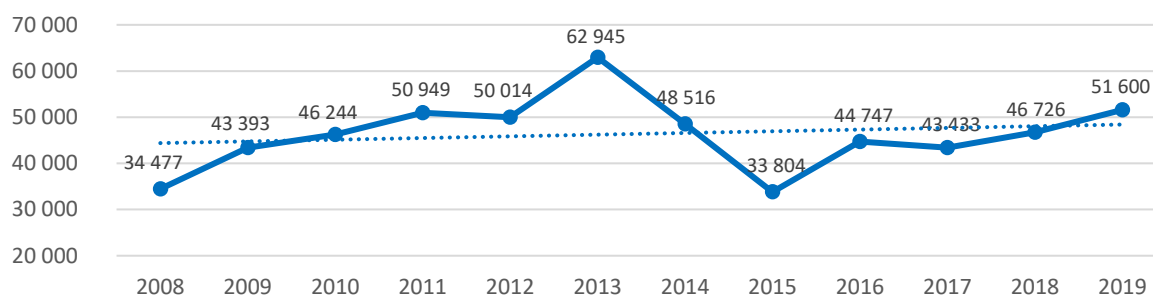

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

¹⁴ Zákon č. 252/2012, ktorým sa mení a dopĺňa Zákon č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony. Dátum účinnosti: 1.1.2013

Celkový vývoj zaniknutých FO – podnikateľov má z dlhodobého hľadiska vyrovnaný až mierne rastúci trend, čo spôsobil predovšetkým nárast počtu zánikov v období rokov 2008 – 2013. Najviac zánikov bolo zaznamenaných v roku 2013 - na úrovni 62 945 podnikateľských subjektov. Zvýšený počet zánikov podnikateľských subjektov v roku 2013 bol dôsledkom spomínaného rastu odvodov SZČO. V rokoch 2014 a 2015 počet zánikov výrazne klesal. V roku 2016 došlo k opätovnému zvýšeniu počtu zánikov o 32,4 % na 44 747 podnikateľských subjektov. Napriek očakávanému poklesu zaniknutých FO – podnikateľov v roku 2017 – predovšetkým v dôsledku zvýšenia uplatniteľných paušálnych výdavkov zo 40 % na 60 % z úhrnu príjmov, zrušenia mesačného limitu (420 Eur) a zvýšenia ročného limitu sumy paušálnych výdavkov z 5 040 Eur na 20 000 Eur¹⁵, počet zánikov FO – podnikateľov v roku 2018 opäť vzrástol (o 7,6 % na 46 726 podnikateľských subjektov), čomu výrazne dopomohlo zvýšenie minimálnej mzdy od roku 2018 zo 435 Eur na 480 Eur za mesiac¹⁶ a zvýšenie minimálnej výšky mzdového zvýhodnenia za prácu v sobotu, nedeľu, sviatkov, nočnú a rizikóvu prácu¹⁷. Zároveň došlo v roku 2017 k schváleniu zákona, na základe ktorého možno od 1.1.2018 uložiť živnostníkom sankciu vo forme zrušenia živnosti za závažné porušenia zákona o účtovníctve¹⁸, čo mohlo zánik nedôsledných živnostníkov urýchliť. V roku 2019 počet zánikov FO – podnikateľov opäť vzrástol – o 10,4 % (resp. 4 874 subjektov).

Graf č. 20: Vývoj počtu zaniknutých FO-podnikateľov v r. 2008-2019 v SR

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Vývoj v počte zaniknutých PO mal v období rokov 2008 – 2019 rastúci trend – predovšetkým vďaka nárastu počtu zaniknutých PO v rokoch 2014 a 2015, v ktorých sa naplno prejavil vplyv zavedenia daňových licencií.¹⁹ K zníženiu počtu zánikov PO nedošlo ani po znížení dane z príjmov PO z 22 % na 21 % v roku 2017.²⁰ Práve naopak, v roku 2017 dosiahol počet zánikov PO najvyššiu hodnotu za celé sledované obdobie – na úrovni 9 166 subjektov. Od roku 2018, kedy došlo k zrušeniu ustanovenia upravujúceho daňovú licenciu PO, počet zánikov PO medziročne klesal. Na základe týchto zistení možno konštatovať, že opakované zvýšenie

¹⁵ Zákon č. 341/2016 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa Zákon č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony. Dátum účinnosti: 1.1.2017

¹⁶ Nariadenie Vlády SR č. 278/2017 Z. z., ktorým sa ustanovuje suma minimálnej mzdy na rok 2018. Dátum účinnosti: 1.1.2018

¹⁷ Zákon č. 63/2018 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 311/2001 Z. z. Zákonník práce v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony. Dátum účinnosti: 1.5.2018

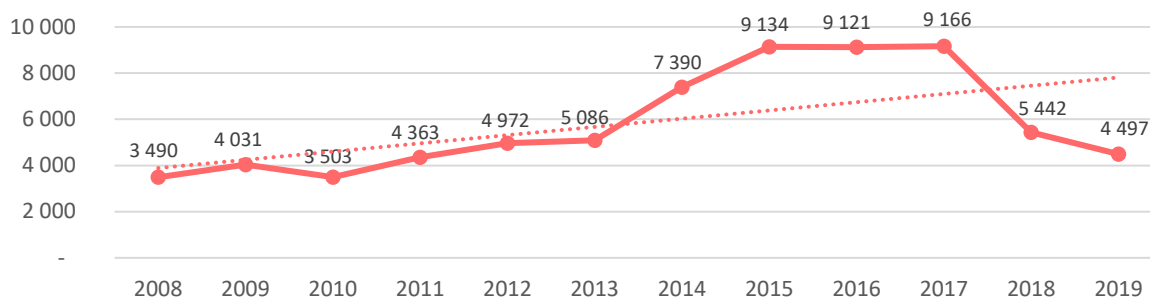
¹⁸ Zákon č. 275/2017 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa Zákon č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve v znení neskorších predpisov. Dátum účinnosti: 1.1.2018

¹⁹ Zákon č. 463/2013 Z.z., ktorým sa mení a dopĺňa Zákon č. 595/2003 Z.z. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony. Dátum účinnosti: 1.1.2014.

²⁰ Zákon č. 341/2016 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov. Dátum účinnosti: 1.1.2017

minimálnej mzdy a mzdového zvýhodnenia za prácu cez víkend, sviatok, nočnú či rizikovú prácu sa neprejavilo v raste zaniknutých PO.

Graf č. 21: Vývoj počtu zaniknutých PO v r. 2008-2019 v SR

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

3.1 Zánik MSP podľa právnych foriem

V členení podľa právnych foriem dosiahli v roku 2019 najvyšší počet podnikateľských subjektov, ktorí sa rozhodli ukončiť svoju podnikateľskú činnosť živnostníci s počtom 45 754 zánikov. Druhý najvyšší počet zánikov zaznamenali po prvý raz v celom sledovanom období slobodné povolania, z ktorých ukončilo svoju podnikateľskú činnosť 5 518 subjektov. Spomedzi PO zaniklo v roku 2019 4 497 subjektov. Najmenej zánikov zaznamenali samostatne hospodáriaci roľníci, z ktorých ukončilo svoju činnosť 328 podnikateľských subjektov.

Tab. č. 16: Počet zaniknutých podnikateľských subjektov podľa právnych foriem v r. 2008-2019 v SR

Právna forma	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Živnostníci	32 827	41 966	44 770	49 577	48 832	61 822	47 413	32 502	43 503	42 255	41 417	45 754
SP	952	907	951	832	759	736	789	878	812	618	4 856	5 518
SHR	698	520	523	540	423	387	314	424	432	560	453	328
PO	3 490	4 031	3 503	4 363	4 972	5 086	7 390	9 134	9 121	9 166	5 442	4 497
SPOLU	37 967	47 424	49 747	55 312	54 986	68 031	55 906	42 938	53 868	52 599	52 168	56 097

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

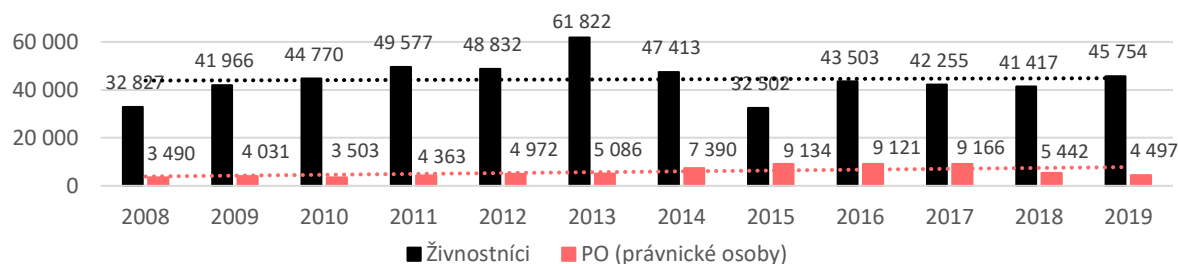
Vývoj v počte zánikov u živnostníkov a PO do značnej miery súvisel s legislatívnymi zmenami, ktoré mali v niektorých prípadoch rôzny dosah na vymedzené právne formy, čo sa prejavilo odlišným priebehom. Počet zánikov živnostníkov mal v období rokov 2008 – 2013 rastúci trend a svoje maximum dosiahol práve v roku 2013, čo bolo dôsledkom zvýšenia odvodového zaťaženia. Po roku 2013 sa situácia zmiernila a počet zánikov živnostníkov začal postupne (s výnimkou roku 2016) klesať. V roku 2019 však počet zaniknutých živnostníkov opäť medziročne vzrástol – o 10,5 % (resp. o 4 337 subjektov). Počet zánikov právnických osôb, ako druhej najpočetnejšej skupiny podnikateľských subjektov, sa do roku 2017 vyznačoval pozvoľne rastúcim trendom. Najdynamickejší rast počtu zaniknutých PO bol zaznamenaný v rokoch 2014 a 2015, kedy sa v plnej miere prejavilo zavedenie daňových licencií.²¹ Výrazný dopad zavedených daňových licencií na podnikanie PO sa potvrdil aj v roku 2018, kedy došlo k ich zrušeniu.²² Po zrušení daňových licencií bol počet zaniknutých PO v rokoch 2018 a 2019

²¹ Zákon č. 463/2013 Z.z., ktorým sa mení a dopĺňa Zákon č. 595/2003 Z.z. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony. Dátum účinnosti: 1.1.2014

²² Zákon č. 341/2016 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony. Dátum účinnosti: 1.1.2018

nižší o 40,6 – 50,9 % ako v roku 2017. Vývoj počtu zaniknutých živnostníkov a PO v období rokov 2008 – 2018 v SR znázorňuje graf č. 22.

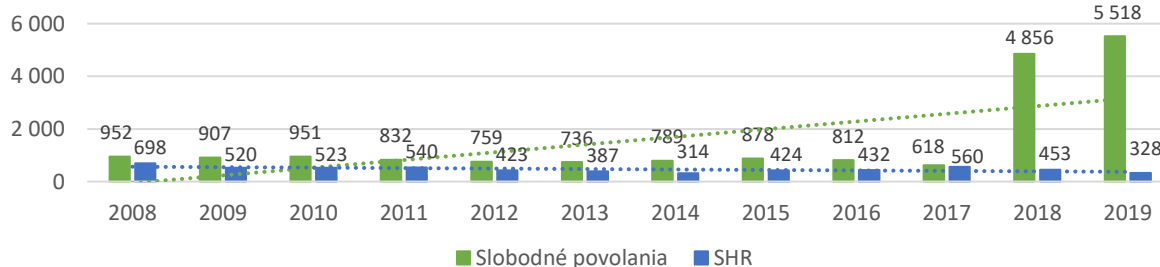
Graf č. 22: Vývoj počtu zaniknutých živnostníkov a PO v r. 2008-2019 v SR

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Slobodné povolania a SHR tvorili v porovnaní s celkovým počtom zaniknutých podnikateľských subjektov do roku 2017 len nízke percento. Dlhodobý klesajúci trend počtu zaniknutých slobodných povolaní sa pozitívne prejavil predovšetkým v roku 2017, kedy bol zaznamenaný najnižší počet zaniknutých slobodných povolaní v celom sledovanom období – na úrovni 618 podnikateľských subjektov. V roku 2018 však došlo k rapidnému nárastu slobodných povolaní, ktoré ukončili svoju podnikateľskú činnosť – predovšetkým v oblasti poisťovníctva, finančného a dôchodkového sprostredkovania. Dôvodom bolo sprísnenie podmienok výkonu finančného agenta – väčší dôraz na vzdelanie a prax finančných agentov. Zmeny nastali aj v určovaní výšky provízie za sprostredkovanie či administratívnej záťaži – povinnosti vykazovať údaje na kvartálnej a ročnej báze.²³ K zvýšeniu počtu zánikov slobodných povolaní prispelo aj zavedenie dane z neživotného poistenia (so sadzbou 8 %), ktorá sa dotkla všetkých produktov neživotného poistenia s výnimkou povinného zmluvného poistenia, pri ktorom zostal naďalej 8 %-ný odvod.²⁴ Napriek tomu, že zákon nadobudol účinnosť až 1.1.2019, niektoré poisťovne už v priebehu roka 2018 znižovali provízie poisťovacím agentom. To sa prejavilo medziročným nárastom zánikov slobodných povolaní o 13,6 % (resp. o 662 subjektov) na 5 518 zaniknutých subjektov. Vývoj v počte zaniknutých samostatne hospodáriacich roľníkov mal v období rokov 2008 – 2018 kolísavý vývoj. V roku 2019 počet zánikov samostatne hospodáriacich roľníkov pokračoval vo vývoji spred predchádzajúceho roka a zaznamenal pokles o 27,6 % (resp. o 125 subjektov).

Graf č. 23: Vývoj počtu zaniknutých slobodných povolaní a SHR v r. 2008-2019 v SR

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

²³ Zákon č. 282/2017 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa Zákon č. 186/2009 Z. z. o finančnom sprostredkovaní a finančnom poradenstve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa mení a dopĺňa Zákon č. 39/2015 Z. z. o poisťovníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Dátum účinnosti: 23.2.2018

²⁴ Zákon č. 213/2018 Z. z. o dani z poistenia a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Dátum účinnosti: 1.1.2019

V medziročnom porovnaní došlo k zníženiu počtu zánikov u dvoch zo štyroch právnych foriem – SHR a PO. Výraznejší percentuálny pokles zaznamenali samostatne hospodáriaci roľníci, u ktorých došlo k medziročnému zníženiu počtu zánikov o 27,6 %. Počet zaniknutých právnických osôb sa medziročne znížil o 17,4 %, čo predstavuje vzhľadom na početnosť zánikov PO výrazný úbytok v absolútnej hodnote. Naopak, počet zánikov medziročne výraznejšie vzrástol v slobodných povolaniach (o 13,6 %), čo bolo spôsobené legislatívnou úpravou sprísňujúcou činnosť finančných agentov a tiež u živnostníkov (o 10,5 %).

Tab. č. 17: **Index vývoja zaniknutých podnikateľských subjektov podľa právnych foriem v SR**

Právna forma	2018	2019	Index 19/18	Zmena
Živnostníci	41 417	45 754	1,105	↑ 10,5 %
Slobodné povolania	4 856	5 518	1,136	↑ 13,6 %
SHR	453	328	0,724	↓ 27,6 %
PO	5 442	4 497	0,826	↓ 17,4 %
SPOLU	52 168	56 097	1,075	↑ 7,5 %

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

3.2 Zánik MSP podľa odvetvovej štruktúry

V roku 2019 došlo k zvýšeniu počtu zaniknutých podnikateľských subjektov vo všetkých odvetviach s výnimkou pôdohospodárstva. Najviac podnikateľských subjektov zaniklo v odvetví obchodných služieb (14 617), stavebníctva (12 324) a obchodu (9 500). Medzi odvetvia s najnižším počtom zánikov možno zaradiť (rovnako ako v predchádzajúcom roku) ubytovanie a stravovanie (1 635), pôdohospodárstvo (2 485) a ostatné služby (3 384). Prehľad počtu zánikov podnikateľských subjektov v období rokov 2008-2019 v členení podľa jednotlivých odvetví je uvedený v tabuľke č. 18.

Tab. č. 18: **Počet zaniknutých podnikateľských subjektov podľa odvetví v r. 2008-2019 v SR**

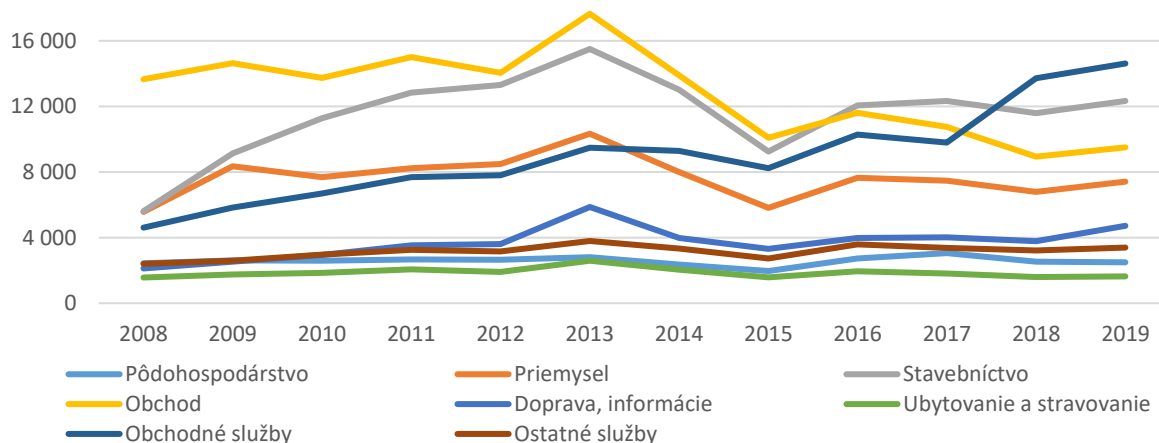
Odvetvie	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Pôdo-hospodárstvo	2 434	2 608	2 598	2 673	2 644	2 808	2 361	1 963	2 735	3 055	2 540	2 485
Priemysel	5 569	8 342	7 683	8 231	8 489	10 336	8 001	5 806	7 650	7 472	6 792	7 423
Stavebníctvo	5 611	9 123	11 271	12 841	13 303	15 503	13 022	9 252	12 066	12 327	11 597	12 324
Obchod	13 655	14 637	13 736	15 015	14 060	17 650	13 893	10 085	11 616	10 749	8 939	9 500
Doprava a informácie	2 120	2 536	2 936	3 531	3 610	5 868	3 974	3 311	3 980	4 020	3 783	4 729
Ubytovanie a stravovanie	1 567	1 746	1 859	2 074	1 916	2 591	2 043	1 571	1 949	1 804	1 588	1 635
Obchod. služby	4 610	5 836	6 700	7 685	7 809	9 481	9 280	8 225	10 281	9 798	13 713	14 617
Ostatné služby	2 401	2 596	2 964	3 262	3 155	3 794	3 332	2 725	3 591	3 374	3 216	3 384
SPOLU	37 967	47 424	49 747	55 312	54 986	68 031	55 906	42 938	53 868	52 599	52 168	56 097

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Od roku 2008 do roku 2015 bol najvyšší počet zánikov zaznamenaný v odvetví obchodu, ktoré sa vyznačovalo značne nevyrovnaným priebehom. Zatiaľ čo v období rokov 2008 - 2013 pretrvával rastúci trend počtu zaniknutých podnikateľských subjektov v obchode, od roku 2014 sa ich počet vyznačoval klesajúcim trendom. V rokoch 2016 a 2017 dosiahli najvyšší počet zánikov podnikateľské subjekty pôsobiace v odvetví stavebníctva. Zánik podnikateľských subjektov v odvetví obchodných služieb sa z dlhodobého hľadiska vyznačoval rastúcim

trendom, ktorého dynamika sa v posledných dvoch rokoch sledovaného obdobia výrazne zvýšila – predovšetkým v dôsledku zvýšeného počtu zánikov subjektov pôsobiacich v sekcii finančných a poisťovacích činností. Nárast počtu zaniknutých podnikateľských subjektov v rokoch 2018 a 2019 súvisel najmä so sprísnením podmienok podnikania finančných agentov²⁵ a zavedením dane z poistenia²⁶. V období rokov 2008 – 2019 sa tak počet zaniknutých subjektov v odvetví obchodných služieb viac ako strojnásobil. Počet zánikov v odvetví priemyslu sa za posledných 12 rokov vyvíjal nepravidelne a kolísal v rozpätí od 5 569 subjektov v roku 2008 až po 10 336 podnikateľských subjektov v roku 2013, kedy dosiahol svoj vrchol. V odvetví dopravy a informácií došlo k výraznému nárastu zánikov len v roku 2013, čo bolo spôsobené zmenou legislatívnych požiadaviek a s nimi súvisiace navýšenie administratívnej a priamej finančnej záťaže pre živnostníkov v rámci taxislužieb a nákladnej cestnej dopravy.²⁷ Vplyvom tejto legislatívnej úpravy došlo k výraznému poklesu počtu živnostníkov podnikajúcich v taxislužbách a nákladnej cestnej doprave. Časť zo zrušených podnikateľských subjektov zanikla a časť prešla pod slobodné povolania. V rokoch 2014 – 2017 sa situácia v počte zánikov v odvetví dopravy a informácií ustálila. V rokoch 2018 a 2019 sa počet zánikov podnikateľských subjektov pôsobiacich v doprave a informáciách výrazne zvýšil. Podľa Združenia cestných dopravcov SR (ČESMAD) je dôvodom nevýhodné podnikateľské prostredie pre domácich dopravcov, ktorí nie sú schopní konkurovať zahraničným dopravcom z dôvodu vysokého daňového zaťaženia a nedostatku vodičov, ktorí musia naďalej spĺňať vyššiu vekovú hranicu pre vedenie kamiónov a autobusov. V dôsledku nečinnosti vlády sa viacero domácich prepravcov rozhodlo preregistrovať zo SR do okolitých krajín. Odvetvia ubytovanie a stravovanie, pôdohospodárstvo a ostatné služby nemali na celkový zánik podnikateľských subjektov výraznejší vplyv. Je to dané predovšetkým nižšou početnosťou subjektov pôsobiacich v týchto odvetviach.

Graf č. 24: Vývoj počtu zaniknutých podnikateľských subjektov podľa odvetví v r. 2008-2019 v SR

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

²⁵ Zákon č. 282/2017 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa Zákon č. 186/2009 Z. z. o finančnom sprostredkovaní a finančnom poradenstve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa mení a dopĺňa Zákon č. 39/2015 Z. z. o poisťovníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Dátum účinnosti: 23.2.2018

²⁶ Zákon č. 213/2018 Z. z. o dani z poistenia a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Dátum účinnosti: 1.1.2019

²⁷ Zákon č. 56/2012 Z.z. o cestnej doprave. Dátum účinnosti: 30.11.2013.

V medziročnom porovnaní vzrástol počet zánikov v roku 2019 vo všetkých odvetviach okrem pôdohospodárstva. Najvýraznejší nárast zánikov zaznamenalo odvetvie dopravy a informácií (o 25,0 %) – predovšetkým v dôsledku nedostatočnej konkurencieschopnosti domácich prepravcov v dôsledku vysokého daňového zaťaženia a prísnych podmienok pre vodičov kamiónov a autobusov. Po odvetví dopravy a informácií zaznamenali najvyšší medziročný nárast zánikov priemyselné podniky (9,3 %) a obchodné služby (6,6 %). Jediným odvetvím, ktoré zaznamenalo medziročné zlepšenie bolo pôdohospodárstvo, v ktorom sa znížil počet zánikov podnikateľských subjektov o 2,2 %.

Tab. č. 19: Index vývoja zaniknutých podnikateľských subjektov podľa odvetví v SR

Odvetvie	2018	2019	Index 19/18	Zmena
Pôdohospodárstvo	2 540	2 485	0,978	↓ 2,2 %
Priemysel	6 792	7 423	1,093	↑ 9,3 %
Stavebníctvo	11 597	12 324	1,063	↑ 6,3 %
Obchod	8 939	9 500	1,063	↑ 6,3 %
Doprava a informácie	3 783	4 729	1,250	↑ 25,0 %
Ubytovanie a stravovanie	1 588	1 635	1,030	↑ 3,0 %
Obchod. služby	13 713	14 617	1,066	↑ 6,6 %
Ostatné služby	3 216	3 384	1,052	↑ 5,2 %
SPOLU	52 168	56 097	1,075	↑ 7,5 %

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

3.3 Zánik MSP podľa sídla

V územnom členení podľa jednotlivých krajov zaniklo v porovnaní s predchádzajúcim rokom viac podnikateľských subjektov vo všetkých krajoch okrem Trenčianskeho kraja, kde došlo k poklesu počtu zánikov o 16 subjektov. Najvyšší počet zánikov v roku 2019 bol zaznamenaný (rovnako ako v predchádzajúcom roku) v Prešovskom kraji – na úrovni 9 025 podnikateľských subjektov, nasledovaný Bratislavským (8 017 subjektov) a Nitrianskym krajom (7 865 subjektov). Najmenej podnikateľských subjektov zaniklo v roku 2019 v Trnavskom (5 205 subjektov), Trenčianskom (5 208 subjektov) a Košickom kraji (6 545 subjektov).

Tab. č. 20: Počet zaniknutých podnikateľských subjektov podľa sídla v r. 2008-2019 v SR

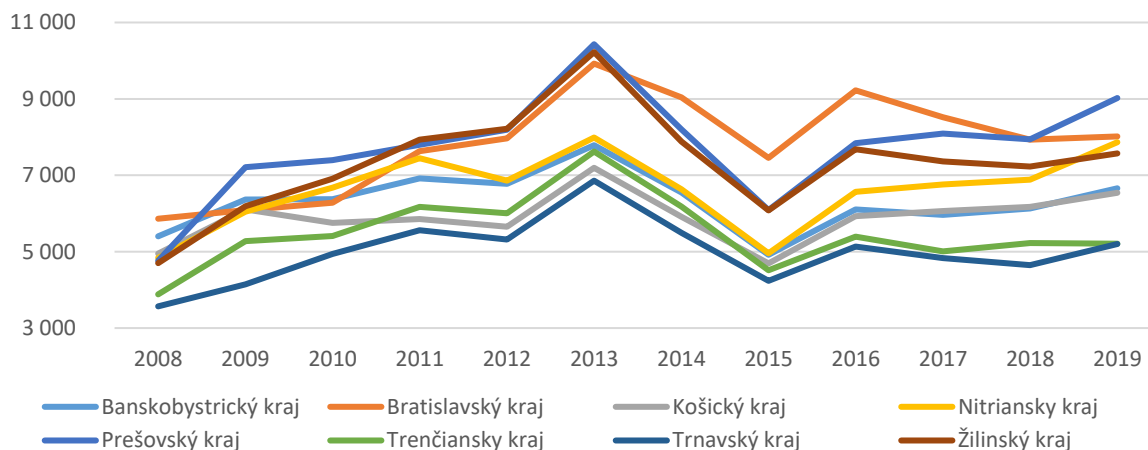
Kraj	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
BB	5 405	6 367	6 377	6 919	6 777	7 787	6 554	4 919	6 102	5 964	6 132	6 657
BA	5 863	6 085	6 286	7 630	7 964	9 924	9 038	7 452	9 221	8 517	7 936	8 017
KE	4 946	6 110	5 756	5 855	5 653	7 196	5 915	4 694	5 928	6 064	6 172	6 545
NR	4 838	6 045	6 672	7 443	6 858	7 988	6 631	4 955	6 568	6 761	6 887	7 865
PO	4 763	7 213	7 396	7 800	8 190	10 430	8 205	6 085	7 840	8 093	7 939	9 025
TN	3 883	5 276	5 414	6 176	6 008	7 622	6 181	4 515	5 396	5 008	5 224	5 208
TT	3 569	4 142	4 937	5 559	5 321	6 859	5 497	4 240	5 131	4 832	4 650	5 205
ZA	4 700	6 186	6 909	7 930	8 215	10 225	7 885	6 078	7 682	7 360	7 228	7 575
SPOLU	37 967	47 424	49 747	55 312	54 986	68 031	55 906	42 938	53 868	52 599	52 168	56 097

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

V dlhodobom horizonte rokov 2008 – 2019 mal vývoj počtu zaniknutých podnikateľských subjektov v jednotlivých krajoch obdobný priebeh. Počet zánikov vo všetkých krajoch začal výrazne stúpať v roku 2009 v dôsledku uplynulej krízy. Po roku 2009 sa vývoj v počte zánikov naprieč Slovenskom výrazne líšil. Najviac podnikateľských subjektov zaniklo v roku 2013, kedy došlo k masívnemu rušeniu živností z dôvodu zvýšenia odvodového zaťaženia. Po roku 2013, rovnako ako v prípade vznikov, začal počet zánikov v jednotlivých krajoch klesať až do konca roka 2015. Pre rok 2016 bol príznačný rast počtu zánikov vo všetkých krajoch. V období

po roku 2016 sa trend v počte zaniknutých podnikateľských subjektov vyvíjal odlišne, avšak v roku 2019 vzrástol počet zaniknutých podnikateľských subjektov vo všetkých krajoch s výnimkou Trenčianskeho kraja.

Graf č. 25: Vývoj počtu zaniknutých podnikateľských subjektov podľa sídla v r. 2008-2019 v SR

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

V medziročnom porovnaní klesol počet zaniknutých podnikateľských subjektov v roku 2019 iba v Trenčianskom kraji, v ostatných slovenských krajoch ich počet, naopak, vzrástol. Najdynamickejší nárast počtu zaniknutých podnikateľských subjektov bol zaznamenaný v Nitrianskom (o 14,2 %), Prešovskom (o 13,7 %) a Trnavskom kraji (o 11,9 %). V ostatných slovenských krajoch bol medziročný nárast výrazne nižší. Index vývoja zaniknutých podnikateľských subjektov v medziročnom porovnaní v jednotlivých krajoch SR je uvedený v tabuľke č. 21.

Tab. č. 21: Index vývoja zaniknutých podnikateľských subjektov podľa sídla v SR

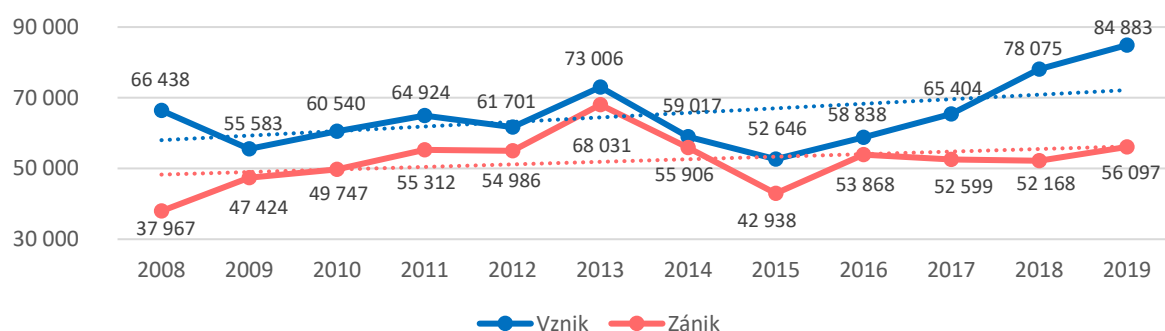
Kraj	2018	2019	Index 19/18	Zmena
Banskobystrický	6 132	6 657	1,086	↑ 8,6 %
Bratislavský	7 936	8 017	1,010	↑ 1,0 %
Košický	6 172	6 545	1,060	↑ 6,0 %
Nitriansky	6 887	7 865	1,142	↑ 14,2 %
Prešovský	7 939	9 025	1,137	↑ 13,7 %
Trenčiansky	5 224	5 208	0,997	↓ 0,3 %
Trnavský	4 650	5 205	1,119	↑ 11,9 %
Žilinský	7 228	7 575	1,048	↑ 4,8 %
SPOLU	52 168	56 097	1,075	↑ 7,5 %

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

4 Dynamika vývoja a čistý prírastok vzniknutých a zaniknutých podnikateľských subjektov na Slovensku

Vývoj počtu vzniknutých a zaniknutých podnikateľských subjektov na Slovensku mal s výnimkou roku 2008 obdobný priebeh takmer v celom sledovanom období. Počet vznikov v každom roku sledovaného obdobia prevažoval počet zánikov, líšila sa však dynamika medziročnej zmeny. Do roku 2016 bola dynamika vývoja relatívne vyrovnaná, po roku 2016 sa však situácia výrazne zlepšila – počet vznikov rástol a počet zánikov klesal, v dôsledku čoho sa rozdiel medzi počtom vznikov a zánikov v sledovanom období ešte zvýšil. Napriek tomu, že v roku 2019 bol zaznamenaný aj nárast počtu zánikov, nárast počtu vznikov bol dynamickejší, čo sa prejavilo opäť zväčšením rozdielu v počte vznikov a zánikov podnikateľských subjektov.

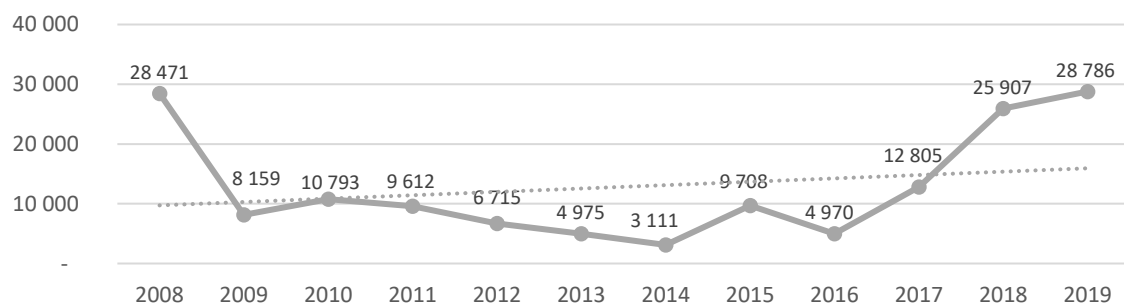
Graf č. 26: Vývoj počtu vzniknutých a zaniknutých podnikateľských subjektov v SR v r. 2008-2019

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Rozdiel počtu vzniknutých a zaniknutých podnikateľských subjektov predstavuje čistý prírastok. Napriek výrazným medziročným zmenám zaznamenal čistý prírastok podnikateľských subjektov v období rokov 2008 – 2019 mierne rastúci trend. Najvýraznejší pokles čistého prírastku bol zaznamenaný v roku 2009, ktorý bol v dôsledku krízy pre mnohé podnikateľské subjekty likvidačný. Napriek miernemu oživeniu v nasledujúcom roku, negatívny trend vývoja spôsobený rýchlejším tempom rastu zánikov ako vznikov naďalej pretrvával až do roku 2014, v ktorom bol čistý prírastok podnikateľských subjektov najnižší za 12 rokov sledovaného obdobia. V období rokov 2016 – 2019 sa však čistý prírastok podnikateľských subjektov zvýšil až 5,8 – násobne, čomu výrazne dopomohlo zvýšenie percentuálnej sadzby uplatniteľných paušálnych výdavkov zo 40 % na 60 % z úhrnov príjmov pre SZČO, zníženie dane z príjmov PO z 22 % na 21 % a zrušenie daňových licencií.

Graf č. 27: Vývoj čistého prírastku podnikateľských subjektov v SR v r. 2008-2019

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Podrobný prehľad o počte vzniknutých a zaniknutých podnikateľských subjektov na Slovensku za posledných 12 rokov s ohľadom na čistý prírastok podnikateľských subjektov znázorňuje tabuľka č. 22.

Tab. č. 22: **Prehľad počtu vzniknutých a zaniknutých podnikateľských subjektov s ohľadom na čistý prírastok v SR v r. 2008-2019**

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Vznik	66 438	55 583	60 540	64 924	61 701	73 006	59 017	52 646	58 838	65 404	78 075	84 883
Zánik	37 967	47 424	49 747	55 312	54 986	68 031	55 906	42 938	53 868	52 599	52 168	56 097
ČP	28 471	8 159	10 793	9 612	6 715	4 975	3 111	9 708	4 970	12 805	25 907	28 876

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

V medziročnom porovnaní vzrástol počet vzniknutých aj zaniknutých podnikateľských subjektov. Zatiaľ čo počet vznikov vzrástol o 8,7 %, počet zánikov vzrástol o 7,5 %. Čistý prírastok sa tak medziročne zvýšil o 11,1 %.

Tab. č. 23: **Index vývoja vzniknutých, zaniknutých podnikateľských subjektov a čistého prírastku v SR**

	2018	2019	Index 19/18	Zmena
Vznik	78 075	84 883	1,087	↑ 8,7 %
Zánik	52 168	56 097	1,075	↑ 7,5 %
Čistý prírastok	25 907	28 786	1,111	↑ 11,1 %

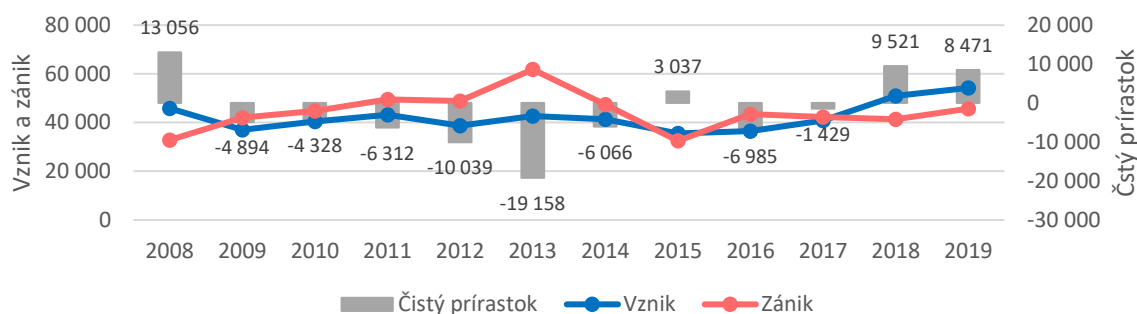
Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

4.1 Čistý prírastok podnikateľských subjektov podľa právnych foriem

Vývoj v početnosti vznikov a zánikov podnikateľských subjektov v členení podľa právnych foriem mal v priebehu uplynulých 12 rokov odlišný a pomerne nevyrovnaný priebeh. Predovšetkým na najpočetnejšiu skupinu subjektov – **živnostníkov** mali legislatívne zmeny najväčší dopad, čo sa prejavilo v nestálosti ich vývoja. Do roku 2008 sa každoročne registrovalo viac živnostníkov ako zanikalo. Tento trend narušila hospodárska kríza, ktorej dopady sa začali prejavovať už v roku 2009, v dôsledku čoho sa rozhodlo viac živnostníkov svoju činnosť ukončiť ako založiť. Tomuto negatívne trendu dopomohol rast odvodového zaťaženia²⁸ v roku 2013, čím počet zánikov v danom roku len vyvrcholil. Po roku 2013 došlo k miernemu zlepšeniu, avšak stále možno konštatovať, že napriek značnej obľube tejto právnej formy, nastal mierny útlm. Po roku 2015, kedy počet vznikov prevýšil počet zánikov, sa čistý prírastok živnostníkov dostal opäť do červených čísiel. Pozitívna zmena nastala až v roku 2018, kedy začalo viac živnostníkov podnikať a menej zanikať. Výraznému zvýšeniu záujmu o živnostenské podnikanie dopomohlo najmä zvýšenie uplatniteľných paušálnych výdavkov – zo 40 % z úhrnu príjmov na 60 %. Aj v roku 2019 bol zaznamenaný vyšší počet vzniknutých ako zaniknutých živnostníkov. Čistý prírastok však v porovnaní s rokom 2018 klesol o 1 050 podnikateľských subjektov (resp. o 11,0 %). Vývoj počtu vzniknutých a zaniknutých FO – živnostníkov spolu s čistým prírastkom v období rokov 2008 – 2019 znázorňuje graf č. 28.

²⁸ Zákon č. 252/2012, ktorým sa mení a dopĺňa Zákon č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony. Dátum účinnosti: 1.1.2013

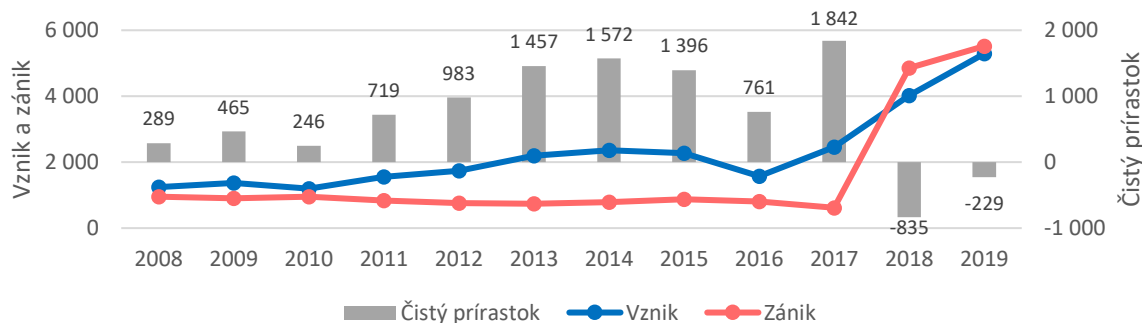
Graf č. 28: Vývoj počtu vzniknutých a zaniknutých FO - živnostníkov v r. 2008-2019 v SR

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Slobodné povolania si do roku 2018 udržiavali dlhodobo priaznivý vývoj čistého prírastku. Počet vzniknutých slobodných povolaní v tomto období prevyšoval počet zaniknutých. Po roku 2012 sa počet registrácií slobodných povolaní ešte zvýšil, čo bolo čiastočne spôsobené zmenami Zákona č. 56/2012 Z. z. o cestnej doprave, ktorý nadobudol účinnosť 31. januára 2012 a v roku 2013 bol niekoľkokrát novelizovaný. Týmto zákonom došlo k sprísneniu legislatívnych požiadaviek pre živnostníkov v rámci taxislužieb a nákladnej cestnej dopravy, čo viedlo k ich čiastočnému presunu pod slobodné povolania. V roku 2016 došlo k miernemu zhoršeniu – počet nových registrácií slobodných povolaní klesol o 30,8 % a zároveň došlo k zvýšeniu počtu zaniknutých slobodných povolaní o 10,1 %. Po roku 2016 však záujem o slobodné povolania každým rokom rástol. V roku 2019 bolo zaregistrovaných najviac slobodných povolaní za 12 rokov, na druhej strane však aj najviac slobodných povolaní zaniklo, čo sa prejavilo v zápornom čistom prírastku. Rápidny nárast počtu zánikov bol spôsobený sprísnením podmienok výkonu finančného agenta, v dôsledku čoho sa mnoho agentov rozhodlo svoju činnosť ukončiť.

Graf č. 29: Vývoj počtu vzniknutých a zaniknutých FO - slobodných povolaní v r. 2008-2019 v SR

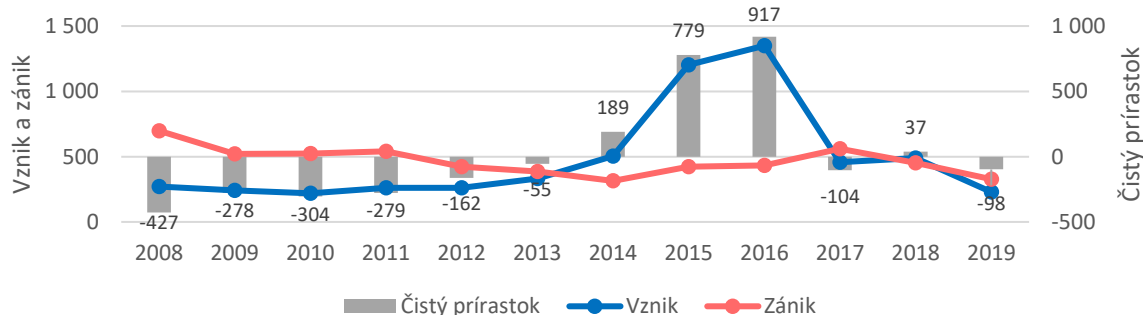

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Vývoj v početnosti **samosťatne hospodáriacich roľníkov** mal nepravidelný priebeh. Od roku 2007 do roku 2013 viac roľníkov zanikalo ako vznikalo. V roku 2014 sa tento nepriaznivý trend zvrátil – počet nových registrácií SHR prevýšil počet zaniknutých SHR. Predovšetkým v roku 2015 došlo k rápidnému nárastu počtu nových registrácií SHR o 239,2 % - z 503 roľníkov v roku 2014 na 1 203 nových roľníkov v roku 2015. Tento rastúci trend bol do značnej miery odrazom zavádzania nových podporných opatrení v rámci „Programu rozvoja vidieka 2014 – 2020“ zo strany Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka v SR. Pod zvýšenie počtu nových registrácií SHR sa podpísalo predovšetkým „Podopatrenie 6.1 – Podpora na začatie

podnikateľskej činnosti pre mladých poľnohospodárov“, ktoré je zamerané na uľahčenie vstupu do poľnohospodárskeho sektora pre mladých podnikateľov formou nenávratného finančného príspevku (NFP) na realizáciu ich podnikateľského plánu v oblasti živočíšnej a špecializovanej rastlinnej výroby vo výške 50 000 Eur na dobu max. 5 rokov. Rok 2017 sa pre samostatne hospodáriacich roľníkov nevyvíjal priaznivo. Počet zánikov SHR v roku 2017 dosiahol najvyššiu hodnotu od roku 2009 – na úrovni 560 subjektov. Zároveň vzniklo v roku 2017 „len“ 456 nových SHR, čo je o 66,2 % menej ako v predchádzajúcom roku. Po roku 2016 tak čistý prírastok SHR dosiahol opäť zápornú hodnotu. K miernemu zlepšeniu síce došlo v roku 2018, kedy počet vznikov SHR prevýšil počet zánikov, v roku 2019 sa však situácia opäť zvrátila.

Graf č. 30: Vývoj počtu vzniknutých a zaniknutých FO - SHR v r. 2008-2019 v SR

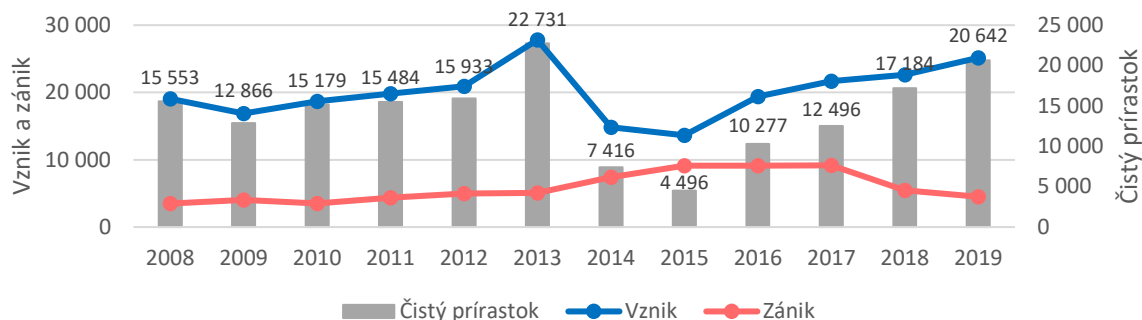
Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Právnické osoby zaznamenávajú dlhodobu pozitívny trend vývoja – v každom roku sledovaného obdobia prevyšuje počet nových registrácií PO počet zaniknutých podnikateľských subjektov. Najúspešnejším rokom za poslednú dekádu z hľadiska počtu registrácií bol rok 2013, kedy počet nových PO dosiahol hodnotu 27 817 podnikateľských subjektov, čo predstavovalo medziročné zvýšenie o 33,06 %. Tento nárast bol výrazne ovplyvnený prijatím Zákona č. 357/2013 Z. z., ktorým sa dopĺňa Zákon č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov s účinnosťou od 1.12.2013, podľa ktorého je nutné pred založením subjektu splatiť základné imanie na účet v banke. Prijatie zákona vyvolalo záujem o registrovanie nových spoločností do konca novembra, pokiaľ sa ešte dali vytvoriť bez nutnosti splatiť základné imanie na účet v banke. K zvýšeniu počtu nových PO prispel v danom roku aj rast odvodového zaťaženia SZČO na zdravotné a sociálne poistenie²⁹, čím došlo k prechodu FO – podnikateľov k PO. Po zrušení povinnosti splatiť základné imanie na osobitný samostatný účet v banke³⁰ v roku 2016 sa záujem o podnikanie PO každým rokom zvyšoval a pretrvával až do roku 2019. Prispelo k tomu viacero legislatívnych opatrení – predovšetkým zníženie dane z príjmov PO od roku 2017 a zrušenie daňových licencií od roku 2018. Zrušenie daňových licencií sa pozitívne prejavilo vo výraznom poklese zánikov PO. V porovnaní s rokom 2018 vzrástol počet registrácií PO v roku 2019 o 11,1 % na 25 139 subjektov a klesol počet zánikov PO o 17,4 % na 4 497 subjektov. Čistý prírastok PO sa tak medziročne zvýšil o 20,1 % na 20 642 subjektov.

²⁹ Zákon č. 252/2012, ktorým sa mení a dopĺňa Zákon č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony. Dátum účinnosti: 1.1.2013

³⁰ Zákon č. 87/2015 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa Zákon č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony. Dátum účinnosti: 1.1.2016

Graf č. 31: Vývoj počtu vzniknutých a zaniknutých PO v r. 2008-2019 v SR

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

4.2 Čistý prírastok podnikateľských subjektov podľa odvetvovej štruktúry

V dlhodobom horizonte 12 rokov zaznamenali kladný čistý prírastok v každom roku sledovaného obdobia len 3 odvetvia – doprava a informácie, obchodné služby a ostatné služby. Najväčší čistý prírastok podnikateľských subjektov dosiahlo každoročne odvetvie obchodných služieb. Naopak, najväčší prepád zaznamenalo odvetvie obchodu, v ktorom počet zánikov dlhodobo prevyšuje počet vznikov.

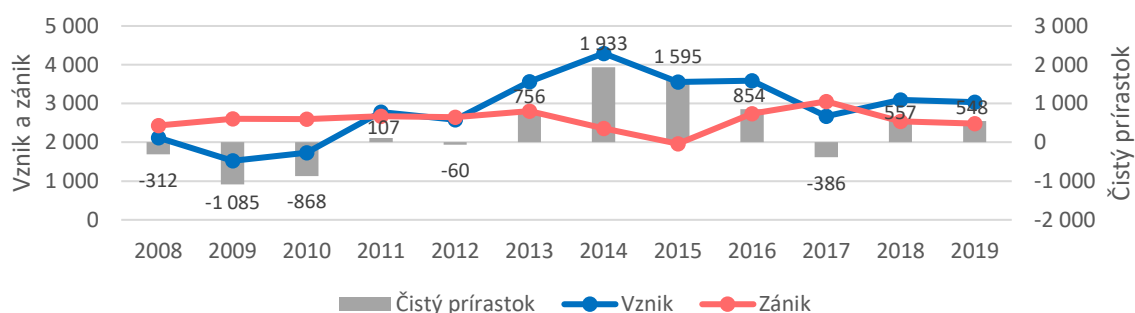
Tab. č. 24: Čistý prírastok podnikateľských subjektov podľa odvetví v r. 2008-2019 v SR

Odvetvie	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Pôdohospodárstvo	-312	-1 085	-868	107	-60	756	1 933	1 595	854	-386	557	548
Priemysel	5 463	-2 423	-512	-446	-1 141	-1 404	289	1 252	-127	2 704	4 895	4 490
Stavebníctvo	10 132	3 058	1 445	452	-1 015	-750	-90	1 827	-112	2 487	6 665	8 433
Obchod	1 508	-2 332	-94	-993	-728	-5 666	-7 627	-3 133	-1 236	-5 512	-2 839	-2 811
Doprava a informácie	2 508	1 944	1 876	1 840	1 619	1 310	1 744	1 354	810	2 695	3 889	3 620
Úbytovanie a stravov.	565	281	295	3	227	-376	-16	226	-327	5	557	882
Obchod. služby	8 107	7 499	7 549	7 806	6 886	10 158	5 905	5 190	4 239	9 305	9 905	10 982
Ostatné služby	1 500	1 217	1 102	843	927	947	973	1 397	869	1 507	2 278	2 642

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Čistý prírastok *pôdohospodárskych* podnikov sa v rokoch 2008 – 2010 nevyvíjal priaznivo. V tomto období bol záujem o podnikanie v pôdohospodárstve veľmi nízky – počet zánikov výrazne prevyšoval počet vznikov. Od roku 2011 sa situácia síce mierne zlepšila, ale k výraznému nárastu záujmu došlo až v roku 2014 - predovšetkým vďaka podporným opatreniam MPRV v SR v rámci „Programu rozvoja vidieka 2014 - 2020“. Tento pozitívny trend pretrvával do roku 2016. V roku 2017 síce počet zánikov v pôdohospodárstve prevýšil počet vznikov, v roku 2018 sa však situácia opäť obrátila – počet vznikov prevyšoval počet zánikov. Kladný čistý prírastok pôdohospodárskych podnikov bol zaznamenaný aj v roku 2019, v porovnaní s rokom 2018 však došlo k jeho poklesu o 9 subjektov (resp. 1,6 %). Vývoj čistého prírastku podnikateľských subjektov podnikajúcich v pôdohospodárstve za obdobie rokov 2008 – 2019 znázorňuje graf č. 32.

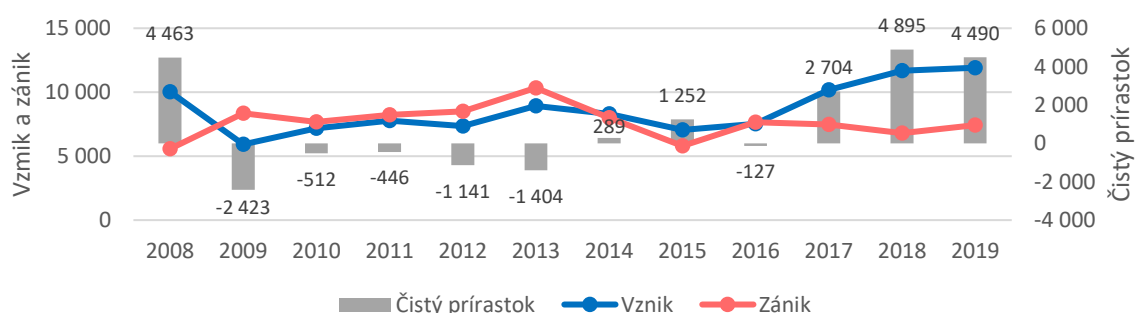
Graf č. 32: Vývoj čistého prírastku podnikateľských subjektov v pôdohospodárstve v r. 2008-2019 v SR

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Priemyslu sa darilo najmä v predkrízovom roku 2008, kedy dosiahol čistý prírastok podnikateľských subjektov hodnotu 4 463. V nasledujúcom roku, v ktorom sa dôsledky krízy prejavili v najväčšej miere sa ukázalo, že priemysel bol jedným z najviac postihnutých odvetví. Počet zánikov v roku 2009 prevyšoval počet vznikov až o 2 423 podnikateľských subjektov a negatívny trend záporného čistého prírastku pretrvával až do roku 2013. Napriek tomu, že od roku 2014 počet vznikov priemyselných podnikov klesal, počet zánikov klesal rýchlejším tempom, čo sa prejavilo kladným čistým prírastkom. V obdobnom duchu sa niesol aj rok 2015. V roku 2016 vzrástol ako počet vznikov, tak aj zánikov, avšak v tomto prípade bol trend opačný - počet zánikov priemyselných podnikov rástol dynamickejšie. Po roku 2016 nastal pozitívny trend vývoja - záujem o podnikanie v priemysle sa dynamicke zvyšoval. Na základe údajov o čistom prírastku priemyselných podnikov možno konštatovať, že priemyselný sektor sa z dôsledkov hospodárskej krízy spamätal až v roku 2018, kedy rozdiel v počte vznikov a zánikov prevýšil hodnotu z roku 2008. V roku 2019 sa čistý prírastok priemyselných podnikov medziročne znížil o 405 subjektov (resp. o 8,3 %), čo bolo spôsobené dynamickejším nárastom počtu zánikov.

Graf č. 33: Vývoj čistého prírastku podnikateľských subjektov v priemysle v r. 2008-2019 v SR

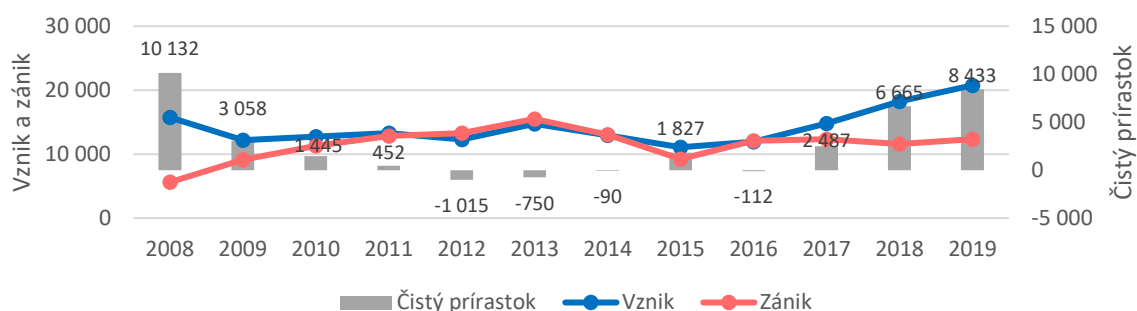

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Prudký rozmach **stavebníctva** pretrvával až do vypuknutia krízy. Dokazuje to čistý prírastok podnikateľských subjektov, ktorý zaznamenal najvyššiu hodnotu práve v predkrízovom roku 2008. Na rozdiel od priemyslu, v ktorom sa dôsledky hospodárskej krízy prejavili okamžite, v odvetví stavebníctva dochádzalo k postupnému znižovaniu čistého prírastku, ktoré pretrvávalo až do roku 2012, kedy počet zánikov prevýšil počet vznikov. Po roku 2012 sa začal záporný čistý prírastok znižovať až dosiahol v roku 2015 opäť kladnú hodnotu. Napriek tomu, že v roku 2016 počet zánikov opäť prevýšil počet vznikov, po roku 2016 sa situácia zmenila

a záujem o podnikanie v stavebníctve začal opäť narastať. Nárastu záujmu o podnikanie v stavebníctve (vyznačujúcim sa vysokým počtom stavebníkov pracujúcich formou živnosti), výrazne dopomohlo zvýšenie uplatniteľných paušálnych výdavkov. V roku 2019 vzrástol čistý prírastok stavebných podnikateľských subjektov o 26,5 % na 8 433 subjektov.

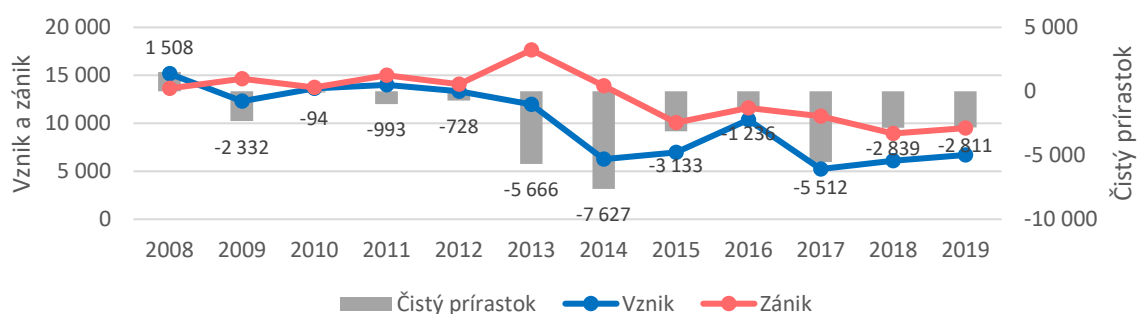
Graf č. 34: Vývoj čistého prírastku podnikateľských subjektov v stavebníctve v r. 2008-2019 v SR

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Odvetvie **obchodu** sa z hospodárskej krízy stále nespamätalo. Kladný čistý prírastok dosiahol naposledy ešte v roku 2008. Od roku 2009 viac obchodných podnikateľských subjektov zaniklo ako vzniklo – spomedzi všetkých analyzovaných odvetví tak predstavuje obchod odvetvie s najväčším úbytkom v počte podnikateľských subjektov na Slovensku za posledných 12 rokov. Najväčší úbytok podnikateľských subjektov bol zaznamenaný v roku 2014, kedy dosiahol záporný čistý prírastok hodnotu 7 627 podnikateľských subjektov. V roku 2019 bol obchod jediným odvetvím, v ktorom počet zánikov prevýšil počet vznikov. V porovnaní s rokom 2018 sa záporný čistý prírastok v odvetví obchodu znížil o 28 subjektov (o 1,0 %).

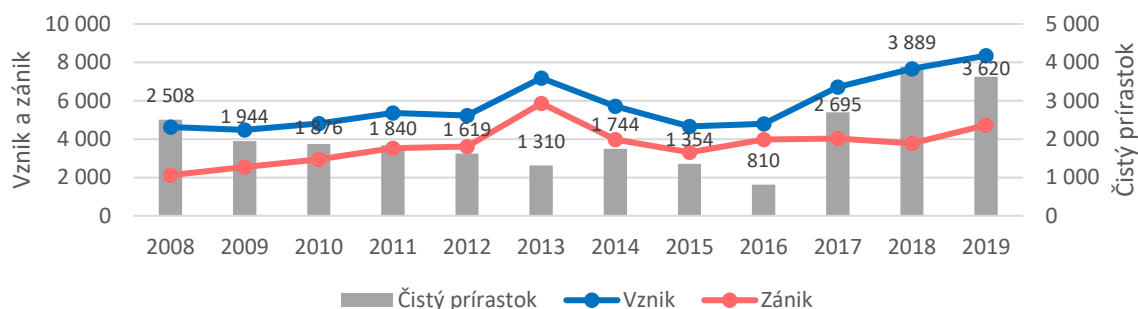
Graf č. 35: Vývoj čistého prírastku podnikateľských subjektov v obchode v r. 2008-2019 v SR

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Odvetvie **dopravy a informácií** možno považovať za jedno z najstabilnejších – v každom roku dosiahol kladný čistý prírastok. Dokonca ani v krízovom roku 2009 nedosiahol na rozdiel od iných odvetví radikálne zhoršenie výsledkov. K miernemu útlmu došlo až v roku 2016 vplyvom rastúcej dynamiky zánikov podnikateľských subjektov. Od roku 2017 mal však záujem o podnikanie v doprave a informáciách rastúci trend. Čistý prírastok podnikateľských subjektov v roku 2019 sa síce medziročne znížil o 269 subjektov (o 6,9 %) – napriek tomu patril v absolútnej hodnote medzi najvyššie v SR.

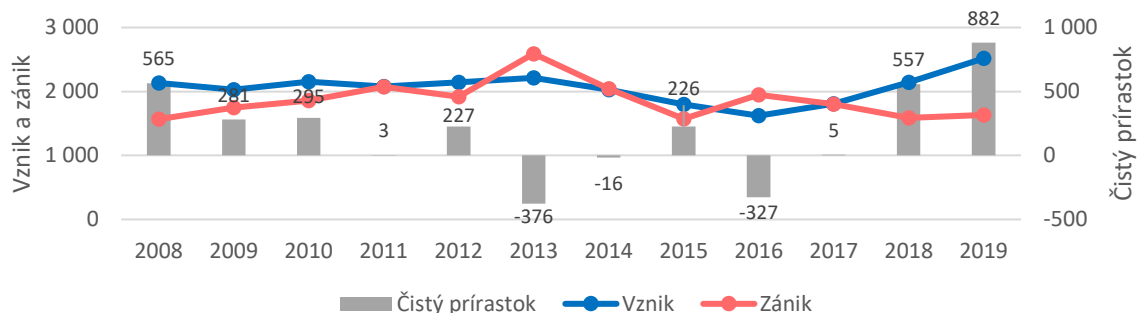
Graf č. 36: Vývoj čistého prírastku podnikateľských subjektov v doprave a informáciách v r. 2008-2019 v SR

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Ubytovanie a stravovanie je pre podnikavých Slovákov jedným z najmenej atraktívnych odvetví. Vývoj čistého prírastku v tomto odvetví mal v priebehu sledovaného obdobia nepravidelný priebeh. Zatiaľ čo do roku 2012 dosahoval čistý prírastok kladnú hodnotu, od roku 2013 do roku 2017 sa každoročne striedal kladný čistý prírastok so záporným. Rok 2017 možno hodnotiť neutrálne, keďže počet vzniknutých a zaniknutých podnikateľských subjektov dosiahol takmer totožnú hodnotu. Po roku 2017 sa čistý prírastok podnikateľských subjektov vyznačoval rastúcim trendom. V roku 2019 vzrástol čistý prírastok o 325 subjektov (o 58,3 %) na 882 a prekročil tak predkrízové maximum z roku 2008.

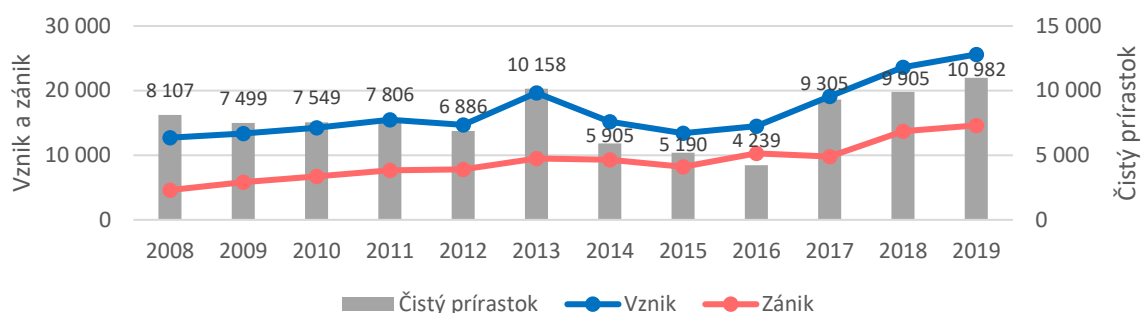
Graf č. 37: Vývoj čistého prírastku podnikateľských subjektov v ubytovaní a stravovaní v r. 2008-2019 v SR

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Podnikanie v odvetví **obchodných služieb** patrí dlhodobo medzi najobľúbenejšie na Slovensku. Rovnako ako v odvetví dopravy a informácií, aj v odvetví obchodných služieb dosiahol čistý prírastok v každom roku sledovaného obdobia kladnú hodnotu. Dôsledky hospodárskej krízy nemali na odvetvie obchodných služieb tak radikálny dopad ako na iné odvetvia a čistý prírastok zaznamenal kladnú hodnotu aj v roku 2009. V posledných troch rokoch sledovaného obdobia záujem o podnikanie v obchodných službách ešte vzrástol, čo sa prejavilo zvyšujúcim sa čistým prírastkom podnikateľských subjektov v odvetví. Vývoj posledných rokov naznačuje, že obchodné služby budú aj naďalej najobľúbenejším odvetvím podnikajúcich Slovákov. Vývoj čistého prírastku podnikateľských subjektov v odvetví obchodných služieb za obdobie rokov 2008 – 2019 znázorňuje graf č. 38.

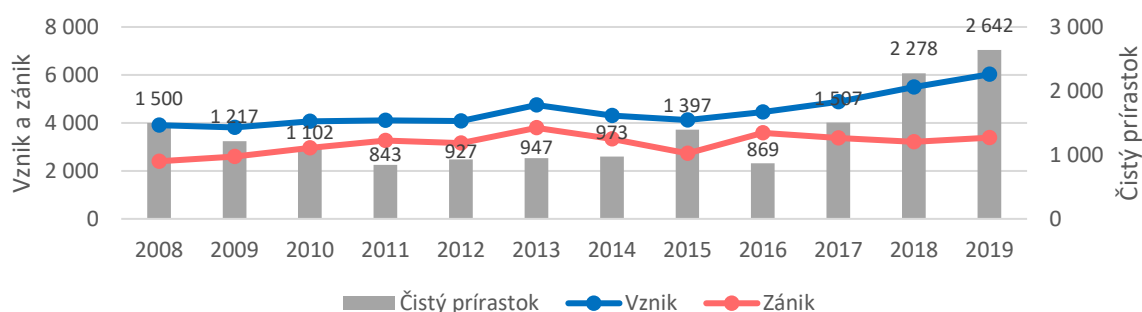
Graf č. 38: Vývoj čistého prírastku podnikateľských subjektov v obchodných službách v r. 2008-2019 v SR

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Ostatné služby patrili spolu s odvetvím dopravy a informácií a obchodných služieb medzi najpozitívnejšie vyvíjajúce sa odvetvia. Rovnako ako u spomínaných dvoch odvetví, aj ostatné služby zaznamenali v priebehu rokov 2008 – 2018 kladný čistý prírastok. Napriek tomu, že rozdiel nebol tak markantný ako v odvetví obchodných služieb, odvetvie ostatných služieb možno označiť za relatívne stabilné. Po poklese v roku 2016, sa čistý prírastok podnikateľských subjektov každým rokom zvyšoval, čo bolo spôsobené nárastom počtu vznikov a poklesom počtu zánikov. V roku 2019 vzrástol čistý prírastok subjektov podnikajúcich v ostatných službách o 16,0 % na 2 642 podnikateľských subjektov, čo je najviac za posledných 12 rokov. Vývoj čistého prírastku podnikateľských subjektov v odvetví ostatných služieb za obdobie rokov 2008 – 2019 znázorňuje graf č. 39.

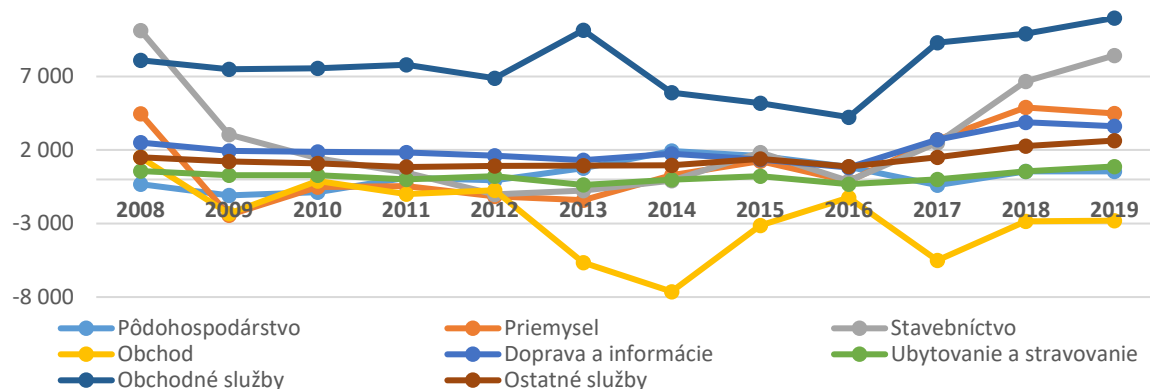
Graf č. 39: Vývoj čistého prírastku podnikateľských subjektov v ostatných službách v r. 2008-2019 v SR

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

V medziodvetvovom porovnaní sú dlhodobo najžiadanejším odvetvím obchodné služby. Naopak výrazný prepád za posledné desaťročie zaznamenali podnikateľské subjekty pôsobiace v obchode, pri ktorých dochádza každoročne k úbytku podnikateľských subjektov. Pozitívne možno vnímať aj vývoj v odvetviach dopravy a informácií či ostatných služieb. V posledných troch rokoch sledovaného možno badať zvýšený záujem o podnikanie v stavebníctve, ktoré postupne dosahuje úroveň z predkrízového obdobia. Absolútny prehľad vo vývoji čistého prírastku podnikateľských subjektov v členení podľa odvetví v rokoch 2008 – 2019 znázorňuje graf č. 40.

Graf č. 40: Vývoj čistého prírastku podnikateľských subjektov podľa odvetví v r. 2008-2019 v SR

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

V porovnaní s rokom 2018 sa situácia v roku 2019 mierne zlepšila. Napriek rovnakému počtu odvetví s kladným čistým prírastkom, došlo v rámci jednotlivých odvetví k zmenám v absolútnom prírastku podnikateľských subjektov. K medziročnému zvýšeniu čistého prírastku došlo v odvetví obchodných služieb, stavebníctva, ostatných služieb, ubytovania a stravovania. Pozitívnu medziročnú zmenu zaznamenal aj obchod, v ktorom došlo k zníženiu záporného čistého prírastku. V troch odvetviach – priemysle, doprave a informáciách a pôdohospodárstve – bol zaznamenaný pokles čistého prírastku. O rast čistého prírastku v absolútnej hodnote sa najviac pričínilo (rovnako ako v predchádzajúcich rokoch) odvetvie obchodných služieb s čistým prírastkom 10 982 podnikateľských subjektov, čím si upevnilo prvú pozíciu v celkovom umiestnení. V porovnaní s predchádzajúcim obdobím sa poradie odvetví s najvyšším čistým prírastkom nemenilo a po obchodných službách zaznamenali najvyšší čistý prírastok stavebníctvo a priemysel.

Tab. č. 25: Najväčší čistý prírastok podnikateľských subjektov podľa odvetví v r. 2018 a 2019 v SR

P.č.	Odvetvie	ČP 2018	P.č.	Odvetvie	ČP 2019	Zmena pozície
1.	Obchodné služby	+ 9 905	1.	Obchodné služby	+ 10 982	=
2.	Stavebníctvo	+ 6 665	2.	Stavebníctvo	+ 8 433	=
3.	Priemysel	+ 4 895	3.	Priemysel	+ 4 490	=
4.	Doprava a informácie	+ 3 889	4.	Doprava a informácie	+ 3 620	=
5.	Ostatné služby	+ 2 278	5.	Ostatné služby	+ 2 642	=
6.	Ubytovanie a stravovanie	+ 557	6.	Ubytovanie a stravovanie	+ 882	=
7.	Pôdohospodárstvo	+ 557	7.	Pôdohospodárstvo	+ 548	=
8.	Obchod	-2 839	8.	Obchod	-2 811	=

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Z hľadiska dynamiky čistého prírastku zaznamenali pozitívnu zmenu (zvýšenie kladného resp. zníženie záporného prírastku) odvetvia ubytovania a stravovania, stavebníctva, ostatných služieb, obchodných služieb a obchodu. Najdynamickejší medziročný nárast čistého prírastku zaznamenalo odvetvie ubytovania a stravovania, v ktorom sa čistý prírastok podnikateľských subjektov viac ako zdvojnásobil. Nasledovalo stavebníctvo s 26,5 %-ným nárastom a odvetvie ostatných služieb, v ktorom sa medziročne zvýšil čistý prírastok podnikateľských subjektov o 16,0 %. V absolútnej hodnote sa čistý prírastok medziročne najviac zvýšil v stavebníctve (o 1 768 subjektov), obchodných služieb (o 1 077 subjektov) a ostatných služieb (o 364 subjektov).

Tab. č. 26: **Dynamika ČP podľa odvetví 2018/2019 (krátkodobá)**

P.č.	Odvetvie	ČP 2018	ČP 2019	Zmena (abs.)	Zmena (%)
1.	Ubytovanie a stravovanie	+ 557	+ 882	↑ 325	↑58,3 %
2.	Stavebníctvo	+ 6 665	+ 8 433	↑ 1 768	↑26,5 %
3.	Ostatné služby	+ 2 278	+ 2 642	↑ 364	↑16,0 %
4.	Obchodné služby	+ 9 905	+ 10 982	↑ 1 077	↑10,9 %
5.	Obchod	-2 839	-2 811	↑ 28	↑1,0 %
6.	Pôdohospodárstvo	+ 557	+ 548	↓ 9	↓1,6 %
7.	Doprava a informácie	+ 3 889	+ 3 620	↓ 269	↓6,9 %
8.	Priemysel	+ 4 895	+ 4 490	↓ 405	↓8,3 %

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

V dlhodobom porovnaní s predkrízovým rokom 2008 došlo v roku 2019 k miernym zmenám v záujme o podnikanie v jednotlivých odvetviach. Stavebný rozmach sprevádzaný masívnym zakladaním živností v roku 2008 upadol a prvenstvo v čistom prírastku podnikateľských subjektov prebralo odvetvie obchodných služieb. Záujem o podnikanie v priemysle a odvetví dopravy a informácií bol v roku 2019 na porovnateľnej resp. vyššej úrovni ako v roku 2008. V porovnaní s rokom 2008 sa okrem odvetvia obchodných služieb zvýšil záujem aj o podnikanie v ostatných službách, ubytovaní a stravovaní a pôdohospodárstve. Najväčší prepád zaznamenalo odvetvie obchodu.

Tab. č. 27: **Najväčší čistý prírastok podnikateľských subjektov podľa odvetví v r. 2008 a 2019 v SR**

P.č.	Odvetvie	ČP 2008	P.č.	Odvetvie	ČP 2019	Zmena pozície
1.	Stavebníctvo	+ 10 132	1.	Obchodné služby	+ 10 982	↑1
2.	Obchodné služby	+ 8 107	2.	Stavebníctvo	+ 8 433	↓1
3.	Priemysel	+ 4 463	3.	Priemysel	+ 4 490	=
4.	Doprava a informácie	+ 2 508	4.	Doprava a informácie	+ 3 620	=
5.	Obchod	+ 1 508	5.	Ostatné služby	+ 2 642	↑1
6.	Ostatné služby	+ 1 500	6.	Ubytovanie a stravovanie	+ 882	↑1
7.	Ubytovanie a stravovanie	+ 565	7.	Pôdohospodárstvo	+ 548	↑1
8.	Pôdohospodárstvo	-312	8.	Obchod	-2 811	↓3

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

V porovnaní s rokom 2008 zaznamenalo pozitívnu zmenu šesť z ôsmich odvetví. Najpozitívnejšou zmenou sa v dlhodobom horizonte vyznačovalo pôdohospodárstvo s nárastom čistého prírastku o 275,6 %. Nasledovalo odvetvie ostatných služieb (o 76,1 %), ubytovania a stravovania (o 56,1 %), dopravy a informácií (o 44,3 %), obchodných služieb (o 35,5 %) a priemyslu (o 0,6 %). Naopak, v priebehu uplynulých 12 rokov poklesol záujem o podnikanie v stavebníctve (o 16,8 %) a obchode (o 286,4 %). V absolútnej hodnote sa najviac zvýšil čistý prírastok v odvetví obchodných služieb (o 2 875 subjektov).

Tab. č. 28: **Dynamika ČP podľa odvetví 2008/2019 (dlhodobá)**

P.č.	Odvetvie	ČP 2008	ČP 2018	Zmena (abs.)	Zmena (%)
1.	Pôdohospodárstvo	-312	+ 548	↑ 860	↑275,6 %
2.	Ostatné služby	+ 1 500	+ 2 642	↑ 1 142	↑76,1 %
3.	Ubytovanie a stravovanie	+ 565	+ 882	↑ 317	↑56,1 %
4.	Doprava a informácie	+ 2 508	+ 3 620	↑ 1 112	↑44,3 %
5.	Obchodné služby	+ 8 107	+ 10 982	↑ 2 875	↑35,5 %
6.	Priemysel	+ 4 463	+ 4 490	↑ 27	↑0,6 %
7.	Stavebníctvo	+ 10 132	+ 8 433	↓ 1 699	↓16,8 %
8.	Obchod	+ 1 508	-2 811	↓ 4 319	↓286,4 %

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

4.3 Čistý prírastok podnikateľských subjektov podľa sídla

Dlhodobou ustáleným priaznivým vývojom v počte čistých prírastkov sa vyznačovali Bratislavský a Nitriansky kraj, ktoré dosiahli v každom roku sledovaného obdobia kladný čistý prírastok. O podnikanie je najväčší záujem v Bratislavskom kraji, kde je aj sústredených najviac podnikateľských subjektov. V porovnaní s predkrízovým rokom 2008 bol čistý prírastok podnikateľských subjektov v roku 2019 vo väčšine krajov nižší, vyššiu hodnotu zaznamenali len Bratislavský a Košický kraj.

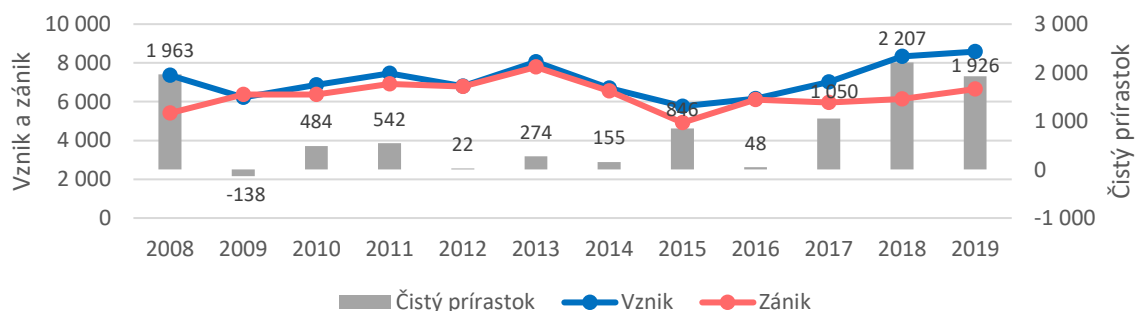
Tab. č. 29: Čistý prírastok podnikateľských subjektov podľa sídla v r. 2008-2019 v SR

Kraj	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
BB	1 963	-138	484	542	22	274	155	846	48	1 050	2 207	1 926
BA	5 499	4 689	5 617	5 155	3 954	4 037	716	2 036	2 445	4 595	6 621	7 303
KE	2 385	-121	754	1 031	945	1 089	396	669	237	1 224	2 188	3 057
NR	3 753	1 227	788	412	1 105	884	1 020	2 158	1 188	1 538	3 290	3 073
PO	5 196	-16	612	1 280	509	-119	578	1 524	350	1 211	3 870	4 328
TN	2 627	206	604	278	-24	-724	-404	413	-61	821	1 711	2 546
TT	3 016	1 390	491	0	65	-451	-191	683	515	1 279	2 645	2 837
ZA	4 032	922	1 443	914	139	-15	841	1 379	248	1 087	3 315	3 716

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Počet vznikov a zánikov v **Banskobystrickom kraji** sa do roku 2008 vyvíjal priaznivo – počet vznikov prevyšoval počet zánikov, čo sa pozitívne premietlo do tvorby čistého prírastku. V období rokov 2009 – 2017 mal počet vznikov a zánikov podnikateľských subjektov v Banskobystrickom kraji obdobný priebeh, čo dokazujú aj hodnoty čistého prírastku v jednotlivých rokoch skúmaného obdobia. Po roku 2008, ktorý poznačil vo väčšej alebo menšej miere každý z krajov, sa záujem o podnikanie v „srdci“ republiky výrazne znížil. Napriek uvedenému poklesu, záporný čistý prírastok bol zaznamenaný len v krízovom roku 2009. V roku 2019 dosiahol čistý prírastok podnikateľských subjektov v Banskobystrickom kraji hodnotu 1 926, čo je o 12,7 % menej ako v roku 2018.

Graf č. 41: Vývoj čistého prírastku podnikateľských subjektov v Banskobystrickom kraji v r. 2008-2019

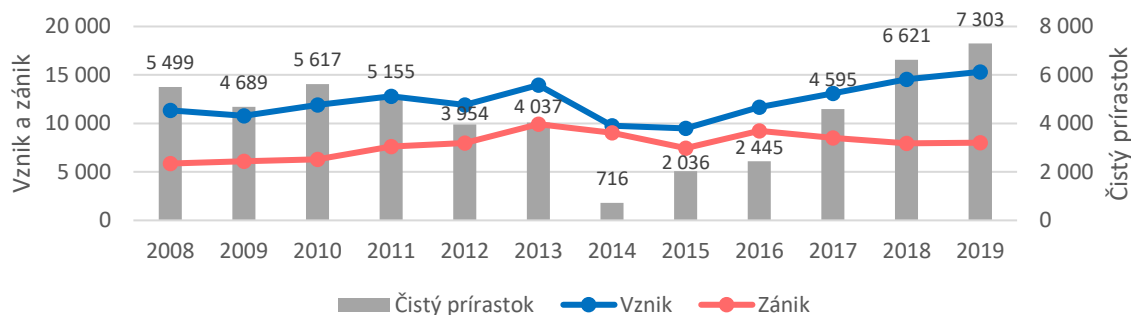

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Bratislavský kraj možno celkom oprávnenne označiť za podnikateľské a hospodárske centrum republiky. Zároveň je to jediný kraj, v ktorom sa pokles čistého prírastku v krízovom roku 2009 zásadne neprejavil. Čistý prírastok podnikateľských subjektov v Bratislavskom kraji dosahoval každoročne kladnú hodnotu. Napriek výraznému poklesu v roku 2014 (predovšetkým vplyvom dynamického poklesu počtu vznikov) sa od roku 2015 čistý prírastok každoročne zvyšoval. V roku 2019 sa rozdiel medzi počtom vznikov a počtom zánikov zvýšil ešte výraznejšie, čo sa prejavilo medziročným nárastom čistého prírastku o 10,3 % na 7 303 podnikateľských

subjektov, čo je najviac v celom sledovanom období a zároveň najviac spomedzi všetkých slovenských krajov. Na základe spomenutého možno konštatovať, že záujem o podnikanie v Bratislavskom kraji neustále rastie.

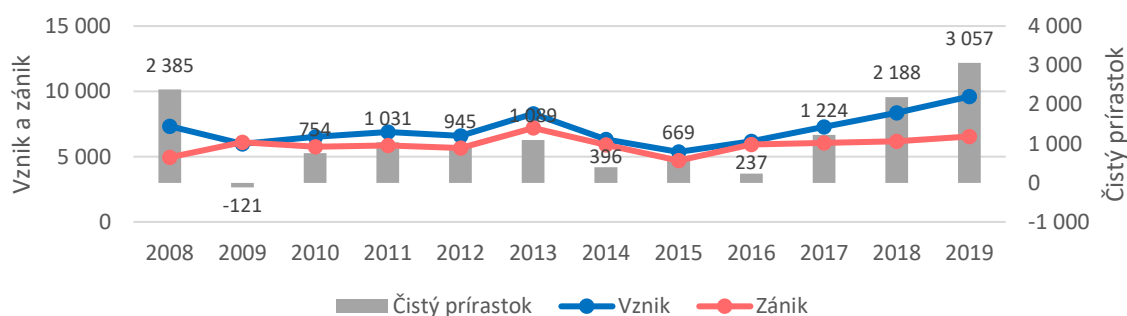
Graf č. 42: Vývoj čistého prírastku podnikateľských subjektov v Bratislavskom kraji v r. 2008-2019

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Košický kraj patrí medzi podnikateľsky zaujímavé regióny pre mnohých Slovákov. S výnimkou roku 2009, dosiahol v analyzovanom období kladný čistý prírastok v každom roku sledovaného obdobia. Napriek miernym výkyvom, mal počet zaniknutých subjektov obdobný priebeh ako počet vzniknutých. Po poklese čistého prírastku v roku 2016 (spôsobenom vyššou dynamikou rastu počtu zaniknutých subjektov) sa situácia v období rokov 2017 - 2019 výrazne zlepšila. V roku 2019 predstavoval čistý prírastok 3 057 podnikateľských subjektov, čo je o 39,7 % viac ako v roku 2018. Vývoj čistého prírastku podnikateľských subjektov v Košickom kraji znázorňuje graf č. 43.

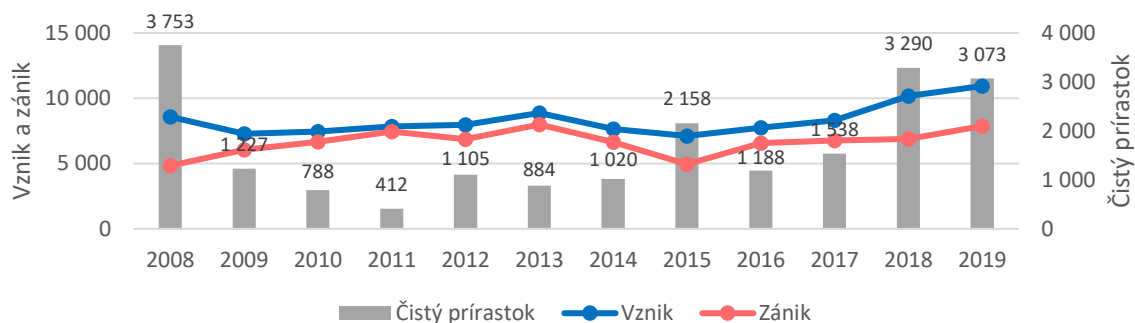
Graf č. 43: Vývoj čistého prírastku podnikateľských subjektov v Košickom kraji v r. 2008-2019

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Na základe výsledkov za uplynulých 12 rokov možno konštatovať, že o podnikanie v **Nitrianskom kraji** je dlhodobý záujem, čo potvrdzuje aj fakt, že ani v jednom roku sledovaného obdobia nedosiahol čistý prírastok zápornú hodnotu. Napriek značnému nárastu čistého prírastku v posledných rokoch, však stále nedosiahol úroveň pred krízou. V roku 2019 klesol čistý prírastok podnikateľských subjektov v Nitrianskom kraji o 6,6 % na 3 073 podnikateľských subjektov, čo predstavuje v absolútnej hodnote štvrtý najvyšší prírastok v rámci SR. Nitriansky kraj sa tak dlhodobo radí medzi kraje s nadpriemerným záujmom o podnikanie.

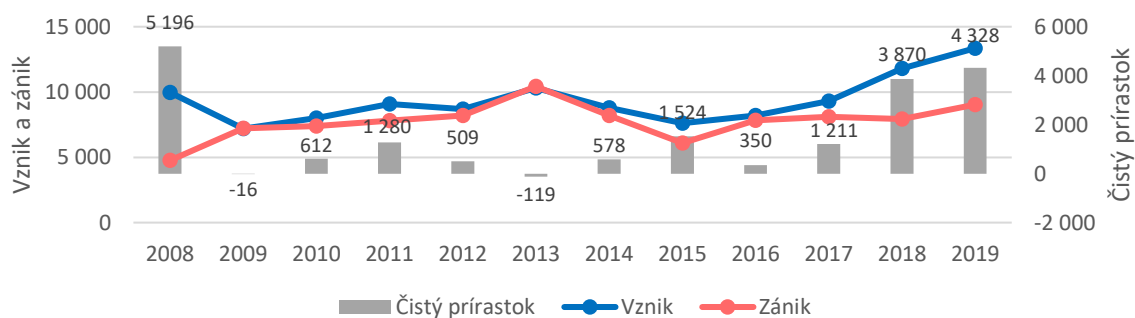
Graf č. 44: Vývoj čistého prírastku podnikateľských subjektov v Nitrianskom kraji v r. 2008-2019

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Prešovský kraj patrí medzi kraje s najväčšou náchylnosťou na zmeny externého prostredia – dokazujú to hodnoty čistého prírastku v predkrízovom a pokrízovom období. Čistý prírastok v Prešovskom kraji sa v sledovanom období vyznačoval turbulentným vývojom. Zatiaľ čo v roku 2008 predstavoval čistý prírastok 5 196 podnikateľských subjektov a tým bol ako jediný schopný konkurovať Bratislavskému kraju, po roku 2008 sa podnikateľský záujem vytratil. Od roku 2009 sa tvorba čistého prírastku vyvíjala nepredvídateľne – pozitívny vývoj nahrádzoval negatívny a naopak. Po roku 2016 sa (obdobne ako v iných slovenských krajoch) situácia výrazne zlepšila a kladný čistý prírastok začal narastať. V roku 2019 vzrástol čistý prírastok podnikateľských subjektov v Prešovskom kraji o 11,8 % na 4 328 subjektov, čo predstavuje po Bratislavskom kraji druhú najvyššiu hodnotu v SR. Vývoj čistého prírastku podnikateľských subjektov v Prešovskom kraji znázorňuje graf č. 45.

Graf č. 45: Vývoj čistého prírastku podnikateľských subjektov v Prešovskom kraji v r. 2008-2019

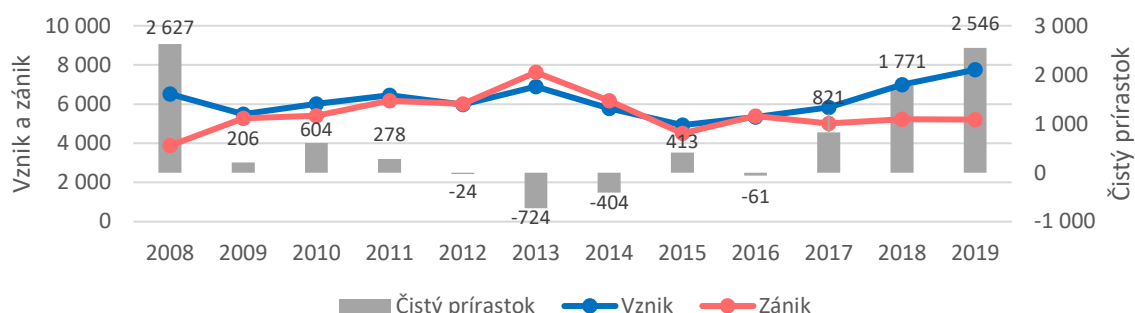

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Podnikateľská aktivita v **Trenčianskom kraji** v porovnaní s ostatnými slovenskými krajinami v pokrízovom období upadla najviac a za ostatnými slovenskými krajinami naďalej zaostáva. Dôsledky uplynulej krízy sa prejavili už v roku 2009, kedy došlo k výraznému poklesu čistého prírastku – z 2 627 subjektov v roku 2008 na 206 subjektov v roku 2009. Napriek miernemu zvýšeniu v roku 2010 sa nepodarilo záujem o podnikanie v Trenčianskom kraji dostatočne prehĺbiť, v dôsledku čoho sa v období rokov 2012 – 2016 (s výnimkou roku 2015) rozhodlo viac podnikateľov svoju činnosť ukončiť ako založiť. Po roku 2016 dosahoval čistý prírastok opäť kladnú hodnotu, ktorá v rokoch 2018 a 2019 ešte vzrástla. V medziročnom porovnaní došlo k zvýšeniu čistého prírastku v roku 2019 o 43,8 % na 2 546 subjektov. Napriek tomuto

dynamickému nárastu patril Trenčiansky kraj medzi kraje s najnižším čistým prírastkom v absolútnej hodnote.

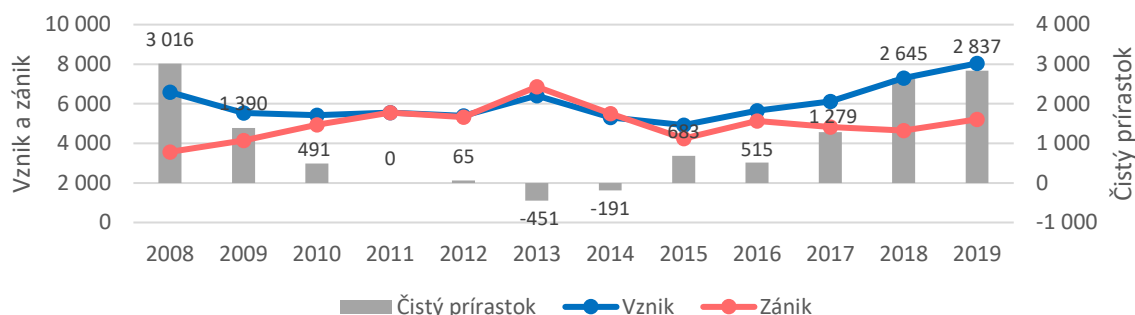
Graf č. 46: Vývoj čistého prírastku podnikateľských subjektov v Trenčianskom kraji v r. 2008-2019

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Záujem o podnikanie v **Trnavskom kraji** je z dlhodobého hľadiska v porovnaní s inými kraji priemerný. Na základe hodnôt čistého prírastku ho nemožno zaradiť ani medzi podnikateľsky atraktívne, ani medzi neatraktívne kraje. Od roku 2016 sa však počet vznikov každoročne zvyšoval a počet zánikov znižoval. Medziročný nárast čistého prírastku podnikateľských subjektov bol v porovnaní s ostatnými kraji SR len mierny – na úrovni 7,3 %. Vývoj čistého prírastku podnikateľských subjektov v Trnavskom kraji v období rokov 2008 – 2019 znázorňuje graf č. 47.

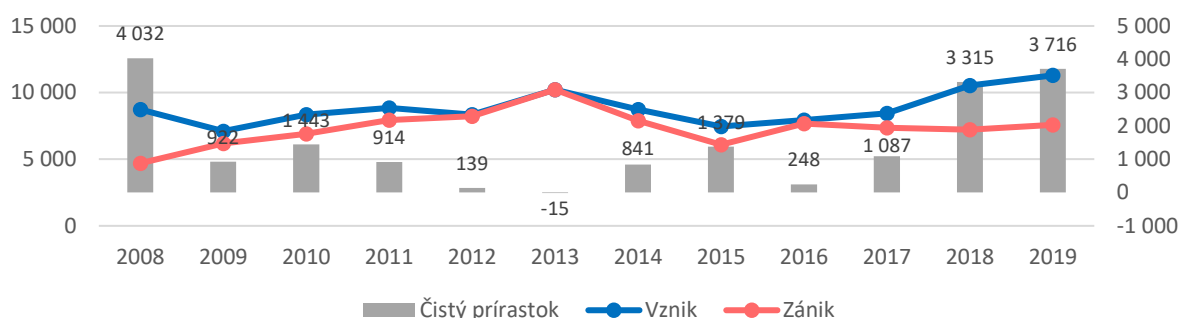
Graf č. 47: Vývoj čistého prírastku podnikateľských subjektov v Trnavskom kraji v r. 2008-2019

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Žilinský kraj je pre podnikateľov relatívne atraktívny región, ktorý v dlhodobom horizonte nepodliehal tak výrazným turbulenciám ako iné slovenské kraje. Záporný čistý prírastok dosiahol len v roku 2013 – aj to na zanedbateľnej úrovni. Vysokým podnikateľským záujmom sa Žilinský kraj vyznačoval najmä v predkrízovom roku 2008, kedy dosiahol tretí najväčší prírastok podnikateľských subjektov na Slovensku. Od tej doby sa čistý prírastok síce znížil, avšak s výnimkou spomínaného roku 2013, v každom roku sledovaného obdobia pôsobilo v kraji stále viac podnikateľov. V roku 2019 predstavoval čistý prírastok v Žilinskom kraji 3 716 podnikateľských subjektov, čo je o 12,1 % viac ako v predchádzajúcom roku 2018. Na základe vývoja, ako aj absolútnych hodnôt čistého prírastku v posledných štyroch rokoch možno Žilinský kraj zaradiť medzi podnikateľsky najdynamickejšie sa rozvíjajúce kraje v SR.

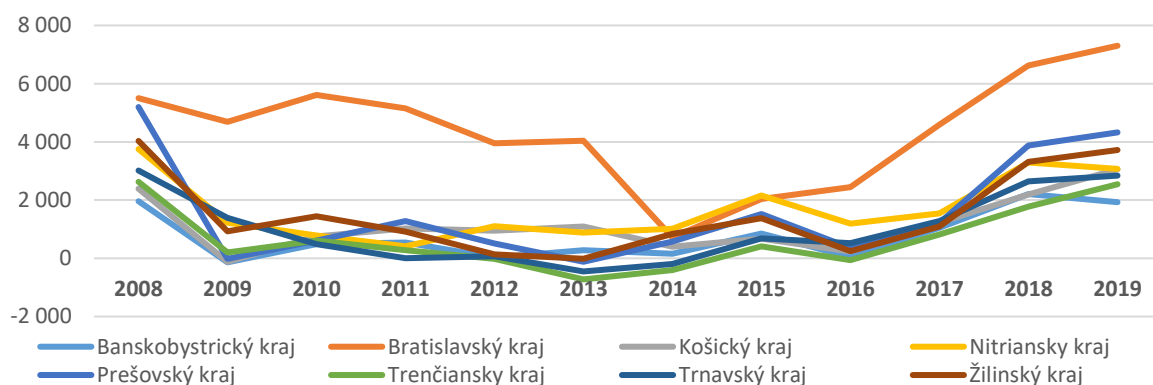
Graf č. 48: Vývoj čistého prírastku podnikateľských subjektov v Žilinskom kraji v r. 2008-2019

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Za podnikateľsky najatraktívnejší slovenský kraj je dlhodobo považovaný Bratislavský kraj, ktorý dosahoval takmer v každom roku sledovaného obdobia výrazne vyššiu hodnotu čistého prírastku ako ostatné slovenské kraje. Okrem Bratislavského kraja možno pozitívne hodnotiť aj nadpriemernú úroveň čistého prírastku v Nitrianskom kraji, ktorý v rokoch 2014 a 2015 dokonca prevýšil Bratislavský kraj. Najnižší čistý prírastok dlhodobo dosahoval Trenčiansky kraj, ktorý napriek náznakom mierneho zvýšenia záujmu značne zaostal za ostatnými kraji. Po roku 2016, v ktorom väčšina krajov zaznamenala úbytok čistého prírastku, sa situácia výrazne zlepšila vo všetkých slovenských krajoch. Vývoj čistého prírastku podnikateľských subjektov v členení podľa sídla za obdobie rokov 2008 – 2019 znázorňuje graf č. 49.

Graf č. 49: Vývoj čistého prírastku podnikateľských subjektov podľa sídla v r. 2008-2019

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Rovnako ako v roku 2018, tak aj v roku 2019 dosiahli všetky slovenské kraje kladný čistý prírastok podnikateľských subjektov. V absolútnej hodnote sa v roku 2019 najväčšou mierou na celkovom čistom prírastku podieľal Bratislavský kraj, v ktorom počet vznikov prevýšil počet zánikov o 7 303 podnikateľských subjektov. Bratislavský kraj tak obhájil prvenstvo a potvrdil, že je podnikateľsky najobľúbenejším regiónom na Slovensku. V celkovom umiestnení sa poradie na prvých štyroch miestach nemenilo – po Bratislavskom kraji zaznamenal najvyšší čistý prírastok podnikateľských subjektov v roku 2019 Prešovský, Žilinský a Nitriansky kraj. V porovnaní s predchádzajúcim rokom 2018 sa poradie menilo len pri zostávajúcich štyroch krajoch. Najvýraznejší medziročný progres zaznamenal Košický kraj, ktorý si medziročne zlepšil svoju pozíciu o 2 miesta a obsadil 5. miesto. Trnavský kraj bol v roku 2019 krajom so šiestym najvyšším čistým prírastkom – medziročne si tak zhoršil pozíciu o 1 miesto. Po

Trnavskom kraji nasledovali Trenčiansky a Banskobystrický kraj. Zatiaľ čo sa pozícia Trenčianskeho kraja medziročne zlepšila, Banskobystrický kraj si medziročne pohoršil o 2 miesta a v roku 2019 bol krajom s najnižším čistým prírastkom podnikateľských subjektov. Podrobný prehľad počtu čistých prírastkov podnikateľských subjektov podľa sídla v r. 2018 a 2019 je uvedený v tabuľke č. 30.

Tab. č. 30: **Najväčší čistý prírastok podnikateľských subjektov podľa sídla v r. 2018 a 2019 v SR**

P.č.	Kraj	ČP 2018	P.č.	Kraj	ČP 2019	Zmena pozície
1.	Bratislavský	+ 6 621	1.	Bratislavský	+ 7 303	=
2.	Prešovský	+ 3 870	2.	Prešovský	+ 4 328	=
3.	Žilinský	+ 3 315	3.	Žilinský	+ 3 716	=
4.	Nitriansky	+ 3 290	4.	Nitriansky	+ 3 073	=
5.	Trnavský	+ 2 645	5.	Košický	+ 3 057	↑2
6.	Banskobystrický	+ 2 207	6.	Trnavský	+ 2 837	↓1
7.	Košický	+ 2 188	7.	Trenčiansky	+ 2 546	↑1
8.	Trenčiansky	+ 1 771	8.	Banskobystrický	+ 1 926	↓2

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Z hľadiska dynamiky čistého prírastku došlo v medziročnom porovnaní k zlepšeniu hodnôt v šiestich z ôsmich slovenských krajov. Najdynamickejší nárast čistého prírastku bol zaznamenaný v Trenčianskom kraji – o 43,8 %. Po Trenčianskom kraji zaznamenal najdynamickejší nárast Košický (o 39,7 %), Žilinský (o 12,1 %), Prešovský (o 11,8 %), Bratislavský (o 10,3 %) a Trnavský kraj (o 7,3 %). K poklesu čistého prírastku podnikateľských subjektov došlo v dvoch krajoch – Nitrianskom (o 6,6 %) a Banskobystrickom (o 12,7 %). V absolútnej hodnote sa čistý prírastok najviac zvýšil v Košickom (o 869 subjektov), Trenčianskom (o 775 subjektov) a Bratislavskom kraji (o 682 subjektov). Krátkodobá dynamika čistého prírastku spolu s absolútnou zmenou čistého prírastku v členení podľa sídla je uvedená v tabuľke č. 31.

Tab. č. 31: **Dynamika ČP podľa sídla 2018/2019 (krátkodobá)**

P.č.	Kraj	ČP 2018	ČP 2019	Zmena (abs.)	Zmena (%)
1.	Trenčiansky	+ 1 771	+ 2 546	↑ 775	↑43,8 %
2.	Košický	+ 2 188	+ 3 057	↑ 869	↑39,7 %
3.	Žilinský	+ 3 315	+ 3 716	↑ 401	↑12,1 %
4.	Prešovský	+ 3 870	+ 4 328	↑ 458	↑11,8 %
5.	Bratislavský	+ 6 621	+ 7 303	↑ 682	↑10,3 %
6.	Trnavský	+ 2 645	+ 2 837	↑ 192	↑7,3 %
7.	Nitriansky	+ 3 290	+ 3 073	↓ 217	↓6,6 %
8.	Banskobystrický	+ 2 207	+ 1 926	↓ 281	↓12,7 %

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Napriek tomu, že väčšina slovenských krajov zaznamenala v dlhodobom horizonte pokles čistého prírastku podnikateľských subjektov, poradie medzi jednotlivými kraji sa výraznejšie nezmenilo – päť krajov dosiahlo rovnakú pozíciu v roku 2019 ako v roku 2008. Najvyšší čistý prírastok zaznamenal Bratislavský kraj nasledovaný Prešovským, Žilinským a Nitrianskym krajom. Svoju pozíciu si za uplynulých 12 rokov zlepšil iba Košický kraj, ktorý sa v početnosti čistého prírastku posunul zo 7. na 5. miesto. Trnavský a Trenčiansky kraj si naopak zhoršili umiestnenie o jednu pozíciu. Banskobystrický kraj zaznamenal v roku 2019, rovnako ako v roku 2008, najnižší čistý prírastok podnikateľských subjektov spomedzi všetkých slovenských krajov.

Tab. č. 32: **Najväčší čistý prírastok podnikateľských subjektov podľa sídla v r. 2008 a 2019 v SR**

P.č.	Kraj	ČP 2008	P.č.	Kraj	ČP 2019	Zmena pozície
1.	Bratislavský	+ 5 499	1.	Bratislavský	+ 7 303	=
2.	Prešovský	+ 5 196	2.	Prešovský	+ 4 328	=
3.	Žilinský	+ 4 032	3.	Žilinský	+ 3 716	=
4.	Nitriansky	+ 3 753	4.	Nitriansky	+ 3 073	=
5.	Trnavský	+ 3 016	5.	Košický	+ 3 057	↑2
6.	Trenčiansky	+ 2 627	6.	Trnavský	+ 2 837	↓1
7.	Košický	+ 2 385	7.	Trenčiansky	+ 2 546	↓1
8.	Banskobystrický	+ 1 963	8.	Banskobystrický	+ 1 926	=

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Z hľadiska dynamiky čistého prírastku zaznamenali v dlhodobom horizonte 12 rokov nárast len dva kraje – Bratislavský a Košický, v ktorých vzrástol čistý prírastok o 32,8 % resp. 28,2 %. V ostatných krajoch došlo k poklesu čistého prírastku – najviac v Nitrianskom (o 18,1 %), Prešovskom (o 16,7 %) a Žilinskom kraji (o 7,8 %). Dlhodobá dynamika čistého prírastku podnikateľských subjektov v členení podľa sídla je uvedená v tabuľke č. 33.

Tab. č. 33: **Dynamika ČP podľa sídla 2008/2019 (dlhodobá)**

P.č.	Kraj	ČP 2008	ČP 2019	Zmena (abs.)	Zmena (%)
1.	Bratislavský	+ 5 499	+ 7 303	↑ 1 804	↑32,8 %
2.	Košický	+ 2 385	+ 3 057	↑ 672	↑28,2 %
3.	Banskobystrický	+ 1 963	+ 1 926	↓ 37	↓1,9 %
4.	Trenčiansky	+ 2 627	+ 2 546	↓ 81	↓3,1 %
5.	Trnavský	+ 3 016	+ 2 837	↓ 179	↓5,9 %
6.	Žilinský	+ 4 032	+ 3 716	↓ 316	↓7,8 %
7.	Prešovský	+ 5 196	+ 4 328	↓ 868	↓16,7 %
8.	Nitriansky	+ 3 753	+ 3 073	↓ 680	↓18,1 %

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

5 Finančné ukazovatele vzniknutých a zaniknutých podnikateľských subjektov

Pri hodnotení finančnej výkonnosti vzniknutých a zaniknutých malých a stredných podnikov na Slovensku sa zameriavame na vybrané ukazovatele 4 základných skupín ukazovateľov zameraných na likviditu, aktivitu, zadlženosť a rentabilitu. V skúmanej vzorke podnikov sa nachádzajú malé a stredné podniky, ktoré vedú podvojnú účtovníctvo a ich účtovné závierky pochádzajú z verejnej časti Registra účtovných závierok. Do výpočtu pomerových ukazovateľov z účtovných závierok za obdobie rokov 2015 - 2019 vstupovali dva druhy účtovných výkazov:

- z účtovných závierok pre podnikateľov účtujúcich v podvojnom účtovníctve (Úč POD);
- z účtovných závierok pre mikro účtovné jednotky (Úč MÚJ).

Zo skúmanej vzorky boli vylúčené finančné výkazy, ktoré obsahovali nekorektne vyplnené položky. Vybrané ukazovatele možno rozdeliť do 4 skupín:

Ukazovatele **likvidity** – vypovedajú o platobnej schopnosti podniku – t. j. merajú schopnosť podniku kryť krátkodobé dlhy krátkodobým majetkom.

$$\text{Likvidita 2. stupňa} = \frac{\text{krátkodobý majetok} - \text{zásoby}}{\text{krátkodobé záväzky}}$$

$$\text{Likvidita 3. stupňa} = \frac{\text{krátkodobý majetok}}{\text{krátkodobé záväzky}}$$

Ukazovatele **aktivity** – vyjadrujú viazanosť majetku resp. záväzkov podniku a účinnosť využitia majetku v transformačnom procese.

$$\text{Doba splatnosti pohľadávok} = \frac{\text{pohľadávky}}{\text{tržby}} * 360$$

$$\text{Doba splatnosti záväzkov} = \frac{\text{záväzky}}{\text{tržby}} * 360$$

Ukazovatele **zadlženosti** – vyjadrujú štruktúru použitých zdrojov, mieru použitia cudzieho a vlastného kapitálu na financovanie potrieb podniku a schopnosť vysporiadať sa so splácaním dlhov.

$$\text{Celková zadlženosť aktív} = \frac{\text{cudzie zdroje}}{\text{aktíva}} * 100$$

$$\text{Podiel podnikov využívajúcich úvery} = \frac{\text{podniky s výškou úverov} > 0}{\text{celkový počet podnikov}} * 100$$

Ukazovatele **rentability** – vyjadrujú výnosnosť podnikového úsilia. Do ich úrovne a vývoja sa premietajú úroveň a vývoj likvidity, aktivity aj zadlženosti.

$$\text{Rentabilita aktív} = \frac{\text{zisk pred zdanením}}{\text{aktíva}} * 100$$

$$\text{Podiel podnikov s nenulovými tržbami} = \frac{\text{podniky s výškou tržieb} > 0}{\text{celkový počet podnikov}} * 100$$

$$\text{Podiel podnikov s kladným HV pred zdanením} = \frac{\text{podniky s HV pred zdanením} > 0}{\text{celkový počet podnikov}} * 100$$

Vypočítané hodnoty pomerových ukazovateľov predstavuje medián (stredná hodnota) radu hodnôt usporiadaných podľa veľkosti.

5.1 Finančné ukazovatele vzniknutých MSP

Na finančné ukazovatele vzniknutých MSP sme nazerali z dvoch pohľadov:

- z hľadiska **stavu** – v ktorom sme skúmali finančné ukazovatele rôznych podnikov vzniknutých v rokoch 2017, 2018 a 2019. Cieľom skúmania bolo analyzovať a porovnať zmenu stavu vo finančných ukazovateľoch za jednotlivé roky;
- z hľadiska **vývoja** – v ktorom sme skúmali zmenu finančných ukazovateľov u podnikov, ktoré vznikli v roku 2017 a ich činnosť pretrvávala aj v rokoch 2018 a 2019. Cieľom skúmania bolo analyzovať, porovnať a zhodnotiť finančné ukazovatele rovnakých podnikov v čase.

5.1.1 Stav finančných ukazovateľov vzniknutých MSP

Pri kvantifikácii jednotlivých finančných ukazovateľov sme z celkového počtu dostupných výkazov vylúčili tie, ktoré boli nekorektne vyplnené za účelom minimalizácie skreslenia výsledkov. Prehľad počtu finančných výkazov v spracovaní je uvedený v tabuľke.

Tab. č. 34: **Prehľad počtu subjektov vstupujúcich do spracovania k stavu finančných ukazovateľov vzniknutých MSP**

	2017		2018		2019	
	abs.	%	abs.	%	abs.	%
Počiatočný počet subjektov	17 734	100,0%	17 930	100,0%	17 270	100,0%
Počet subjektov v spracovaní	17 359	97,9%	17 508	97,6%	16 905	97,9%

Zdroj: vlastné spracovanie

V každom roku analyzovaného obdobia dosiahli novovzniknuté podniky nadpriemernú výšku ukazovateľov **likvidity**, čo značí o tom, že výška krátkodobého majetku významne prevýšila výšku krátkodobých záväzkov. Podniky disponovali dostatkom majetku - predovšetkým v najlikvidnejších formách, ktoré výrazne prevýšili potrebu nevyhnutnú na úhradu krátkodobých záväzkov. Vyššia suma likvidného majetku a nízke zadlženie zabezpečili začínajúcim podnikateľom nadpriemernú platobnú schopnosť. Napriek medziročnému poklesu likvidity novovzniknutých MSP (o 16,5 – 17,5 %) je dosiahnutá likvidita podnikov založených v roku 2019 stále na nadpriemernej úrovni.

Na základe hodnôt ukazovateľov **aktivity** možno konštatovať, že začínajúci podnikatelia získavali v každom roku sledovaného obdobia prostriedky za realizované výkony skôr ako uhrádzali vlastné záväzky – t. j. dodávatelia nepriamo „úverovali“ začínajúce podniky, čo im vytváralo dostatočný časový priestor na úhradu záväzkov (podnikatelia mali k dispozícii dostatok peňažných prostriedkov po dlhší čas). MSP založené v roku 2019 dosiahli v porovnaní s MSP založenými v roku 2018 v oblasti aktivity menej priaznivé výsledky. Úhrada záväzkov v prvom roku existencie trvala MSP vzniknutým v roku 2019 o 6,79 dní dlhšie ako MSP vzniknutým v roku 2018. Súčasne je potrebné poznamenať, že aj svoje pohľadávky inkasovali novovzniknuté MSP dlhší čas – 6,05 dní, čo je o 3,83 dní viac ako zaznamenali novovzniknuté MSP v predchádzajúcom roku.

Dosiahnuté výsledky ukazovateľov **zadlženosti** naznačujú, že sa podnikatelia v začiatkoch podnikania príliš nezadlžujú – využívajú predovšetkým vlastné zdroje, ktoré v prvom roku existencie tvoria cca 80 – 85 % majetku. Celková zadlženosť MSP založených v roku 2019 bola v porovnaní s MSP založenými v roku 2018 vyššia o 2,93 p. b. Využívanie úverového financovania je vo všeobecnosti u začínajúcich MSP veľmi nízke, čo súvisí s krátkou úverovou históriou a nedostatočným zabezpečením nových podnikateľských subjektov. Spomedzi všetkých MSP vzniknutých v roku 2019 využívalo úverové financovanie len 3,22 % podnikateľských subjektov – o 0,15 p. b. menej ako v predchádzajúcom hodnotenom období.

Ukazovatele **rentability** vypovedajú o nízkej výnosnosti podnikového úsilia, čo je prirodzeným javom takmer pre všetky začínajúce MSP. Rentabilita aktív bola u začínajúcich podnikateľov nulová, čo bolo spôsobené predovšetkým vysokým podielom podnikov so záporným resp. nulovým ziskom pred zdanením. Podiel podnikov s nenulovými tržbami medziročne vzrástol o 5,1 % na 66,3 %. Podiel podnikov s kladným výsledkom hospodárenia v prvom roku existencie bol v roku 2019 (o 6,7 %) vyšší ako u MSP založených v roku 2018. Stredné hodnoty vybraných finančných ukazovateľov MSP v prvom roku existencie sú uvedené v tabuľke č. 35.

Tab. č. 35: Stredné hodnoty vybraných finančných ukazovateľov novozaložených MSP v r. 2017-2019 (stav)

Ukazovateľ	m.j.	2017	2018	2019	Zmena 19/18
Likvidita 2. stupňa	koef.	5,63	6,38	5,33	↓ 16,5 %
Likvidita 3. stupňa	koef.	5,82	6,61	5,45	↓ 17,5 %
Doba splatnosti pohľadávok	dní	5,07	2,22	6,05	↑ 172,5 %
Doba splatnosti záväzkov	dní	67,00	59,97	66,76	↑ 11,3 %
Celková zadlženosť	%	17,96	15,92	18,85	↑ 18,4 %
Podiel podnikov využ. úvery	%	3,16	3,07	3,22	↑ 4,9 %
Rentabilita aktív	%	0,00	0,00	0,00	=
Podiel podnikov s nenulovými tržbami	%	63,41	63,09	66,30	↑ 5,1 %
Podiel podnikov s kladným VH	%	40,66	41,76	44,56	↑ 6,7 %

Zdroj: vlastné spracovanie

5.1.2 Vývoj finančných ukazovateľov vzniknutých MSP

V analýze vývoja finančných ukazovateľov vstupovali do spracovania nasledujúce počty podnikateľských subjektov:

Tab. č. 36: **Prehľad počtu subjektov vstupujúcich do spracovania k vývoju finančných ukazovateľov MSP vzniknutých v r. 2017**

	2017		2018		2019	
	abs.	%	abs.	%	abs.	%
Počiatkový počet subjektov	17 734	100,0%	17 555	100,0%	16 425	100,0%
Počet subjektov v spracovaní	17 359	97,9%	17 145	97,7%	15 995	97,4%

Zdroj: vlastné spracovanie

Ukazovatele **likvidity** podnikov vzniknutých v roku 2017 mali v priebehu nasledujúcich dvoch rokov klesajúcu tendenciu. V prvom roku podnikania dosiahla výška krátkodobého majetku niekoľkonásobne vyššiu hodnotu ako výška krátkodobých záväzkov, čo sa prejavilo dosiahnutím koeficientov likvidity na úrovni 5,63 pre L2 a 5,82 pre L3. Odporúčaná hodnota koeficientu pre likviditu 2. stupňa je 1 - 1,5 a pre likviditu 3. stupňa 2 - 2,5.³¹ Z uvedeného možno konštatovať, že v prvom roku disponovali podniky prebytkom likvidity – mali k dispozícii viac likvidného majetku ako bolo potrebné, čo na jednej strane zabezpečuje podnikom výbornú platobnú schopnosť, na strane druhej však znižuje efektívnosť využitia jednotlivých zložiek majetku, nakoľko likvidné prostriedky sú spravidla spojené s nižším zhodnotením. V nasledujúcich rokoch (2018 a 2019) postupne MSP optimalizovali svoju majetkovú a kapitálovú štruktúru, výsledkom čoho bolo priblíženie sa k odporúčaným hodnotám. Likvidita 2. stupňa bola v druhom a treťom roku existencie mierne nad odporúčanú hodnotu, čo znamená, že podniky udržiavali na finančných účtoch a v krátkodobých pohľadávkach viac finančných prostriedkov ako bolo potrebné. Rozdiel medzi likviditou 2. a 3. stupňa nebol v prvých troch rokoch existencie výrazný, čo značí, že začínajúci podnikatelia držali v zásobách len minimum majetku.

Z hľadiska ukazovateľov **aktivity** možno pozitívne vnímať dlhšiu dobu splatnosti záväzkov, ktorá prevyšovala dobu inkasa pohľadávok v každom roku existencie. Podniky tak získavali od svojich odberateľov peňažné prostriedky skôr ako ich uhrádzali svojim dodávateľom. Na základe výsledkov aktivity a likvidity možno konštatovať, že platobná schopnosť podnikov založených v roku 2017 bola na dobrej úrovni. Je však potrebné podotknúť, že s pribúdajúcimi rokmi existencie doba splatnosti pohľadávok narastala. Podniky tak postupne, aj z dôvodu väčšieho množstva odberateľov či objemu realizovaných výkonov, získavali finančné prostriedky od odberateľov dlhšie. To sa prejavilo aj v predĺžení doby úhrady záväzkov – zo 67,00 dní v prvom roku existencie na 97,08 dní v treťom roku existencie.

S rozširovaním podnikateľských aktivít v druhom a treťom roku existencie rástla aj **zadlženosť** MSP. Podniky tak začali vo väčšej miere využívať cudzie zdroje, čím sa optimalizovala kapitálová štruktúra podnikov. Celková zadlženosť MSP založených v roku 2017 predstavovala v treťom roku existencie 55,1% . S rastúcou zadlženosťou rástol aj podiel MSP využívajúcich úverové financovanie. Zatiaľ čo v prvom roku existencie využívalo úvery len 3,2 % MSP, v roku 2018 už 14,8 %. Tomuto nárastu výrazne dopomohli aj priaznivé podmienky na bankovom trhu.

S pribúdajúcimi rokmi existencie MSP rástla aj ich **rentabilita**. Zatiaľ čo v prvom roku existencie dosiahol medián rentability aktív hodnotených MSP nulovú hodnotu, v priebehu nasledujúcich dvoch rokov vzrástol na 1,29 %. Rastúci trend vývoja zaznamenali okrem ukazovateľa rentability aktív aj ďalšie dva ukazovatele – podiel podnikov s nenulovými tržbami

³¹ Pozn.: reálne hodnoty sa od odporúčaných môžu odlišovať v závislosti od typu podniku a predmetu činnosti.

a podiel podnikov s kladným VH. Najdynamickejší rast hodnôt ukazovateľov rentability bol zaznamenaný v druhom roku existencie. V treťom roku existencie rástla rentabilita MSP výrazne pomalším tempom. Spolu s rastom podielu podnikov s kladným VH v treťom roku existencie vzrástla aj absolútna hodnota zisku pred zdanením – o 0,9 %. Celkový majetok MSP sa v treťom roku medziročne zvýšil o 19,2 %. Stredné hodnoty vybraných finančných ukazovateľov podnikov založených v roku 2017 znázorňuje tabuľka č. 37.

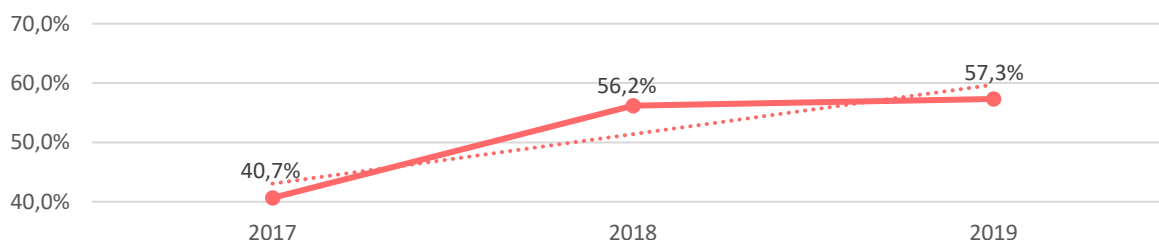
Tab. č. 37: **Stredné hodnoty vybraných finančných ukazovateľov MSP vzniknutých v roku 2017 (vývoj)**

Ukazovateľ	m.j.	2017	2018	2019	Zmena 19/18
Likvidita 2. stupňa	koef.	5,63	1,95	1,70	↓ 12,8 %
Likvidita 3. stupňa	koef.	5,82	2,08	1,84	↓ 11,5 %
Doba splatnosti pohľadávok	dni	5,07	23,82	29,39	↑ 23,4 %
Doba splatnosti záväzkov	dni	67,00	79,60	97,08	↑ 22,0 %
Celková zadlženosť	%	17,96	48,95	55,10	↑ 12,6 %
Podiel podnikov využ. úvery	%	3,16	8,69	14,84	↑ 70,8 %
Rentabilita aktív	%	0,00	1,27	1,29	↑ 1,6 %
Podiel podnikov s nenulovými tržbami	%	63,41	80,68	81,91	↑ 1,5 %
Podiel podnikov s kladným VH	%	40,66	56,20	57,32	↑ 2,0 %

Zdroj: vlastné spracovanie

Podiel MSP s kladným výsledkom hospodárenia mal v priebehu prvých troch rokov existencie rastúci trend. Dynamika rastu však s pribúdajúcimi rokmi existencie klesala. Najvyšší podiel MSP s kladným výsledkom hospodárenia zaznamenali podniky založené v roku 2017 v treťom roku existencie – na úrovni 57,3 %. Vývoj podielu ziskových subjektov na celkovom počte podnikateľských subjektov v prvých troch rokoch existencie znázorňuje graf č. 50.

Graf č. 50: **Vývoj podielu podnikov s kladným VH v r. 2017 – 2019 (vzniknuté)**

Zdroj: vlastné spracovanie

5.2 Finančné ukazovatele zaniknutých podnikateľských subjektov

V analýze vývoja finančných ukazovateľov zaniknutých podnikateľských subjektov vstupovali do spracovania nasledujúce počty:

Tab. č. 38: **Prehľad počtu subjektov vstupujúcich do spracovania k vývoju finančných ukazovateľov zaniknutých subjektov v roku 2019**

	2015		2016		2017		2018		2019	
	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
Počiatočný počet subjektov	1 568	100,0%	1 320	100,0%	1 261	100,0%	1 162	100,0%	340	100,0%
Počet subjektov v spracovaní	1 487	94,8%	1 234	93,5%	1 116	88,5%	935	80,5%	271	79,7%

Zdroj: vlastné spracovanie

Ukazovatele **likvidity** zaniknutých podnikov zaznamenali v posledných piatich rokoch existencie rastúci trend. Likvidita 2. stupňa dosahovala ešte tri roky pred ukončením podnikateľskej činnosti optimálnu hodnotu – v rozsahu od 1 do 1,5. Likvidita 3. stupňa bola však nízka. V posledných dvoch rokoch existencie likvidita neúmerne vzrástla – predovšetkým v poslednom roku existencie, kedy dochádza spravidla k celkovému vysporiadaniu obchodných záväzkov.

Ukazovatele **aktivity** odhalili prvý závažný problém zaniknutých podnikov – platobnú disciplínu. Vzhľadom na nedostatočnú výšku tržieb, podniky neboli schopné včas uhrádzať svoje záväzky. Doba splatnosti celkových záväzkov sa začala výrazne zvyšovať najmä v treťom roku pred zánikom, kedy dosiahla hodnotu 962,00 dní. Z porovnania doby splatnosti pohľadávok a záväzkov možno konštatovať, že platobná neschopnosť nebola spôsobená v dôsledku druhotnej platobnej neschopnosti. S postupným vysporiadaním záväzkov v čase klesala aj doba splatnosti záväzkov.

Zadlženosť podnikov s prichádzajúcim rokom zániku klesala. Ešte tri roky pred ukončením činnosti dosahoval ukazovateľ celkovej zadlženosti cca 70 %, čo je optimálne pre zdravé podniky, ktoré nemajú problémy s platobnou disciplínou. Pri podnikoch, ktorých platobná disciplína pokrívava, však uvedená zadlženosť môže spôsobovať problém. V posledných dvoch rokoch sa zadlženosť MSP ešte výrazne znížila.

Za hlavnú príčinu zániku podnikateľských subjektov možno vo väčšine prípadov označiť nízku **rentabilitu**. Pokiaľ trhovo orientovaný podnik nedosahuje zisk, nie je schopný dlhodobej existencie. Rentabilita aktív zaniknutých MSP dosahovala už päť rokov pred ukončením činnosti nulovú hodnotu. Záporný výsledok hospodárenia spôsobil, že v posledných dvoch rokoch existencie dosahovala aj rentabilita zápornú hodnotu. Podiel MSP s nenulovými tržbami klesal – rovnako ako aj podiel podnikov s kladným VH. V priebehu piatich rokov klesol podiel ziskových podnikov o 19,3 p. b. – zo 44,1 % v roku 2015 na 24,7 % v roku 2019.

Tab. č. 39: Stredné hodnoty vybraných finančných ukazovateľov zaniknutých subjektov v roku 2019 (vývoj)

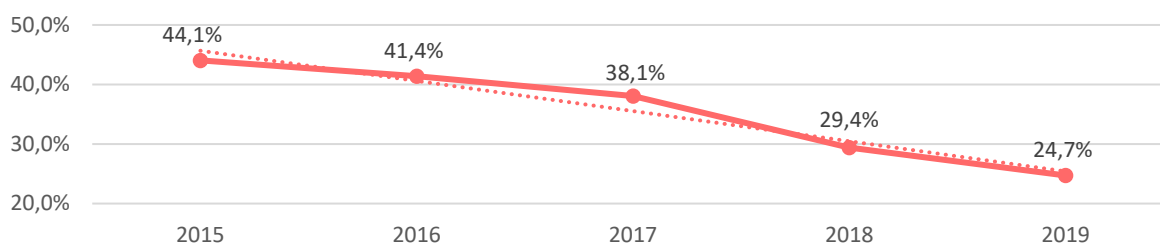
Ukazovateľ	m.j.	2015	2016	2017	2018	2019	Zmena 19/18
Likvidita 2. stupňa	koef.	1,05	1,14	1,33	3,70	10,09	↑ 172,7 %
Likvidita 3. stupňa	koef.	1,17	1,24	1,39	4,00	10,09	↑ 152,3 %
Doba splatnosti pohľadávok	dní	75,89	71,15	64,18	15,79	0,00	↓ 100,0 %
Doba splatnosti záväzkov	dní	610,19	638,11	962,00	221,13	163,74	↓ 26,0 %
Celková zadlženosť	%	78,09	75,34	66,29	29,25	7,01	↓ 76,0 %
Podiel podnikov využ. úvery	%	14,12	13,94	11,11	8,24	8,86	↑ 7,5 %
Rentabilita aktív	%	0,00	0,00	0,00	-0,22	-0,25	↓ 13,6 %
Podiel podnikov s nenulovými tržbami	%	65,10	62,32	57,17	38,40	28,41	↓ 26,0 %
Podiel podnikov s kladným VH	%	44,05	41,41	38,08	29,41	24,72	↓ 15,9 %

Zdroj: vlastné spracovanie

Podiel podnikov s kladným výsledkom hospodárenia u podnikov zaniknutých v roku 2019 každoročne klesal. Najdynamickejší medzioročný pokles zaznamenali podniky v predposlednom roku existencie, kedy došlo k poklesu ukazovateľa o 8,7 p. b. na 29,4 %. Podiel ziskových MSP v poslednom roku existencie predstavoval 24,7 %. Vývoj podielu

ziskových subjektov na celkovom počte podnikateľských subjektov v posledných piatich rokoch existencie znázorňuje graf č. 51.

Graf č. 51: Vývoj podielu podnikov s kladným VH v r. 2015 - 2019 (zaniknuté)

Zdroj: vlastné spracovanie

Záver

Hospodárska kríza spred minulého desaťročia mala na podnikateľské prostredie SR veľmi nepriaznivý dopad. Ambíciu podnikat' malo stále menej a menej (ne)podnikateľov, iní podnikatelia sa dostali do finančných ťažkostí a boli nútení ukončiť svoju podnikateľskú činnosť. V roku 2019, s odstupom viac ako desaťročia, bola situácia výrazne lepšia a záujem o podnikanie výrazne vzrástol. V porovnaní s rokom 2018 sa zvýšil počet nových registrácií malých a stredných podnikov o 8,7 %. Napriek tomu, že bol zaznamenaný aj rast počtu zaniknutých podnikateľských subjektov (o 7,5 %), čistý prírastok podnikateľských subjektov sa medziročne zvýšil o 11,1 %. Z hľadiska veľkosti dlhodobo vznikalo aj zanikalo najviac podnikateľských subjektov v kategórii mikropodnikov. Najväčší záujem z hľadiska počtu nových registrácií bol o živnostenské podnikanie, ktoré však zaznamenalo aj najväčší počet zánikov. V absolútnej hodnote čistého prírastku však dominovali právnické osoby, ktoré dosahovali dlhodobo kladný čistý prírastok. V odvetvovom členení bol najväčší záujem o podnikanie v obchodných službách a stavebníctve, v ktorých bol zaznamenaný najväčší počet nových registrácií a zároveň aj najväčší čistý prírastok. Podnikateľská aktivita malých a stredných podnikov bola v najväčšej miere koncentrovaná v Bratislavskom kraji, ktorý zaznamenal bezkonkurenčne najvyšší počet nových registrácií, ako aj čistého prírastku MSP. Najnižší čistý prírastok podnikateľských subjektov bol zaznamenaný v Banskobystrickom kraji.

Finančné ukazovatele MSP vzniknutých v roku 2019 mali v prvom roku existencie obdobné parametre ako MSP vzniknuté v minulom roku. Vyznačovali sa vysokou likviditou, nízkou zadlženosťou, nulovou rentabilitou a nízkymi hodnotami ukazovateľov aktivity. Pre začínajúce MSP je daný stav príznačný, nakoľko na začiatku podnikania podniky ešte nemajú veľké množstvo zákazníkov, disponujú likvidnou formou majetku, nezadlžujú sa a nemajú vytvorené žiadne záväzky voči iným inštitucionálnym subjektom. Napriek tomu, že vzniknuté podnikateľské subjekty mali v prvom roku existencie v niektorých aspektoch podobnú charakteristiku finančných ukazovateľov ako zaniknuté subjekty v poslednom roku existencie, dosiahnuté hodnoty ako aj vývoj finančných ukazovateľov medzi týmito dvoma skupinami podnikateľských subjektov bol v sledovanom období diametrálne odlišný. Zatiaľ čo sa hodnota ukazovateľov likvidity každým rokom znižovala, ukazovatele aktivity, zadlženosti a rentability sa vyznačovali rastúcim trendom vývoja. Najvýraznejšiu zmenu vo finančnej situácii zaznamenali vzniknuté podnikateľské subjekty v druhom roku existencie. Vo vývoji finančných ukazovateľov zaniknutých podnikateľských subjektov bol trend opačný. Prvé znaky finančných problémov podnikateľských subjektov zaniknutých v roku 2019 sa začali prejavovať dva roky pred rokom ukončenia podnikateľskej činnosti - predovšetkým nízkou rentabilitou a neúmerne vysokou dobou splatnosti záväzkov. Rok pred ukončením podnikateľskej činnosti boli finančné problémy už nepopierateľné a výrazné zhoršenie finančnej situácie nabralo rýchly spád.